

БЮЛЛЕТЕНИ

**КОМИССИЯИ ОЛИИ АТТЕСТАЦИОННИИ НАЗДИ
ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

БЮЛЛЕТЕНЬ

**ВЫСШЕЙ АТТЕСТАЦИОННОЙ КОМИССИИ ПРИ
ПРЕЗИДЕНТЕ РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН**

№1 (5) 2018

БЮЛЛЕТЕН АЗ СОЛИ 2017 НАШР МЕШАВАД.

**БЮЛЛЕТЕН ДАР ВАЗОРАТИ ФАРҲАНГИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН 03.07.2017
ТАҲТИ № 011/МЧ-97 САБТИ НОМ ШУДААСТ.
БЮЛЛЕТЕН ДАР ЯК СОЛ 4 МАРОТИБА ЧОП МЕШАВАД.**

Сармуҳаррир:

Розиқзода А.Ш. – доктори илмҳои таърих, раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Муовини сармуҳаррир:

Комилиён Ф.С. – доктори илмҳои физикаю математика, профессор, муовини раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Котиби масъул:

Халилов Ш.Б. – номзади илмҳои физикаю математика, котиби илмии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ҳайати таҳририя:

Бозоров Ш. – номзади илмҳои кишоварзӣ, мудири шуъбаи аттестатсионии илмҳои тиббӣ, байторӣ, фарматсевтӣ ва аграрии КОА

Сайёдов И.Д. – номзади илмҳои педагогӣ, мудири шуъбаи аттестатсионии илмҳои ҷамъиятӣ-гуманитарии КОА

Гулаҳмадов Ҳ.Ш. – номзади илмҳои техникӣ. мудири шуъбаи аттестатсионии илмҳои табииӣ-риёзӣ ва техникии КОА

Масъули чоп:

Шарифов Ҷ.

МУНДАРИЧА

Дастурамали баробараарзиши (нострификация) ҳуччатҳо оид ба дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмии дар давлатҳои хориҷӣ бадастовардашуда.....	5
Инструкция о нострификации (приравнивании) документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий выданных иностранными государствами	10
Дастурамал оид ба тартиби аттестатсияи такории шахсоне, ки дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмиро дар давлатҳои хориҷӣ ба даст овардаанд.....	15
Инструкция о порядке переаттестации лиц, получивших учёные степени и учёные звания в зарубежных государствах.....	22
Дастурамал оид ба тартиби баррасии парвандаҳои аттестационӣ ва диссертатсияҳо дар Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.....	29
Инструкция о порядке рассмотрения аттестационных дел и диссертаций в Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан	42
Монографияи илмӣ, мақолаи илмӣ, тезиси маърӯза	54
Научная монография, научная статья, тезис доклада	59
Дастурамал оид ба санчиши диссертатсияҳо аз рӯйи барномаи компьютерӣ оид ба мавҷуд будани (набудани) асадрӯзӣ (плагиат).....	64
Инструкция по проверке диссертационных работ по компьютерной программе на наличие плагиата.....	67

Тартиби дар шабакаи иттилоотӣ-телекоммуникатсионии «Интернет» ҷойгир намудани иттилооти зарурӣ барои таъмини тартиби додани дараҷаҳои илмӣ	69
Порядок размещения в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» информации, необходимой для обеспечения порядка присуждения ученых степеней.....	74
Шиносномаҳои ихтисосҳои илмҳои ҳуқуқшиносӣ.....	79

Бо қарори
Раёсати Комиссияи
олии аттестатсионии назди
Президенти Ҷумхурии Тоҷикистон
аз 25 майи соли 2017, № 2/2
тасдиқ шудааст.

**ДАСТУРАМАЛИ
БАРОБАРАРЗИШИИ (НОСТРИФИКАТСИЯ)
ХУЧЧАТҲО ОИД БА ДАРАЧАҲОИ ИЛМӢ ВА УНВОНҲОИ
ИЛМИИ ДАР ДАВЛАТҲОИ ХОРИЧӢ БАДАСТОВАРДАШУДА**

Дастуруламали мазкур дар асоси Қонуни Ҷумхурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти илмӣ ва сиёсати давлатӣ оид ба илму техника», Қонуни Ҷумхурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ», Низомномаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумхурии Тоҷикистон, Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор) (карори Ҳукумати Ҷумхурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, №505) ва дигар санадҳои меъёрии хукуқии Ҷумхурии Тоҷикистон таҳия шуда, эътироф ва баробараарзишии (нострификатсия) хуҷҷатҳо оид ба дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмии мақомоти аттестатсионии давлатҳои хориҷие, ки оид ба эътирофи ин гуна хуҷҷатҳо бо Ҷумхурии Тоҷикистон шартнома доранд, муқаррар менамояд.

1. Муқаррароти умумӣ

1. Дастуралами мазкур тартиби баробараарзишии (нострификатсия) хуҷҷатҳо оид ба дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмиро муқаррар мекунад, ки аз ҷониби мақомоти аттестатсионии давлатҳои хориҷии бо Ҷумхурии Тоҷикистон дар бораи эътироф ва баробараарзишии (нострификатсия) ин гуна хуҷҷатҳо шартномадошта, дода шудаанд.

2. Шаҳрвандони Ҷумхурии Тоҷикистон, шаҳрвандони хориҷӣ ва шаҳсони бешаҳрванд (минбаъд-аризадиҳанда) оид ба масъалаи баробараарзишии (нострификатсия) хуҷҷатҳои тасдиқунандай дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмие, ки аз ҷониби мақомоти аттестатсионии давлатҳои хориҷии бо Ҷумхурии Тоҷикистон оид ба

эътироф ва баробараарзишии (нострификатсия) онҳо шартномадошта ба даст овардаанд, ҳуқук доранд тибқи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор) ба Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - КОА) муроҷиат намоянд.

3. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии Федератсияи Россия ва ё баъд аз 1 сентябри соли 2017, аз ҷониби муассисаҳои илмӣ ва таҳсилоти олии қасбии ин қишвар, ки бо қарорҳои дахлдори Ҳукумати Федератсияи Россия дорои ҳуқуқи мустақилона додани дараҷаҳои илмӣ мебошанд, дода шудаанд, дар тамоми корхонаву ташкилоти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси нусҳаи асли диплом дар бораи додани дараҷаи илмӣ ва шаҳодатнома дар бораи додани унвони илмӣ бе пешниҳоди шаҳодатномаи баробараарзишӣ (нострификатсия), ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешавад, эътироф карда мешаванд. Дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ, ки аз ҷониби дигар муассисаҳои илмӣ ва таҳсилоти олии қасбии Федератсияи Россия ё созмону ташкилоти ҷамъиятии он дода шудаанд, дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф ва баробараарзишӣ (нострификатсия) карда намешаванд ва барои аттестатсиони такрорӣ пешниҳод намегарданд.

4. Дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ, ки дар қишварҳои бо Ҷумҳурии Тоҷикистон созишномадошта оид ба эътирофи ҳуҷҷатҳо дар бораи дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ дода шудаанд, дар асоси шартҳои дар ин гуна созишнома омада аз баробараарзишӣ (нострификатсия) гузаронида шуда, ба онҳо тибқи тартиби муқарраргардида диплом дар бораи баробараарзишӣ (нострификатсия) дода мешавад.

5. Дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ, ки дар қишварҳои аъзои Конвенсияи Лиссабон дода шудаанд, баробар бо муодили онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гардида, бе аттестатсиони такрорӣ аз баробараарзишӣ (нострификатсия) гузаронида мешаванд ва ба онҳо тибқи тартиби муқарраргардида диплом дар бораи баробараарзишӣ (нострификатсия) дода мешавад.

6. Дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ, ки дар қишварҳои дигари дар бандҳои 3-5 наомада дода шудаанд, ё ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор) ҷавобгӯ нестанд, дар асоси талаботи дастурамали даҳлдор аз аттестатсиони такрорӣ гузаронида шуда, ба онҳо тибқи тартиби

муқарраргардида диплом дар бораи баробарарзишӣ (нострификатсия)-и дода мешавад.

7. Расмиёти баробарарзиши (нострификатсия) хуччатҳо оид ба додани дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ музднок аст. Маблағи хизматрасонии мазкур тибқи “Қоидаҳои хизматрасониҳои давлатӣ дар Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон” муайян карда мешавад.

2. Тартиби гузаронидани баробарарзиши (нострификатсия) хуччатҳо оид ба дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ

8. Барои баробарарзиши (нострификатсия) хуччатҳо оид ба дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ аризадиҳанда ба КОА хуччатҳои зеринро пешниҳод мекунад:

8.1. Аризае, ки дар он маълумоти зерин нишон дода мешавад:

- насаб, ном, номи падари (агар дошта бошад) аризадиҳанда;
- номи дараҷаи илмӣ, ё унвони илмие, ки дар давлати ҳориҷӣ ба даст оварда шудааст;
- мақоми аттестатсионии давлати ҳориҷие, ки дараҷаи илмӣ ё унвони илмиро додааст;
- санаи дода шудани дараҷаи илмӣ ё унвони илмӣ;
- таҳассуси кори илмӣ (диссертатсия) барои дарёфти дараҷаи илмӣ (минбаъд - диссертатсия);
- ихтисос ва соҳаи илме, ки (агар бошад) аз рӯйи он дараҷаи илмӣ дар давлати ҳориҷӣ дода шудааст, инчунин дараҷаи илмие, ки (бо нишон додани соҳаи илм ва ихтисоси кормандони илмӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон) аризадиҳанда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба баробарарзиши (нострификатсия) он довталаб мебошад;

- ихтисос ва соҳаи илме, ки (агар бошад) аз рӯйи он унвони илмӣ дар давлати ҳориҷӣ дода шудааст, инчунин унвони илмие, ки (бо нишон додани соҳаи илм ва ихтисоси кормандони илмӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон) аризадиҳанда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба баробарарзиши (нострификатсия) он довталаб мебошад;

- сана, имзо, шарҳи имзо;

8.2. Нусхай хуччате, ки шахсияти аризадиҳандаро тасдик мекунад.

8.3. Варагаи шахсии баҳисобигирии кадрҳо.

8.4. Нусхай хуччатҳо оид ба додани дараҷаи илмӣ ва унвони илмии қонунигардонидашуда, аз рӯйи тартиби муқарраргардида.

8.5. Тарчумай матни ҳуччат оид ба додани дарацаи илмӣ ё унвони илмӣ ва матни муҳри тасдиқунандаи ҳуччати додашуда ба забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз ҷониби мақомоти нотариалий тасдиқ шудааст.

8.6. Автореферати диссертатсия, (агар бошад) бо тарчумай сарсаҳифаи он ба забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон (барои баробарарзишии (нострификатсия) ҳуччатҳо оид ба дарацаи илмӣ).

8.7. Фехристи интишороти илмӣ ва таълимӣ-методӣ (барои баробарарзишии (нострификатсия) ҳуччат оид ба унвони илмӣ).

8.8. Маълумотномаи корманди илмӣ (илмӣ-омӯзгорӣ).

8.9. Фехристи ҳуччатҳои пешниҳодшуда.

9. Нусхаҳои асли ҳуччати тасдиқунандаи шахсият, инчунин ҳуччатҳои қонунигардонидашуда оид ба дарацаи илмӣ ва унвони илмиро аризадиҳанда шахсан ё ба воситаи намояндаи ваколатдори худ пешниҳод менамояд. Дар мавриди зарурат КОА ҳақ дорад аз аризадиҳанда ҳуччатҳои иловагии марбут ба баробарарзишии (нострификатсия) ҳуччат оид ба дарацаи илмӣ ва унвони илмиро талаб намояд.

10. Ҳангоми набудан ё номукаммал пешниҳод гардидан ҳуччатҳои зарурӣ ва ё ба талаботи Даствурамали мазкур мутобиқат накардани маълумоти муҳтавои онҳо, КОА қабули ҳуччатҳоро рад намуда, барои такмил онҳоро ба аризадиҳанда бармегардонад.

11. Қарор дар бораи баробарарзишии (нострификатсия) ҳуччатҳо оид ба дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ аз тарафи Раёсати КОА дар муҳлати муайяншуда тибқи муқаррароти Даствури Раёсати КОА қабул мегардад.

12. КОА ҳангоми омода соҳтани мавод барои қабули қарори Раёсати КОА оид ба баробарарзишии (нострификатсия) ҳуччатҳои даҳлдори дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ, корҳои зеринро анҷом медиҳад:

- ҳуччатҳои тибқи банди 4 Даствурамали мазкур пешниҳодшударо баррасӣ менамояд;

- мутобиқати натиҷаҳои илмии диссертатсияи аризадиҳандаро ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор) муайян мекунад;

- мутобиқати сатҳи таҳассусии аризадиҳандаро ба талаботи пешбинишуда нисбат ба довталабони дарёфти унвонҳои илмӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (барои баробарарзишии (нострификатсия) ҳуччатҳо оид ба унвони илмӣ) муқаррар менамояд.

13. КОА баробараарзишии (нострификатсия) ҳуччатҳо оид ба дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмиро дар ҳолатҳои зерин рад мекунад:

- пешниҳоди ҳуччатҳо аз тарафи аризадиҳанда дар бораи додани дараҷаи илмӣ ва унвони илмии дарёфтшуда дар давлатҳои хориҷие, ки бо Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи эътироф ва баробараарзишии (нострификатсия) ҳуччатҳо оид ба додани дараҷа ва унвонҳои илмӣ шартнома надоранд;

- таълифи диссертатсия аз тарафи аризадиҳанда дар ҷараёни фарогирӣ таҳсилоти баъди муассисаи олии таълимӣ на дар шакли таҳсили рӯзона дар давлати хориҷие, ки бо Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи эътироф ва баробараарзишии (нострификатсия) ҳуччатҳо шартнома дорад ва ё агар аризадиҳанда дар давраи таълифи диссертатсия дар ҳудуди он давлат зиндагӣ накарда бошад (агар тартиби дигар дар шартномаҳои байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ нашуда бошад).

14. Аризадиҳанда ё дигар шахси манфиатдор, ки ҳуқуқ ва манфиатҳои қонуниаш бо қарори Раёсати КОА дар бораи баробараарзишии (нострификатсия) ҳуччатҳо дар бораи додани дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ поймол шудааст, метавонад ба КОА барои бекор кардани қарори мазкур шикоятнома дихад.

Утверждено
решением Президиума
Высшей аттестационной комиссии
при Президенте Республики Таджикистан
от 25 мая 2017 года, №2/2

ИНСТРУКЦИЯ
О НОСТРИФИКАЦИИ (ПРИРАВНИВАНИИ)
ДОКУМЕНТОВ О ПРИСУЖДЕНИИ УЧЕНЫХ
СТЕПЕНЕЙ И ПРИСВОЕНИИ УЧЕНЫХ ЗВАНИЙ
ВЫДАННЫХ ИНОСТРАННЫМИ ГОСУДАРСТВАМИ

Настоящая инструкция разработана на основе Закона Республики Таджикистан «О научной деятельности и государственной научно-технической политике», Закона Республики Таджикистан «О высшем и послевузовском профессиональном образовании», Положения Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан, Порядка присуждения ученых степеней и присвоения ученых званий (доцент, профессор) (постановление Правительства Республики Таджикистан от 26 ноября 2016 года, №505) и других нормативно-правовых актов Республики Таджикистан, и устанавливает порядок нострификации (приравнивания) документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий, выданных аттестационными органами иностранных государств, с которыми Республика Таджикистан имеет договоры о признании таких документов.

1. Общие положения

1. Настоящая Инструкция устанавливает порядок нострификации (приравнивания) документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий, выданных аттестационными органами иностранных государств, с которыми Республика Таджикистан имеет договоры о нострификации (приравнивании) и эквивалентности таких документов.

2. Граждане Республики Таджикистан, иностранные гражданы и лица без гражданства (далее – заявитель) имеют право обращаться в Высшую аттестационную комиссию при Президенте Республики Таджикистан (далее – ВАК) по вопросу о нострификации

(приравнивании) их документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий, утвержденных аттестационными органами иностранных государств, с которыми Республика Таджикистан имеет договоры о нострификации (приравнивании) и эквивалентности таких документов согласно Порядку о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий (доцент, профессор).

3. Ученые степени и звания, присужденные и присвоенные Высшей аттестационной комиссией Российской Федерации или присужденные после 1 сентября 2017 года научными и высшими учебными заведениями данной страны, имеющими право на самостоятельное присуждение ученых степеней согласно соответствующим постановлениям Правительства Российской Федерации, признаются в Республике Таджикистан во всех предприятиях и организациях республики на основании подлинника диплома о присуждении ученой степени и свидетельства о присвоении ученого звания без предоставления диплома о нострификации, выданного Высшей аттестационной комиссией при Президенте Республики Таджикистан. Ученые степени и звания, присужденные и присвоенные другими научными учреждениями и высшими учебными заведениями Российской Федерации или ее общественными организациями, в Республике Таджикистан не признаются, нострификации не подлежат и не представляются на переаттестации.

4. Ученые степени и звания, присужденные и присвоенные в странах, с которыми Республика Таджикистан имеет соглашения о признании документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий, на основании условий, приведенных в таких соглашениях, проходят нострификацию без переаттестации, обладателям которых в установленном порядке выдается диплом о нострификации.

5. Ученые степени и звания, присужденные и присвоенные в странах, являющихся членами Лиссабонской конвенции, признаются равными с их эквивалентами в Республике Таджикистан и проходят нострификацию без переаттестации, обладателям которых в установленном порядке выдается диплом о нострификации.

6. Ученые степени и звание, присужденные и присвоенные в других странах, не приведенных в пунктах 1-3, или не соответствующий требованиям Порядка присуждения учёных степеней и присвоения

ученых званий (доцент, профессор) подлежат переаттестации на основании требований соответствующей инструкции о переаттестации, а их обладателям в установленном порядке выдается диплом о нострификации.

7. Процедура нострификации (приравнивания) документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий является платной. Сумма данной услуги определяется в соответствии с «Порядком оказания государственных услуг в Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан».

2. Порядок проведения нострификации (приравнивания) документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий

8. Для нострификации (приравнивания) документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий заявитель представляет в Высшую аттестационную комиссию следующие документы:

8.1. Заявление, в котором указываются:

- фамилия, имя, отчество (если таковое имеется) заявителя;
- наименование ученой степени или ученого звания, присужденной (присвоенной) в иностранном государстве;
- наименование аттестационного органа, присудившего ученую степень или присвоившего ученое звание;
- дата присуждения ученой степени или присвоения ученого звания;
- название квалификационной научной работы (диссертации) на соискание ученых степеней (далее – диссертация);
- специальность и отрасль науки (при наличии), по которой присуждена ученая степень в иностранном государстве, а также ученая степень (с указанием отрасли науки и специальности научных работников в Республике Таджикистан), на которую претендует заявитель в Республике Таджикистан для нострификации (приравнивания) документа о присуждении ученой степени;
- специальность и отрасль науки, по которой присвоено ученое звание в иностранном государстве, а также ученое звание (с указанием отрасли науки и специальности научных работников в Республике Таджикистан), на которое претендует заявитель в Республике Таджикистан для нострификации (приравнивания) документа о присвоении ученого звания;

- дата, подпись, расшифровка подписи.

8.2.Копия документа, удостоверяющего личность заявителя.

8.3.Личный листок по учету кадров.

8.4.Копия документов о присуждении ученых степеней или присвоении ученых званий, легализованных в установленном порядке.

8.5 Перевод текста документа о присвоении ученой степени либо присуждении ученого звания и текста печати, удостоверяющей данный документ, на государственный язык Республики Таджикистан, заверенный в нотариальном порядке.

8.6.Автореферат диссертации с переводом его титульного листа на государственный язык Республики Таджикистан (для нострификации (приравнивания) документа о присуждении ученой степени).

8.7.Список научных и учебно-методических работ (для нострификации (приравнивания) документа о присвоении ученого звания).

8.8.Анкета научного (научно-педагогического) работника.

8.9.Опись представленных документов.

9.Копии оригиналов документа, удостоверяющего личность, а также легализованных документов о присуждении ученой степени и присвоении ученого звания предъявляются заявителем лично либо через его уполномоченное лицо. При необходимости ВАК вправе запросить у заявителя дополнительные документы, связанные с проведением нострификации (приравнивания) документов о присуждении ученой степени и присвоении ученого звания.

10. При отсутствии необходимых документов и (или) представлении документов, содержащих неполные и (или) не соответствующие требованиям настоящей Инструкции сведения, ВАК отказывает в принятии документов и возвращает их заявителю на доработку.

11. Решение о нострификации (приравнивании) документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий принимается Президиумом ВАК в течение срока, установленного в Регламенте Президиума ВАК.

12. При подготовке материалов для вынесения решения Президиума ВАК о нострификации (приравнивании) документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий ВАК:

- рассматривает документы, представленные в соответствии с пунктом 4 настоящей Инструкции;

- устанавливает соответствие результатов диссертации заявителя требованиям Порядка о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий (доцент, профессор);

- устанавливает соответствие заявителя требованиям, предъявляемым к соискателям ученых званий в Республике Таджикистан (для нострификации (приравнивания) документов о присвоении ученого звания).

13. ВАК отказывает в проведении нострификации (приравнивания) документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий в случаях:

- представления заявителем документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий, полученных в иностранных государствах, с которыми Республика Таджикистан не имеет договоров о признании и эквивалентности документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий;

- подготовки заявителем диссертации в ходе получения послевузовского образования в иностранном государстве, с которым Республика Таджикистан имеет договор о признании и эквивалентности документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий, не в очной форме получения образования либо если заявитель в период выполнения диссертации не проживал на его территории (если иное не предусмотрено международными договорами Республики Таджикистан).

14. Заявитель или иное заинтересованное лицо, чьи права и законные интересы нарушены решением Президиума ВАК о нострификации (приравнивании) документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий, может подать апелляцию в ВАК.

Бо қарори
Раёсати Комиссияи
олии аттестатсионии назди
Президенти Чумхурии Тоҷикистон
аз 25 майи соли 2017, № 2/3
тасдиқ шудааст.

ДАСТУРАМАЛ
ОИД БА ТАРТИБИ АТТЕСТАСИЯИ ТАКРОРИИ ШАҲСОНЕ,
КИ ДАРАҶАҲОИ ИЛМӢ ВА УНВОНҲОИ ИЛМИРО ДАР
ДАВЛАТҲОИ ХОРИЧӢ БА ДАСТ ОВАРДААНД

1. Даствурамали мазкур тартиби аттестатсиия такрории шаҳрвандони Чумхурии Тоҷикистон, шаҳрвандони хориҷӣ ва шаҳсони бешаҳрвандро, ки дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмиро дар давлатҳои бо Чумхурии Тоҷикистон дар бораи эътироф ва баробарарзиши (нострификатсия) ҳуччатҳо оид ба унвонҳои илмӣ ва дараҷаҳои илмӣ шартноманадошта, соҳиб шудаанд, ё ки дар ҳолати доштани шартнома мӯқаррароти Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор) (минбаъд, агар матлаби дигар нишон дода нашуда бошад, - дорандай ҳуччатҳо оид ба дараҷа ва (ё) унвони илмӣ)-ро риоя накардаанд, мӯқаррар мекунад.

2. Барои аттестатсиия такрорӣ дорандай ҳуччатҳо оид ба дараҷаи илмӣ ва (ё) унвони илмӣ ба Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Чумхурии Тоҷикистон (минбаъд-КОА) ҳуччатҳои зеринро пешниҳод менамояд:

2.1 Ариза, ки дар он маълумоти зерин нишон дода шудааст:

- насаб, ном, номи падари (агар дошта бошад) дорандай ҳуччатҳо оид ба дараҷаи илмӣ ва (ё) унвони илмӣ, ки дар давлати хориҷӣ ба даст овардааст;

- санаи додани дараҷаи илмӣ ё унвони илмӣ;

- номи мақоми аттестатсионии давлати хориҷӣ, ки дараҷаи илмиро додааст, номи кори илмии таҳассусӣ барои дарёftи дараҷаи илмӣ (минбаъд-диссертатсия), дараҷаи илмие, ки (бо нишондоди соҳаи илм дар Чумхурии Тоҷикистон ва ихтисоси кормандони илмии Чумхурии Тоҷикистон) дорандай ҳуччат ба он (ҳангоми аттестатсиия такрории дорандай ҳуччат оид ба дараҷаи илмӣ) довталаб мебошад;

- номи мақоми аттестатсионии давлати хориҷӣ, ки унвони илмиро додааст, унвони илмӣ (бо нишон додани ихтисос дар Ҷумҳурии Тоҷикистон), ки дорандай ҳӯҷҷат ба он (ҳангоми аттестатсияи тақорории дорандай ҳӯҷҷат оид ба унвони илмӣ) довталаб мебошад.

2.2 Нусхай ҳӯҷҷате, ки шаҳсияти дорандай ҳӯҷҷат оид ба дараҷаи илмӣ ва (ё) унвони илмиро тасдиқ мекунад.

2.3 Варақаи шаҳсии баҳисобигирии кадрҳо.

2.4 Нусхай ҳӯҷҷатҳо оид ба дараҷаи илмӣ ва (ё) унвони илмии қонунигардонидашуда тибқи тартиби муқарраргардида.

2.5 Матни тарҷумаи ҳӯҷҷат оид ба дараҷаи илмӣ ё унвони илмӣ ва матни муҳри тасдиқкунандаи ҳӯҷҷати додашуда ба забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дурустии тарҷума ва ё асолати имзои тарҷумони он аз ҷониби мақомоти нотариалӣ тасдиқ шудааст.

2.6 Диссертатсия ва автореферат (агар дар давлате, ки дар он диссертатсия ҳимоя шудааст, автореферат пешбинӣ шуда бошад), бо тарҷумаи онҳо ба забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Дар мавриди аз 8 ҷузъи муаллифӣ зиёд будани ҳаҷми диссертатсия, бо иҷозати КОА ба ҷойи тарҷумаи пурраи диссертатсия, мумкин аст автореферати муфассали он ба забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳаҷми то 2 ҷузъи муаллифӣ, ки шомили натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсия мебошад, пешниҳод гардад.

2.7 Номгӯи интишороти илмӣ, инчунин, интишороти илмӣ доир ба мавзӯи диссертатсия (ҳангоми аттестатсияи тақорории дорандай ҳӯҷҷат оид ба дараҷаи илмӣ).

2.8 Номгӯи интишороти илмӣ ва таълимӣ-методӣ, инчунин, интишороти илмӣ ва таълимӣ-методӣ (ҳангоми аттестатсияи тақорории дорандай ҳӯҷҷат оид ба унвони илмӣ).

2.9 Маълумотномаи (анкетаи) корманди илмӣ (илмӣ-омӯзгорӣ).

2.10 Фехристи ҳӯҷҷатҳои пешниҳодгардида.

3. Нусхай асли ҳӯҷҷати тасдиқкунандаи шаҳсият ва ҳӯҷҷатҳои қонунигардонидашуда оид ба дараҷаи илмӣ ва унвони илмӣ бевосита аз тарафи аризадиҳанда ё намояндай ваколатдори ӯ пешниҳод мегардад. Агар ҳӯҷҷатҳои дар банди 2 Дастурамали мазкур нишондодашуда ба забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон омода шуда бошанд, нусхай ксерокопии асли ин ҳӯҷҷатҳо низ пешниҳод мегарданд.

4. Аттестатсияи такрории дорандагони хүччатхо оид ба дараачаҳои илмӣ ва (ё) унвонҳои илмӣ бо тартиби зерин сурат мегирад:

- баррасии хүччатҳои пешниҳодшуда тибқи банди 2 Дастурамали мазкур;

- муқаррар намудани мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба соҳаи илм, ихтисоси кормандони илмии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дараҷаи илмие, ки дорандай хүччат ба он довталаб аст, инчунин, ба талабот нисбат ба диссертатсияҳо, ки Тартиби додани дараачаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор) пешбинӣ намудааст;

- муқаррар намудани мутобиқати дорандай хүччат оид ба унвони илмӣ ба талаботе, ки нисбат ба довталабони дарёғти унвонҳои илмӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудааст, инчунин ба ихтисосе, ки дорандай хүччат оид ба унвони илмӣ довталаб аст (ҳангоми аттестатсияи такрории дорандай хүччат оид ба унвони илмӣ).

5. Мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба талаботе, ки дар сарҳати сеюми банди 4 Дастурамали мазкур нишон дода шудааст, дар натиҷаи баргузории экспертизаи диссертатсия, ки дар ду марҳила амалӣ мегардад муқаррар карда мешавад:

- марҳилаи аввал - дар шӯрои диссертатсионӣ;

- марҳилаи дувум - дар шӯрои экспертизии КОА (минбаъд - шӯрои экспертизӣ).

6. Барои баргузории марҳилаи аввали экспертизаи диссертатсия КОА диссертатсия ва автореферати онро (агар бошад) дар робита ба аттестатсияи такрории дорандай хүччат оид ба дараҷаи илмии пешниҳодшуда, инчунин интишороти асосии илмии ў дар мавзӯи диссертатсия ва хүччатҳои дар банди 2 Дастурамали мазкур зикршударо ба шӯрои диссертатсионии даҳлдор ирсол менамояд.

7. Шӯрои диссертатсионӣ экспертизаи диссертатсионӣ дар муҳлати як моҳ аз рӯзи ворид шудани он амалӣ месозад. Барои баргузории экспертиза раиси шӯрои диссертатсионӣ санаи баргузории ҷаласаи шӯро ва экспертоҳои дорандай дараҷаи илмии доктори илм, доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илмро аз ҷумлаи мутахассисон аз рӯйи таҳассуси диссертатсия (ду доктори илм – барои диссертатсияи докторӣ ва ду доктори илм ё як доктори илм ва як доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм – барои диссертатсияи доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм), ки ба талаботи нисбат ба муқарризони расмӣ пешбинишуда

чавобгубударо муқаррар менамояд. Агар барои баррасии диссертатсияе, ки ба шӯрои диссертационӣ ирсол шудааст, ба ҳайати шӯро мутахассисони иловагӣ аз рӯйи тахассуси диссертатсия шомил шуда бошанд, экспертҳо аз чумлаи онҳо интихоб карда мешаванд.

8. Ҳар як эксперти таъйиншуда ба диссертатсия тақризи хаттӣ омода мекунад, ки дар он нуктаҳои зерин инъикос мешаванд:

- мутобиқати диссертатсия ба соҳаи илм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ихтисосҳои кормандони илмии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- мубрам будани мавзӯи диссертатсия;

- дараҷаи навғонии натиҷаҳои илмие, ки дар диссертатсия пешниҳод шудаанд;

- асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияномаҳои илмие, ки дар диссертатсия тасвид шудаанд;

- аҳамияти илмӣ ва амалии натиҷаҳои диссертатсия бо нишондоди тавсияҳо барои истифодаи онҳо;

- мутобиқати сатҳи тахассуси илмии дорандай ҳуччат оид ба дараҷаи илмӣ ба талаботе, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба довталаби дарёftи дараҷаи илмие, ки ў довталаб аст, муқаррар шудааст.

Эксперти диссертатсия дар бораи имконпазирӣ (имконнапазирӣ) додани дараҷаи илмии даҳлдор, ки ба он дорандай ҳуччат оид ба дараҷаи илмӣ довталаб аст, бо нишон додани он нукта, ки барои қадом натиҷаҳои мушахҳас (бо инъикоси навғонии илмӣ ва аҳамияти амалии онҳо) ў метавонад соҳиби унвон шавад, ё бо сабабҳое, ки гирифтани дараҷаи илмӣ аз рӯйи натиҷаҳои атtestатсияи тақрорӣ наметавонад амалӣ гардад, дар хотимаи тақриз хулоса таҳия менамояд.

Мубрам будан, навғониҳои илмӣ ва аҳамияти амалии натиҷаҳо, ки дар диссертатсия пешниҳод гаштаанд, дар замони интишори онҳо арзёбӣ мегарданд. Агар диссертатсия аз рӯйи ду ихтисос пешниҳод шуда бошад, дар тақриз бояд нишон дода шавад, ки дорандай ҳуччат оид ба дараҷаи илмӣ аз рӯйи натиҷаҳои атtestатсияи тақрорӣ ба дараҷаи илмӣ аз рӯйи ҳар ду ихтисос, ё яке аз он ихтисосҳо сазовор мебошад.

Ҳангоми аз тарафи эксперт мансуб намудани диссертатсия ба ихтисоси дигар, дар тафовут ба он ихтисосе, ки пешниҳод шудааст, дар тақриз иқдоми мазкур асоснок карда мешавад.

9. На дертар аз панч рӯз то санаи баргузории чаласай шӯрои диссертатсионӣ, экспертҳо тақризҳоро ба котиби илмии шӯрои диссертатсионӣ барои ба тақризҳо ошно намудани дорандай ҳуччат оид ба дараҷаи илмие, ки бояд аз аттестатсияи тақрорӣ гузарад, пешниҳод менамоянд.

10. Ба чаласай шӯрои диссертатсионӣ дорандай ҳуччат оид ба дараҷаи илмӣ ва эксперտҳои таъйиншуда даъват мешаванд.

Дар чаласа, метавонанд шахсони дигаре, ки ба муҳокимаи диссертатсия рағбат доранд, иштирок намоянд.

11. Баъд аз ифтитоҳи чаласай шӯрои диссертатсионӣ, раиси қунанда баррасии масъалаи аттестатсияи тақрории дорандай ҳуччат оид ба дараҷаи илмиро эълон намуда, дорандай ҳуччат оид ба дараҷаи илмиро муаррифӣ мекунад ва номи диссертатсия, мақоми аттестатсионие, ки дар он диссертатсия ҳимоя шудааст, муқарризони расмӣ ва муассисаи тақриздиҳанда (агар вучуд дошта бошад), инчунин, экспертҳоро эълон менамояд. Ба дорандай ҳуччат оид ба дараҷаи илмӣ, барои маърӯза сухан дода мешавад, сипас, ў ба саволҳои иштироккунандагони чаласа посух медиҳад. Муҳокима бо суханронии экспертҳо оғоз мегардад. Сипас, аъзои шӯрои диссертатсионӣ ва дигар шахсони иштироккунандай чаласа метавонанд суханронӣ намоянд. Баъд аз муҳокима, шӯрои диссертатсионӣ ба тариқи овоздиҳии пӯшида оид ба масъалаи ба дорандай ҳуччати дараҷаи илмӣ додани дараҷаи илмии даҳлдор, ки ў ба он довталаб аст, қарор қабул мекунад.

Пас аз ҷамъбасти овоздиҳии пӯшида шӯрои диссертатсионӣ аз рӯйи натиҷаҳои муҳокимаи тасвидҳои пешниҳоднамудаи экспертҳо ба тариқи овоздиҳии ошкоро ҳамон тасвиди асосёфта ба он нукта, ки мушаххасан, барои қадоме аз натиҷаҳои илмӣ (бо нишондоди навғониҳои илмӣ ва аҳамияти амалии онҳо) ба дорандай ҳуччати дараҷаи илмие, ки ба он ў довталаб аст, дода мешавад, ё сабабҳое, ки аз рӯйи онҳо додани дараҷаи илмӣ тибқи натиҷаҳои аттестатсияи тақрорӣ наметавонад амалӣ гардад, метавонад қабул намояд.

Агар шӯрои диссертатсионӣ аз рӯйи натиҷаҳои овоздиҳии пӯшида хулосаи муҳтавои тақризҳои экспертҳоро дастгирӣ накунад, метавонад хулосаи нав барорад, ки он бо овоздиҳии ошкоро бо аксарияти овози иштирокчиёни овоздиҳӣ қабул карда мешавад.

Аз рўйи натицаҳои баррасии диссертатсия, котиби илмии шўрои диссертационӣ хulosai шўрои диссертациониро таҳия менамояд, ки дар он маълумоти зерин инъикос мегардад:

- соҳаи илм дар Чумхурии Тоҷикистон ва ихтисоси кормандони илмии Чумхурии Тоҷикистон, ки аз рўйи онҳо шўрои диссертационӣ додани дараҷаи илмиро тавсия мекунад;

- тасвиди натицаҳои илмии мушаххас (бо нишондоди навғониҳои илмӣ ва аҳамияти амалии онҳо), ки барои онҳо ба дорандай хуччат оид ба дараҷаи илмӣ додани дараҷаи илмие, ки ў ба он довталаб аст, имконпазир аст, ё сабабҳое, ки аз рўйи онҳо додани дараҷаи илмӣ тибқи натицаҳои аттестатсияи такрорӣ имконнопазир мебошад.

Протоколи ҷаласаи шўрои диссертационӣ бо тақризҳои ба он замимашудаи экспертҳо ва хulosai шўрои диссертационӣ, инчунин диссертатсия, автореферати он (агар мавҷуд бошад) ва интишороти асосии илмии дорандай хуччат оид ба дараҷаи илмӣ дар муҳлати 10 рӯз, аз рӯзи баргузории ҷаласа ба КОА ирсол мешавад.

Дорандай хуччат оид ба дараҷаи илмӣ дар муҳлати 10 рӯз, аз рӯзи дарёфти нусхаи хulosai шўрои диссертационӣ хуқуқ дорад ба КОА посухҳоро ба мулоҳизаҳои дар хulosha зикршуда (агар онҳо мавҷуд бошанд) пешниҳод намояд.

12. Барои баргузории марҳилаи дуюми экспертизаи диссертатсия маводи оид ба масъалаи додани дараҷаи илмӣ, ки ба шўрои диссертационӣ ворид шудаанд, ба шўрои экспертии даҳлдор ирсол мегардад.

13. Пас аз баргузории экспертизаи диссертатсия аз тарафи шўрои экспертӣ маводи оид ба масъалаи додани дараҷаи илмӣ барои баррасӣ ба Раёсати КОА ирсол мешавад.

14. Барои муқаррар намудани мутобиқати дорандай хуччат оид ба унвони илмӣ, ба талаботи сарҳати чоруми банди 4 Дастанамали мазкур, парвандай аттестатсияи ва маълумотномаи мураттабгардида аз рўйи натицаҳои баррасии он дар КОА, ба шўрои экспертии даҳлдор ирсол мешавад, ки он хulosha оид ба масъалаи аз аттестатсияи такрорӣ гузаштани дорандай хуччати унвони илмиро омода месозад.

Шўрои экспертӣ баъди баргузории экспертизаи маводи дар қисми якуми банди мазкур зикршуда, онро барои баррасӣ ба Раёсати КОА ирсол менамояд.

15. Қарор дар бораи аз аттестатсияи такрорӣ гузаштани дорандай хуччат оид ба дараҷаи илмӣ ва(ё) унвони илмӣ аз тарафи Раёсати КОА қабул карда мешавад.

Аз рӯйи натиҷаҳои аттестатсияи такрорӣ КОА дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ, инчунин, хуччатҳои дахлдори дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардидаро медиҳад, ё аттестатсияи такрориро рад менамояд.

16. Дар мавриди дар давраи баргузории экспертизаи диссертатсия аз тарафи дорандай хуччат оид ба дараҷаи илмӣ додани ариза оид ба боздоштани баррасӣ барои коркард ва ҳимояи минбаъдаи он, КОА мутобиқи банди 2 Даствурамали мазкур дар муддати панҷ рӯзи корӣ аз рӯзи ворид шудани ариза, хуччатҳои пешниҳодшударо бармегардонад.

17. Дар мавриди аз ҷониби Раёсати КОА қабули қарор дар бораи рад гардидани додани дараҷаи илмӣ аз рӯйи натиҷаҳои аттестатсияи такрорӣ, дорандай хуччатҳо оид ба дараҷаи илмӣ ҳукуқ дорад диссертатсияро коркард намуда, онро бо тартиб ва муҳлати муқарраршуда аз нав ба ҳимоя пешниҳод намояд.

Утверждено
решением Президиума
Высшей аттестационной комиссии
при Президенте Республики Таджикистан
от 25 мая 2017 г., № 2/3

ИНСТРУКЦИЯ
О ПОРЯДКЕ ПЕРЕАТТЕСТАЦИИ ЛИЦ, ПОЛУЧИВШИХ
УЧЕНЫЕ СТЕПЕНИ И УЧЕНЫЕ ЗВАНИЯ В ЗАРУБЕЖНЫХ
ГОСУДАРСТВАХ

1. Настоящая Инструкция устанавливает порядок проведения переаттестации граждан Республики Таджикистан, а также иностранных граждан и лиц без гражданства, являющихся обладателями документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий, выданных в государствах, с которыми Республика Таджикистан не имеет договоров о признании и эквивалентности этих документов, либо при наличии таких договоров, не выполнивших требования, предусмотренные Порядком присвоения ученых звания и присуждения ученых степеней (доцента, профессора) (далее, если не указано иное, – обладатель документов об ученой степени и (или) ученом звании).

2. Для переаттестации обладатель документов об ученой степени и (или) ученом звании представляет в Высшую аттестационную комиссию при Президенте Республики Таджикистан (далее – ВАК) следующие документы:

Заявление, в котором указываются:

- фамилия, имя, отчество (если таковое имеется) обладателя документов об ученой степени и (или) ученом звании, а также наименование ученой степени и (или) ученого звания, присужденной (присвоенного) в иностранном государстве;

- дата присуждения ученой степени или присвоения ученого звания;

- наименование аттестационного органа иностранного государства, присудившего ученую степень, название квалификационной научной работы (диссертации) на соискание ученых степеней (далее – диссертация), ученая степень (с указанием отрасли науки в Республике Таджикистан и специальности научных работников Республики Таджикистан), на которую претендует

обладатель документа об ученой степени (при переаттестации. обладателя документа об ученой степени);

- наименование аттестационного органа иностранного государства, присвоившего ученое звание, ученое звание (с указанием специальности в Республике Таджикистан), на которое претендует обладатель документа об ученом звании (при переаттестации обладателя документа об ученом звании);

Копию документа, удостоверяющего личность обладателя документов об ученой степени и (или) ученом звании.

Личный листок по учету кадров.

Копии документов о присуждении ученой степени и (или) присвоении ученого звания, легализованных в установленном порядке.

Перевод документа о присуждении ученой степени либо присвоении ученого звания и текста печати, удостоверяющей данный документ, на государственном языке Республики Таджикистан при условии свидетельствования нотариусом верности перевода либо подлинности подписи переводчика, сделавшего данный перевод.

Диссертацию и автореферат (в случае, если автореферат предусмотрен в государстве, в котором осуществлялась защита диссертации) с их переводом на государственном языке Республики Таджикистан. В случае, когда объем диссертации превышает 8 авторских листов, с разрешения ВАК вместо перевода диссертации может быть представлен ее расширенный автореферат на государственном языке Республики Таджикистан объемом до 2 авторских листов, включающий основные результаты диссертационного исследования.

Список, а также научные публикации по теме диссертации (при переаттестации обладателя документа об ученой степени).

Список, а также опубликованные научные и учебно-методические работы (при переаттестации обладателя документа об ученом звании).

Анкету научного (научно-педагогического) работника.

Опись представленных документов.

3. Оригиналы документа, удостоверяющего личность, а также легализованных документов о присуждении ученой степени и присвоении ученого звания предъявляются обладателем документов об ученой степени и (или) ученом звании лично или его уполномоченным лицом. Если документы, указанные в пункте 2 настоящей Инструкции, выполнены на государственном языке

Республики Таджикистан, представляются ксерокопии оригинала этих документов.

4. Переаттестация обладателей документов об ученой степени и (или) ученом звании включает:

- рассмотрение документов, представленных в соответствии с пунктом 2 настоящей Инструкции;

- установление соответствия содержания диссертации отрасли, специальности научных работников Республики Таджикистан и ученой степени, на которую претендует обладатель документа об ученой степени, а также требованиям к диссертациям, предусмотренным “Порядок присвоения ученых степеней и присуждения ученых званий (доцента, профессора)”;

- установление соответствия обладателя документа об ученом звании требованиям, предъявляемым к соискателям ученых званий в Республике Таджикистан, а также специальности, на которую претендует обладатель документа об ученом звании (при переаттестации обладателя документа об ученом звании).

5. Соответствие содержания диссертации требованиям, указанным в абзаце третьем пункта 4 настоящей Инструкции, устанавливается в результате проведения экспертизы диссертации, которая осуществляется в два этапа:

первый – в диссертационном совете;

второй – в экспертном совете ВАК (далее – экспертный совет).

6. Для проведения первого этапа экспертизы диссертации ВАК направляет диссертацию, представленную в связи с переаттестацией обладателя документа об ученой степени, ее автореферат (при его наличии), а также основные научные публикации по теме диссертации и документы, указанные в пункте 2 настоящей Инструкции, в соответствующий диссертационный совет.

7. Диссертационный совет осуществляет экспертизу диссертации в месячный срок со дня ее поступления. Для проведения экспертизы председатель диссертационный совет устанавливает дату проведения заседания совета и назначает экспертов, имеющих ученую степень доктора наук, кандидатов наук, доктора философии (PhD), доктора по специальности из числа специалистов по профилю диссертации (два доктора наук – по докторской диссертации и два доктора наук или один доктор наук и одного кандидата наук либо доктора философии (PhD), доктора по специальности для диссертации доктора философии (PhD), доктора по специальности и кандидата наук), отвечающих требованиям, предъявляемым к официальным оппонентам. Если для

рассмотрения диссертации, направленной в диссертационный совет, в состав совета включены дополнительные специалисты по профилю диссертации, эксперты могут быть назначены из их числа.

8. Каждый из назначенных экспертов готовит письменный отзыв о диссертации, в котором отражаются:

- соответствие диссертации отрасли науки в Республике Таджикистан и специальности научных работников Республики Таджикистан;

- актуальность темы диссертации;

- степень новизны результатов, представленных в диссертации;

-обоснованность и достоверность выводов и рекомендаций, сформулированных в диссертации;

- научная и практическая значимость результатов диссертации с указанием рекомендаций по их использованию;

- соответствие научной квалификации обладателя документа об ученой степени требованиям, предъявляемым в Республики Таджикистан к соискателям ученой степени, на которую он претендует.

В конце отзыва о диссертации эксперт делает заключение о возможности (невозможности) присуждения обладателю документа об ученой степени соответствующей ученой степени, на которую он претендует, с указанием, за какие конкретно научные результаты (с отражением их научной новизны и практической значимости) она может быть присуждена, либо причин, по которым присуждение ученой степени по результатам переаттестации не может быть осуществлено.

Актуальность, научная новизна и практическая значимость результатов, представленных в диссертации, оцениваются на момент их опубликования. Если диссертация представлена по двум специальностям, в отзыве должно быть указано, заслуживает обладатель документа об ученой степени по результатам переаттестации присуждения ученой степени по обеим специальностям или по одной из них.

При отнесении экспертом диссертации к иной специальности, чем та, по которой она представлена, в отзыве обосновываются причины такого отнесения.

9. Не позднее, чем за пять дней до даты заседания диссертационного совета эксперты представляют отзывы ученому секретарю диссертационного совета для ознакомления с ними обладателя документа об ученой степени, подлежащего переаттестации.

10. На заседание диссертационного совета приглашаются обладатель документа об ученой степени и назначенные эксперты.

В заседании могут принимать участие также другие лица, заинтересованные в обсуждении диссертации.

11. После открытия заседания диссертационного совета председательствующий объявляет о рассмотрении вопроса о переаттестации обладателя документа об ученой степени, представляет обладателя документа об ученой степени и указывает название диссертации, аттестационный орган, в котором диссертация была защищена, официальных оппонентов и оппонирующую организацию (при их наличии), а также экспертов. Обладателю документа об ученой степени предоставляется слово для доклада, после чего он отвечает на вопросы участников заседания. Обсуждение начинается с выступления экспертов. Затем могут выступать члены диссертационного совета и другие лица, присутствующие на заседании. После проведения обсуждения диссертации диссертационный совет тайным голосованием принимает решение по вопросу присуждения обладателю документа об ученой степени соответствующей ученой степени, на которую он претендует.

После подведения итогов тайного голосования диссертационный совет по результатам обсуждения предложенных экспертами формулировок открытым голосованием принимает формулировку, обосновывающую, за какие конкретно научные результаты (с указанием их научной новизны и практической значимости) обладателю документа об ученой степени может быть присуждена ученая степень, на которую он претендует, либо причины, по которым присуждение ученой степени по результатам переаттестации не может быть осуществлено.

Если по результатам тайного голосования диссертационный совет не поддержал заключение экспертов, содержащееся в их отзывах, он выносит новое заключение, которое принимается открытым голосованием простым большинством участujących в голосовании.

По результатам рассмотрения диссертации ученый секретарь диссертационного совета оформляет заключение диссертационного совета, в котором отражаются:

- отрасль науки в Республике Таджикистан и специальность научных работников Республики Таджикистан, по которым диссертационный совет рекомендует присудить ученую степень;

- формулировка конкретных научных результатов (с указанием их новизны и практической значимости), за которые обладателю документа об ученой степени может быть присуждена ученая степень, на которую он претендует, либо причин, по которым присуждение ученой степени по результатам переаттестации не может быть осуществлено.

Протокол заседания диссертационного совета с прилагаемыми к нему отзывами экспертов и заключением диссертационного совета, а также диссертация, ее автореферат (при его наличии) и основные научные публикации в 10-дневный срок со дня проведения заседания направляются в ВАК.

Обладатель документа об ученой степени в 10-дневный срок со дня получения копии заключения диссертационного совета вправе представить в ВАК ответы на высказанные в заключении замечания (при их наличии).

12. Для проведения второго этапа экспертизы диссертации материалы, поступившие из диссертационного совета, направляются в соответствующий экспертный совет.

13. После проведения экспертным советом экспертизы диссертации материалы по вопросу о присуждении ученой степени направляются на рассмотрение Президиума ВАК.

14. Для установления соответствия обладателя документа об ученом звании требованиям, указанным в абзаце четвертом пункта 4 настоящей Инструкции, аттестационное дело и справка, составленная по итогам его рассмотрения ВАК, направляются в соответствующий экспертный совет, который готовит заключение по вопросу переаттестации обладателя документа об ученом звании.

После проведения экспертизы материалов, указанных в части первой настоящего пункта, экспертный совет направляет данные материалы на рассмотрение Президиума ВАК.

15. Решение о переаттестации обладателей документов об ученой степени и (или) ученом звании принимается Президиумом ВАК.

По результатам переаттестации ВАК присуждает ученые степени, присваивает ученые звания, выдает соответствующие документы, установленные в Республике Таджикистан, либо отказывает в переаттестации.

16. В случае подачи обладателем документа об ученой степени в ВАК в период проведения экспертизы диссертации заявления о снятии диссертации с рассмотрения для ее переработки и последующей защиты в диссертационном совете ВАК в течение пяти

рабочих дней со дня получения такого заявления возвращает представленные в соответствии с пунктом 2 настоящей Инструкции документы.

17. При принятии Президиумом ВАК решения о не присуждении ученой степени по результатам переаттестации обладатель документов об ученой степени вправе переработать диссертацию и представить ее к защите в установленном порядке и срок.

Бо қарори Раёсати Комиссияи
олии аттестатсионии
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 30 ноябрри соли 2017, № 6/5
тасдиқ шудааст.

ДАСТУРАМАЛ
ОИД БА ТАРТИБИ БАРРАСИИ ПАРВАНДАҲОИ
АТТЕСТАЦИОНӢ ВА ДИССЕРТАЦИЯҲО ДАР
КОМИССИЯИ ОЛИИ АТТЕСТАЦИОНИИ НАЗДИ
ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

1. Даствурамал оид ба тартиби дар Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд-КОА) баррасӣ намудани парвандаҳои аттестатсионӣ ва диссертатсиояҳо барои дарёфти дараҷаҳои илмӣ мутобиқи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор) таҳия гардидааст.

2. Корманде, ки бақайдгирии парвандаҳои аттестатсионӣ ва диссертатсиояҳои ба КОА воридшавандаро амалӣ менамояд, масъалаҳои зеринро мавриди санчиш қарор медиҳад:

- мутобиқати шумораи варакҳои парванда бо маълумоти дар мактуби ҳамроҳ ва рӯйхати миқдори онҳо;
- мавҷуд будани имзои довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ ё унвони илмӣ дар сарсаҳифа ва саҳифаи охирини диссертатсия ва дар охири автореферат;
- мавҷуд будани имзои котиби илмӣ ва қайдҳо оид ба санаи баргузории ҳимоя ва санаи тавзеи автореферат дар саҳифаи 2-уми муқоваи автореферат;
- мавҷуд будани имзои раиси шӯрои диссертатсионӣ ва котиби илмӣ дар маълумотномаи шакли 3.5. (бо мухри муассиса) суратҷаласаи шӯро;
- имзои котиби илмӣ дар корти бақайдгирӣ ва дар рӯйхати хучҷатҳо;
- дар тақризҳои муқарризони расмӣ мавҷуд будани имзои онҳо, ки аз тарафи шӯъбаи кадрҳо тасдиқ шудааст;
- дар саҳифаи аввали тақризи муассисаи тақриздиҳанда мавҷуд будани имзои роҳбари муассиса бо мухри тасдиқкунандай

муассиса ва дар саҳифаи охири он мавчуд будани имзои роҳбари шўро (семинар)-и илмии муассиса, котиби илмӣ ва эксперт;

- мавчуд будани имзои корманди шуъбаи кадрҳо дар варакаи шахсии баҳисобигирии кадрҳо ва анкетаи корманди илм;
- дар лифофа мавчуд будани 4 нусхай автореферати диссертатсия ва 2 корти почта.

Ҳангоми мутобиқати ҳамаи маводи парвандаи аттестатсионӣ ва диссертатсия ба талаботи дар боло қайдгардида, парванда ва диссертатсия дар китоби бақайдигирии парвандаҳои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳои шакли муқарраршуда ба қайд гирифта шуда, шохис (индекс) дода мешавад.

3. Котиби хуччатгузори КОА парвандаи аттестатсионӣ ва диссертатсияро ба корманди шуъбаи аттестатсионӣ мутобиқи тақсимоти уҳдадориҳои кормандони шуъбаҳо, баъди гузоштани имзо дар китоби бақайдигирии парвандаҳои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳо, месупорад. Корманди шуъбаи аттестатсионӣ дар муҳлати 2 рӯз маълумотро оид ба парвандаи аттестатсионӣ дар китоби бақайдигирии парвандаҳои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳои шуъба, инчуни, дар бунгоҳи баҳисобигирии парвандаҳои аттестатсионии шуъба мувофиқи муқаррарот, ворид менамояд. Таҳвилоти минбаъдаи парвандаҳои аттестатсионӣ ё диссертатсияҳо, барои кор ба корманди шуъбаи аттестатсионӣ, инчуни, барои экспертизаи берун аз шуъба, дар китоби бақайдигирии парвандаҳои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳои шуъба, бо имзои шахсе, ки ба вай парвандаи аттестатсионӣ ё диссертатсия дода мешавад, сабт карда мешавад.

4. Корманди шуъбаи аттестатсионӣ дар муддати 10 рӯз баъд аз ворид шудани парвандаи аттестатсионӣ ва диссертатсия ба шуъба санчиши онҳоро амалӣ намуда (дар давраи рухсатиҳои меҳнатӣ метавон муҳлати баррасиро то 30 рӯз афзуд), маълумотномаи назорати парвандаҳои аттестатсиониро тартиб медиҳад. Аз рӯйи натиҷаҳои санчиш мудири шуъба вобаста ба норасоиҳои ошкоршуда оид ба зарурати шинос намудани котиби илмии шўрои диссертатсионӣ бо норасоиҳои ошкоршуда, баргузории такмили хуччатҳо ва дарҳости ҳуччатҳои иловагӣ қарор қабул мекунад. Дар ҳолати қаноатбахш будани натиҷаҳои санчиш, барои баррасии парвандаи аттестатсионӣ дар ҷаласаи шўрои экспертӣ дастур медиҳад. Мудири шуъба хulosai марбутаро ба маълумотномаи санчиш ворид менамояд.

5. Агар ҳангоми назорат вайронкуни чиддии тартиби баргузории ҳимоя (набудани кворум, гузаштани муҳлати салоҳияти шўро, надоштани ичозат барои гузаронидани ҳимояи яқдафъаина) ошкор шаванд, масъалаи баррасии минбаъдаи диссертатсия ва парвандаи аттестатсионӣ аз ҷониби Раёсати КОА ҳаллу фасл карда мешавад. Ҳангоми омода будани парвандаи аттестатсионӣ барои баррасӣ дар ҷаласаи шўрои экспертий қорманди шуъбае, ки шўрои экспертиро сарпаратӣ менамояд, дар ин ҳусус раиси шўрои экспертиро огоҳ менамояд.

6. Раиси шўрои экспертий (ё тибқи дастури ў ноиби раис, ё котиби илмии шўрои экспертий) бо маводи омодагардида шинос шуда, аз ҳисоби аъзои шўрои экспертий барои шиносоии муқаддамотӣ бо ҳар як парвандаи аттестатсионӣ ва диссертатсия эксперти таъйин менамояд. Раиси шўрои экспертий сана ва вақти баргузории ҷаласаи шўрои экспертиро муайян намуда, ба котиби илмии шўрои экспертий супориш медиҳад, ки ба аъзои шўро оид ба сана ва вақти баргузории ҷаласа, инчунин, ба экспертиҳои таъйиншуда оид ба зарурати шинос шудан бо парвандаҳои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳои мушаххас иттилоъ диҳад. Котиби илмӣ дар ин ҳусус ба аъзои шўрои экспертий иттилоъ дода, қорманди шуъбаи аттестатсиониро оид ба сана ва вақти баргузории ҷаласаи шўро огоҳ менамояд, то ки ў барои баргузории ҷаласа шароити заруриро фароҳам оварад. Ҳангоми зарурат қорманди шуъбаи аттестатсионӣ ба унвони аъзои шўрои экспертии муқими шаҳрҳои дигар номаи иттилоотӣ омода менамояд. Қорманди шуъбаи аттестатсионӣ варақаи лоиҳаи хулосаҳоро барои экспертиҳо аз рӯйи ҳар як парвандаи барои баррасӣ пешниҳодшаванд, омода мекунад.

7. Экспертиҳои барои шиносоии муқаддамотӣ таъйингардида, вазифадоранд, ки пеш аз баргузории ҷаласаи шўрои экспертий бо маводи парвандаҳои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳо дар шуъбаи даҳлдори аттестатсионӣ шинос шаванд ва лоиҳаи хулосаи шўрои экспертиро омода намоянд. Баргузории экспертизай диссертатсияро дар шўрои экспертий аъзои шўрои экспертии ба соҳаи диссертатсия наздиқбуда, ки дар марҳилаҳои пешинаи экспертиза иштирок накардаанд ва ба онҳо ҳамон маҳдудиятҳои таъйини муқарризони расмӣ мавҷудбуда, даҳл надоранд, метавонанд амалӣ намоянд. Дар ҳолати набудани мутахассисон дар ҳайати шўрои экспертий аз рӯйи яке аз ихтиносҳо, ҳангоми экспертизай диссертатсияҳое, ки дар пайвандгоҳи ихтиносҳо иҷро мешаванд, мумкин аст аъзои шўрои экспертии дигарро ҷалб намуд.

8. Дар асоси пешниҳоди раиси шўрои экспертий корманди шуъбаи аттестатсионӣ ба ҷаласаи шўрои экспертий лоиҳаи рӯзномаи ҷаласаи шўрои экспертий, варақаи хузур, ҳучҷати пардохтро омода намуда, ба котиби илмии шўрои экспертий парвандаҳои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳоро месупорад. Дар варақаи хузур ва ҳучҷати пардохт, инчунин, шахси даъватшуда барои иштирок дар экспертизаи диссертатсияҳо оид ба ихтисосҳои мучовир, ки аз дигар шўрои экспертий даъват шудааст, дохил карда мешавад. Ҳамзамон, дар ҳучҷатҳо замони воқеии иштироки ў дар баррасии масъалаи машҳахаси ба экспертизаи диссертатсия оид ба ихтисоси мучовир даҳлдошта, қайд карда мешавад. Баъд аз ҳатми ҷаласа варақаи хузур ва ҳучҷати пардохтии мураттабгардида, аз ҷониби раис ва котиби илмии шўрои экспертий, инчунин корманди шуъбаи аттестатсионӣ, ба имзо расонида мешавад.

9. Эксперт дар ҷаласаи шўрои экспертий фикру ақидаи худро нисбат ба парвандаи аттестатсионӣ ва диссертатсия баён намуда, вобаста ба таассуроти худ оид ба сифати диссертатсия, экспертизаи баргузоршуда дар марҳилаҳои баррасии муқаддамотӣ ва ҳангоми ҳимояи диссертатсия, зарурати аз ҷониби аъзои шўрои экспертий баргузор намудани экспертизаи мустақил, яке аз лоиҳаҳои зерини қарори шўроро пешниҳод менамояд:

Oид ба диссертатсияи доктори илм

9.1. Ҳангоми набудани эродҳо оид ба экспертиза ва ба миён наомадани шубҳа ба сифати диссертатсия, бо ризояти мудири шуъбаи аттестатсионӣ:

9.1.1 Ирсоли диссертатсия ва парвандаи аттестатсионӣ ба узви шўрои экспертии аз рӯйи ихтисоси ба соҳаи диссертатсия наздикбуда, барои баргузории экспертиза ва омода намудани хulosai муфассали ҳаттӣ, ки дорои таҳлили навғонҳои натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ, аҳамияти илмӣ ва амалии онҳо, арзиши иҷтимоӣ ва иқтисодии онҳо ва лоиҳаи дарбаргирандаи хulosai шўрои экспертий;

9.2. Ҳангоми мавҷуд будани эродҳо аз рӯйи натиҷаҳои экспертизаи муқаддамотӣ, ки бо вайронкуниҳои ҷиддии талаботи меъёрии КОА алокаманд нестанд, дар мувофиқа бо раиси КОА:

9.2.1. Ирсоли диссертатсия ва парвандаи аттестатсионӣ ба узви шўрои экспертии аз рӯйи ихтисос ба соҳаи диссертатсия наздикбуда барои баргузории экспертиза ва омода намудани хulosai муфассали

хаттӣ, ки дорои таҳлили навгониҳои натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ, аҳамияти илмӣ ва амалии онҳо, арзиши иҷтимоию иқтисодӣ ва лоиҳаи хулосаи дарбаргирандаи шӯрои эксперти;

9.2.2. Ирсоли диссертатсия барои тақриз ба эксперти беруна тибқи тартиботи муқарраршуда (ниг. ба банди 16).

Тибқи бандҳои 9.1 ва 9.2 баргузор намудани экспертиза ва омода кардани хулосаи муфассали ҳаттиро метавонад ҳамон узви шӯрои эксперти омода намояд, ки шиносоии муқаддамотиро бо парвандаи аттестатсионӣ ва диссертатсия баргузор карда буд;

9.3. Ҳангоми мавҷуд будани тақризҳои манғӣ ва тақриз бо шумораи зиёди эродҳо, дар сурати пурра ичро нагаштани талаботи меъёри оид ба экспертиза:

9.3.1. Пешниҳоди номзад барои ирсоли диссертатсия тибқи тартиби муқарраргардида (ниг. ба банди 16), барои экспертиза ба эксперти дар ҳайати шӯрои эксперти шомилнабуда, ё фиристодан ба муассисае, ки дар он ҷо таҳқиқот оид ба тахассуси диссертатсия пеш бурда мешаванд;

9.4. Ҳангоми ошкор шудани вайронкуниҳои талаботи санадҳои меъёри, дар зимни баргузории экспертиза, бо ризояти раиси КОА:

9.4.1. Ирсоли рисола барои хулосаи иловагӣ ба Шӯрои диссертатсионӣ. Қарори мазкур бо нишон додани шӯрои диссертатсионии мушахҳас қабул карда мешавад.

Оид ба диссертатсияи доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос ва номзади илм

9.5. Ҳангоми набудани эродҳои ҷиддӣ оид ба экспертиза ва ичрои талабот доир ба барасмиятдарории диссертатсия ва ҳӯҷҷатҳои парвандаи аттестатсионӣ:

9.5.1. Дар асоси лоиҳаи баррасишудаи мураттабнамудаи эксперտ қабул намудани хулосае, ки ба Раёсати КОА тавсияномаи тасдиқ намудани қарори шӯрои диссертатсиониро оид ба додани дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос ва номзади илм, бо шарҳи он, ки барои ҷо дараҷаи илмии мазкур дода мешавад, дар бар мегирад.

9.6. Ҳангоми мавҷуд будани тақризҳои манғӣ ва тақризҳо бо шумораи зиёди эродҳо, дар сурати пурра ичро нагардидани талаботи меъёри:

Қабул намудани яке аз қарорҳои дар бандҳои 9.2 - 9.4 овардашуда.

Диссертатсияҳои доктори фалсафа (PhD), доктор аз рўйи ихтинос ва диссертатсияҳои номзадиро метавон интихобан, барои тақриз аз рўйи натиҷаҳои тақризи муқаддамотӣ ирсол намуд.

10. Котиби илмии шўрои экспертӣ баъд аз ҷаласаи шўрои экспертӣ парвандай аттестатсионӣ, диссертатсия ва хулосаро ба шуъбаи аттестатсионӣ бармегардонад. Хулосаи шўрои экспертӣ дар парвандай аттестатсионии довталаби дараҷаи илмӣ гузошта шуда, нусхай он ба суратчаласаи шўрои экспертӣ замима карда мешавад. Корманди шуъбаи аттестатсионӣ корҳои ташкилиро оид ба амалисозии қарори шўрои экспертӣ анҷом медиҳад. Тибқи банди 9.5 маълумотномаро аз рўйи шакли муқарраргардида ба ҷаласаи Раёсати КОА омода менамояд. Тибқи бандҳои 9.2.2. ва 9.3 - маводи ҳамроҳ барои ирсоли диссертатсия ба тақризи беруна (ёддошт барои эксперт, варақаи ариза барои пардоҳт, мактуби ҳамроҳ) омода намуда, онҳоро якъо бо диссертатсия, бо гирифтани имзо (бо нишондоди сана) дар китоби бақайдигирии парвандажои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳои шуъба, ба шахси барои ташкили экспертизаи беруна масъулбуда медиҳад. Тибқи бандҳои 9.1 ва 9.2.1 диссертатсия ва авторефератро бо гирифтани имзо дар китоби бақайдигирии парвандажои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳои шуъба ба узви шўрои экспертӣ дода, ба он бо ёддошти эксперт ва варақаи ариза барои пардоҳтро илова менамояд. Тибқи банди 9.4 мактуби ҳамроҳ барои ирсол намудани парвандай аттестатсионӣ ва диссертатсия барои хулосаи иловагӣ ба шўрои диссертатсиониро омода намуда, ин маводро ба намояндаи Шўро бо гирифтани имзо дар китоби бақайдигирии парвандажои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳои шуъба (бо нишондоди сана), медиҳад. Ҳангоми ирсол ба берун аз ҳудуди ш. Душанбе, мавод ба корманди шуъбаи ҳуҷҷатгузорӣ бо гирифтани имзо (бо нишондоди сана) дар китоби бақайдигирии парвандажои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳои шуъба барои ирсол аз тариқи почта бо муросилаи фармоишӣ амалӣ менамояд. Нусхай мактуби ҳамроҳ дар парвандай аттестатсионии довталаб гузошта мешавад.

11. Ба тақризи беруна ирсол намудани диссертатсия аз ҷониби корманди барои ташкили экспертизаи беруна масъулбуда, бо дастури раиси КОА, бо дарназардошти тафсилоти дар банди 17 овардашуда амалӣ карда мешавад.

12. Ҳангоми баргардонидани парвандай аттестатсионӣ ё (ва) диссертатсия корманди шуъбае, ки ҳуҷҷатҳо ё диссертатсияро қабул намудааст, оид ба баргардонидани он бо нишондоди сана ва

гузоштани имзои худ дар китоби бақайдгирии парвандашои аттестатсионӣ ва диссертатсияҳои шуъба қайд ворид мекунад.

13. Баъд аз гирифтани хулосаи иловагии шӯрои диссертатсионӣ, мутобики қарори банди 9.4 ё тақризи аз рӯйи қарорҳои бандҳои 9.2.2 ва 9.3 пешниҳодшуда, раиси шӯрои эксперти ба узви он шӯро, ки шиносии муқаддамотиро баргузор кардааст, ё ба дигар мутахассис аз ҳисоби аъзои шӯро супориш медиҳад, ки бо тақриз шинос шуда, лоиҳаи хулосаи шӯрои экспертиро омода намояд.

Ҳангоми тақризи манғӣ аз рӯйи бандҳои 9.2.2. ва 9.3, инчунин, ҳангоми хулосаҳои манғӣ аз рӯйи бандҳои 9.1, 9.2.1 ва 9.4 раиси шӯрои эксперти, бояд довталабро ба ҷаласаи шӯрои эксперти даъват намояд. Бо мувофиқа ба роҳбаријати КОА ба ҷаласаи шӯрои эксперти, инчунин мумкин аст намояндаи шӯрои диссертатсионие, ки ҳимоя дар он ҷо баргузор шуда буд, роҳбари илмӣ (мушовири илмӣ) ва дигар мутахассисон аз рӯйи таҳассуси диссертатсия даъват шаванд. Довталаб аз ҷониби раиси шӯрои эксперти дар ҳолати тақриз ё хулосаи мусбӣ низ мумкин аст даъват шавад, агар дар онҳо шумораи эродҳо зиёд бошад.

Дар сурати даъват намудани довталаб ба ҷаласаи шӯрои эксперти бояд ба ў имкони қаблан шинос шудан (на камтар аз 5 рӯз пеш аз баргузории ҷаласаи шӯрои эксперти) ба тақриз фароҳам гардад. Барасмиятдарории даъватномаҳои расмӣ дар асоси қарори раиси шӯрои эксперти аз ҷониби корманди шуъбаи аттестатсионӣ омода карда мешаванд. Дар даъватнома нишон дода мешавад, ки довталаб вазифадор аст, ба эродҳои дар тақризбуда ба таври ҳаттӣ ҷавоб диҳад. Ҳангоми ба ҷаласаи шӯрои эксперти даъват намудани довталаб ё дигар шахсони муқими берун аз ҳудуди ш. Душанбе, корманди шуъба фармоши КОА-ро оид ба пардохти роҳқиро ё ҳароҷоти сафари хизматӣ омода менамояд.

Дар ҷаласаи навбатии шӯрои эксперти баррасии маводи воридгардида муҳокима мешавад. Дар муҳлати на камтар аз се рӯз пеш аз баргузории ҷаласаи шӯрои эксперти, довталаб бояд ба шуъбаи аттестатсионӣ ба таври ҳаттӣ ҷавоби эродҳои дар тақриз мавҷудбуدارо пешниҳод намояд. Дар сурати пешниҳод накардани ҷавоб аз тарафи довталаб, ё бидуни огоҳии қаблий дар бораи бо сабабҳои узрнок дар ҷаласаи шӯрои эксперти ҳозир нашудан, ҷаласаи шӯрои эксперти бе ҳузури ў баргузор мешавад. Дар натиҷаи муҳокима яке аз қарорҳои зерин қабул карда мешавад:

Оид ба диссертатсияи доктори илм:

13.1. Қабул намудани қарорҳои 9.2.2, 9.3 ё 9.4. Аз ҷониби шӯрои эксперти диссертатсия такроран барои экспертизаи иловагӣ танҳо дар ҳолатҳои истисной ирсол мешавад. Агар диссертатсия барои хулосаи иловагӣ ба шӯрои диссертатсионӣ ирсол шавад, он гоҳ, маъмулан, экспертизаи минбаъда баргузор намешавад.

13.2. Қабул намудани хулосаи шӯрои эксперти. Хулоса дар асоси лоиҳаи дар ҷаласаи шӯрои эксперти муҳокимашуда, ки аз ҷониби узви шӯрои эксперти омода шудааст, бо дарназардоши тақризи (хулоса) воридгардида, ҷавобҳои довталаб ба эродҳои дар тақриз (хулоса) ҷойдошта ва саволҳои аъзои шӯрои эксперти қабул карда мешавад. Дар хулосаи шӯрои эксперти бояд тавсияи Раёсати КОА оид ба сазовор донистан ба дараҷаи доктори илмҳо, бо нишондоди соҳаи илм ва таҳассус бо шарҳи он, ки дараҷаи илмӣ барои чӣ дода мешавад, ё рад намудани дарҳостномаи шӯрои диссертатсионӣ дар бораи додани дараҷаи илмии доктори илм ҷой дошта бошад. Ҳангоми қабули қарори манғӣ дар хулоса бояд шарҳи сабаби радкуни оварда шавад.

Оид ба диссертатсияи доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос ва номзади илм:

13.3. Қабул намудани қарорҳои 9.2.2, 9.3 ё 9.4. Аз ҷониби шӯрои эксперти диссертатсия такроран барои экспертизаи иловагӣ танҳо дар ҳолатҳои истисной ирсол мешавад. Агар диссертатсия барои хулосаи иловагӣ ба шӯрои диссертатсионӣ ирсол шавад, он гоҳ, маъмулан, экспертизаи минбаъда баргузор намешавад.

13.4. Қабул намудани хулосаи шӯрои эксперти.Хулоса дар асоси лоиҳаи дар ҷаласаи шӯрои эксперти муҳокимашуда, ки аз ҷониби узви шӯрои эксперти, бо дарназардоши тақризи (хулоса) воридгардида, ҷавобҳои довталаб ба эродҳои дар тақриз (хулоса) ҷойдошта ва ба саволҳои аъзои шӯрои эксперти омода гардидааст, қабул карда мешавад. Дар хулоса бояд тавсияи Раёсати КОА оид ба тасдиқ намудани қарори шӯрои диссертатсионӣ дар бораи сазовор донистан ба дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос ё номзади илм, бо нишондоди соҳаи илм ва таҳассус бо шарҳи он, ки дараҷаи илмӣ барои чӣ дода мешавад, ё рад намудани дарҳостномаи шӯрои диссертатсионӣ дар бораи додани дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос ё номзади

илм чой дошта бошад. Ҳангоми қабули қарори манфӣ дар хулоса бояд шарҳи сабаби радкунӣ оварда шавад.

Хулосаи шӯрои экспертий ва ҷавобҳои хаттии довталаб ба эродҳои дар тақриз ҷойдошта, дар парвандаи аттестатсионии довталаб гузошта шуда, нусхай ҳуччатҳои мазкур ба суратчаласаи шӯрои экспертий замима мешаванд.

14. Корманди шуъбаи аттестатсионӣ, ки масъули роҳандозии бунгоҳи баҳисобигрии парвандаҳои аттестатсионӣ мебошад ба бунгоҳи даҳлдори додаҳо санаи ҷаласаҳо ва натиҷаҳои қарорҳои шӯрои экспертиро дар муҳлати як ҳафта баъд аз ҳар як ҷаласаи шӯрои экспертий ворид менамояд.

15. Баъди дарёфт намудани тақриз аз рӯйи натиҷаҳои экспертизаи тақрории бо қарори шӯрои экспертий ё Раёсати КОА таҳиягардида, шӯрои экспертий, чун қоида, ба тариқи овоздиҳии пӯшида хулосаро бо тавсияи мушаҳҳас ба Раёсати КОА оид ба масъалаи сазовор донистан ба дараҷаи илмиро қабул менамояд. Ҳамин гуна тартиб ба тақризи (хулосаи) бо қарори Раёсати КОА ба экспертизаи иловагӣ ирсол намудани диссертатсияе, ки хулосаи дар он ҷойдошта оид ба сатҳи таҳассуси довталаб, бо хулосаи қаблан барои баррасии Раёсати КОА пешниҳоднамудаи шӯрои экспертий мутобиқат намекунад, даҳл дорад.

Ирсол намудани диссертатсия ба экспертиза дафъаи сеом ва зиёда аз ин, танҳо бо қарори Раёсати КОА амалӣ карда мешавад.

16. Тартиби баргузории экспертизаи берунӣ вижагиҳои зеринро дорад:

16.1. Ҳамаи шахсоне, ки дар ташкил намудани экспертизаи берунӣ иштирок менамоянд, бояд нисбат ба муаллифи тақриз маҳфӣ буданро риоя намоянд.

16.2. Пешниҳодҳо оид ба номзадҳо барои баргузории экспертиза аз ҷониби раиси шӯрои экспертий ё мудири шуъба (4 – 6 мутаҳассис аз рӯйи ихтисоси диссертатсия), дар муҳлати 10 рӯз аз санаи қабули қарор омода карда мешавад. Пешниҳодҳои мазкур ба раиси КОА бо нишондоди ному нараб, дараҷа ва унвонҳои илмии экспертиҳо, суроғҳои онҳо, ки ба он метавон диссертатсияро ирсол намуд ва рақами телефонҳо (аз рӯйи имконият) пешниҳод карда мешаванд.

16.3. Раиси КОА экспертиро аз ҳисоби номзадҳои пешниҳоднамудаи раиси шӯрои экспертий, мудири шуъбаи аттестатсионӣ ё номзадҳои ба таври дигар муайяншуда таъйин менамояд ва ба корманди барои ташкили экспертизаи берунӣ вазифадорбуда, супориш медиҳад, ки диссертатсияро ба эксперт

ирсол намояд. Корманди мазкур аз шуъбаи аттестасионӣ диссертатсия ва маводҳои ҳамроҳ ирсолшавандай омодашударо (ниг. ба банди 10) гирифта, мактуби ҳамроҳро омода намуда, имзои раиси КОА-ро мегирад ва дар муддати 5 рӯз расонидани диссертатсияро (ба воситаи почта бо муросилаи фармоишӣ, аз рӯйи имконият бо гирифтани огоҳинома оид ба супоридан, ё ба воситаи қосид) ба эксперտ ташкил менамояд. Дар мактуб шохиси (индекси) диссертатсия барои санчиши берунӣ ва санаро гузошта, мактуб дар китоби бақайдгирии экспертизаҳои берунӣ сабт гардида, нусхаи мактуби ҳамроҳ дар парвандай тақризҳои берунӣ гузошта мешавад. Ҳамзамон дар китоби баҳисобигирии тақризҳои берунӣ оид ба сана ва тарзи расонидани диссертатсия ба эксперտ (санади расид оид ба ирсоли муросилаи фармоишӣ замима гардида, имзои эксперտ ё шахсе, ки диссертатсияро ба эксперտ мерасонад, гирифта мешавад) сабт мегардад.

16.4. Тақриз ва диссертатсияро байд аз баргузории тақризи берунӣ, корманди барои ташкили он масъулбуда гирифта, дар китоби баҳисобигирии экспертизаҳои берунӣ баргардонида шудани диссертатсияро сабт намуда, раиси КОА-ро дар бораи тақризи воридгардида огоҳ месозад, сипас нусхаи аввали тақризро дар парвандай тақризҳои берунӣ дӯхта, аз нусхаи дуюми тақриз он қисматеро, ки маълумотро оид ба муаллифи он дар бар мегирад, бурида гирифта нобуд мекунад (ё аз нусхаи якуми тақриз бидуни иттилоот оид ба муаллифи он нусхабардорӣ менамояд) ва бо имзои худ нусхаи бидуни иттилоот оид ба экспертро бо гузоштани сана тасдиқ намуда, ҳамроҳ бо диссертатсия онро ба шуъбаи аттестасионӣ месупорад. Дар шуъбаи аттестасионӣ корманде, ки диссертатсияро қабул менамояд, дар китоби баҳисобигирии парвандайои аттестасионӣ ва диссертатсияҳо санаи баргардонидани диссертатсияро сабт намуда, имзои худро мегузорад.

Нусхаҳои якуми тақризҳо бо имзои эксперто дар парвандай тақризҳои берунӣ нигоҳдорӣ шуда, ҳамроҳ бо китоби баҳисобигирии экспертизаҳои берунӣ дар сандуқи оҳанин ё ҷевони қулфдор, бидуни ҳуқуқи шинос шудан ба он бе иҷозати раиси КОА нигоҳдорӣ мешаванд. Парвандай тақризҳои берунӣ байдан тибқи талаботи мукарраршуда, ба бойгонӣ супорида мешавад.

16.5. Ҳуҷҷатҳо барои пардоҳти экспертизаи баргузоршуда, аз ҷониби корманди масъули ташкили тақризи берунӣ манзур гардида, аз ҷониби раиси КОА ба имзо мерасад ва ба сармуҳосиб

бидуни маълумот оид ба он, ки баргузории экспертизаи кадом диссертатсия пардохт мегардад, дода мешавад. Зимнан, танҳо шоҳиси (индекси) диссертатсия дар китоби баҳисобигрии тақризҳои берунӣ нишон дода мешавад.

17. Дар раванди баррасии парвандаи аттестатсионӣ шӯрои экспертий метавонад аз шӯрои диссертатсионӣ коркарди мучаддади хуносаро оид ба диссертатсия талаб намуда, маводи иловагиро (фехристи маводи чопшуда, чонусхай мақолаҳои аз рӯйи мавзӯи диссертатсия чопшуда, санадҳо дар бораи истифодаи натиҷаҳои диссертатсия, маълумотнома оид ба саҳми шахсии довталаб дар чопи муштараки корҳо ва ғайраро) дархост намояд. Мактубҳои даҳлдор дар асоси қарори шӯрои экспертий аз ҷониби корманди шуъбаи аттестатсионӣ омода карда шуда, сардори шуъба онро манзур менамояд ва аз тарафи котиби илмии КОА ба имзо расонида мешавад. Нусхай мактубҳо ва ҷавобҳои воридшуда, дар парвандаи даҳлдори довталабон гузашта мешаванд.

18. Ҳангоми ворид шудани тақризи узви шӯрои экспертий нусхай якуми он дар парвандаи шӯрои экспертии даҳлдор ҷой дода мешавад. Нусхай тақриз бидуни маълумот дар бораи эксперт аз ҷониби корманди шуъбаи аттестатсионӣ бо нишондоди сана тасдиқ карда шуда, дар парвандаи аттестатсионии довталаб гузашта мешавад.

19. Қарори шӯрои экспертий ба тариқи овоздиҳии ошкоро ё пӯшида мутобики банди 31-32 Низомномаи шӯрои экспертии КОА қабул карда шуда, дар суратчаласаи ҷаласаи шӯрои экспертий сабт мегардад. Шӯро сифати диссертатсияро аз рӯйи низоми ҷорхона баҳо медиҳад: аъло; ҳуб; қаноатбахш ва ғайриқаноатбахш. Ҳангоми гирифтани баҳои “аъло” ё “ҳуб” бо максади шинос шудани ҷомеаи илмӣ бо беҳтарин диссертатсияҳо шӯрои экспертий метавонад ба Раёсати КОА қабул намудани қарорро оид ба нашри аннотатсияи диссертатсия дар сомонаи КОА тавсия дихад. Дар сурати баҳогузории “ғайриқаноатбахш” шӯрои экспертий метавонад дархостномаи шӯрои диссертатсиониро оид ба сазовор донистан ба дараҷаи илмии доктори илм, доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос ё номзади илмро рад намояд. Суратчаласа аз ҷониби котиби илмии шӯрои экспертий бо ҳуруфчинии компютерӣ ё дастнавис ба расмият дароварда шуда, аз тарафи раис ва котиби илмии шӯрои экспертий ба имзо расонида мешавад. Ҳуносай аз рӯйи ҳар як парвандаи аттестатсионӣ қабулгардида, ки дорои пешниҳоди мушаххас ба Раёсати КОА оид ба масъалаи сазовор

донистан ба дарацаи илмӣ, бо шарҳи он ки дарацаи илмӣ барои чӣ дода мешавад, ё бо қадом сабаб додани он тавсия намешавад, ба шакли замима ба суратчаласаи шӯрои экспертӣ мураттаб гардида, аз ҷониби раисикунанда дар шӯрои экспертӣ ва котиби илмии шӯрои экспертӣ ба имзо мерасад. Ҳулоса дар парвандай атtestatсионии довталаб гузошта шуда, нусхай он ба суратчаласаи ҷаласаи шӯрои экспертӣ замима мегардад. Мудири шуъбаи атtestatсионӣ баъди ҳар як ҷаласа ба сармуҳосиб гузоришномаро барои пардохти музди меҳнати аъзои шӯрои экспертӣ пешниҳод менамояд.

20. Аз руии натиҷаҳои баррасии парвандай атtestatсионӣ ва экспертизай диссертатсия, ҳангоми матраҳ намудани ҳар як масъала ба ҷаласаи Раёсати КОА корманди шуъбаи атtestatсионӣ маълумотро барои баррасӣ дар ҷаласаи Раёсати КОА омода мекунад, ки дар он маълумоти ҷараёни баргузории экспертиза (қарори шӯрои экспертӣ, навъҳои баргузории экспертиза, ҷанбаи тақризҳо, ҳулосаҳо бо натиҷагириҳои онҳо, бо истинод ба санаҳо ва суратчаласаҳои марбута) инъикос мешавад. Ному насаби экспертиҳое, ки тақризро омода намудаанд, дар маълумот оварда намешавад. Шуъбаи атtestatсионӣ метавонад иттилооти иловагиро, ки дар ҳучҷатҳои парванде мавҷуданд, аммо ба ақидаи он ба қадри кофӣ дар маълумотномаи шакли 3,5 ё 3,55 инъикос нашудаанд, инчунин, маълумоти дар ҷараёни баррасӣ бадастомадаро биоварад, фикри худро нисбат ба парвандай атtestatсионӣ ва диссертатсияи баррасишаванда баён намояд, пешниҳодотро оид ба экспертизай минбаъдаи он ироа намояд. Маълумотнома аз тарафи мудири шуъба ва корманди шуъбаи мазкур, ки маводро барои ҷаласаи Раёсати КОА омода намудааст, ба имзо мерасад.

21. Ба ҷаласаи Раёсати КОА баровардани масъала мутобики Дастур Раёсати КОА амалӣ карда мешавад. Барои ба рӯзномаи ҷаласаи Раёсати КОА ворид намудани масъала, корманди шуъбаи атtestatсионӣ на дертар аз 3 рӯз то оғози кори ҷаласа, бо имзо дар китоб ба котиби илмии КОА мавод барои ҷаласаи Раёсатро вогузор намуда, сана ва вақти баргузории ҷаласаи Раёсатро хабар карда, ўро бо маводи лозимӣ (суратчаласаҳои шӯрои экспертӣ, маълумот барои Раёсат ва ғайра) таъмин менамояд. Дар сурате, ки дар рӯзномаи ҷаласаи Раёсати КОА масъалаи ботантана супоридани дипломҳои доктори илм, доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос ва номзади илм ворид шуда бошад,

корманди шуъбаи аттестатсионӣ метавонад 5 рӯз қабл аз баргузории ҷаласа аз котиби илмии КОА рӯйхати шахсонеро, ки ӯ бояд қаблан оид ба санаи супоридан огоҳ намояд, дарёфт кунад.

22. Аз руйи натиҷаҳои қарори Раёсати КОА, шуъбаҳои аттестатсионӣ лоиҳаи қарорҳоро омода месозанд, ки ҳамроҳ бо котиби илмии КОА мукаммал карда мешаванд. Баъд аз манзур қардан аз ҷониби мудирони шуъбаҳои аттестатсионӣ ва котиби илмии КОА, лоиҳаи қарорҳо аз тарафи котиби илмӣ ва раиси КОА ба имзо мерасанд. Нусхай қарорҳои Раёсати КОА дар парвандагоҳи даҳлдори аттестатсионии довталаб гузашта мешавад.

23. Дар ҳолате, ки Раёсати КОА оид ба баргардонидани хулосаи шӯрои эксперти барои коркарди мучаддади шарҳи он, ки мушаххасан, барои чӣ ба довталаб дараҷаи илмӣ сазовор дониста мешавад, қарор қабул намояд, мудири шуъбаи аттестатсионӣ ва раиси шӯрои эксперти коркарди мучаддадро ташкил намуда, дар муҳлати як моҳ хулосаи коркардшударо дар шакли илова ба қарори даҳлдори Раёсати КОА бо имзои раиси шӯрои эксперти ва мудири шуъбаи аттестатсионӣ ва бо манзур қардан ҷонишини раис ба котиби илмии КОА пешниҳод менамояд.

24. Сана ва натиҷаҳои қарори Раёсати КОА дар бунгоҳи аз санчиш гузаштани корҳои аттестатсионии шуъба дар муҳлати як ҳафта баъд аз баргузории ҷаласаи Раёсат ворид карда мешаванд. Кормандони шуъбаҳои аттестатсионӣ натиҷаи қарорҳои Раёсати КОА-ро, ба воситаи мураттабсозии номаҳо ва мактубҳо ба шахсони даҳлдор мерасонанд.

25. Мактубҳои расмие, ки оид ба қарорҳои Раёсати КОА иттилоъ медиҳанд, аз ҷониби котиби илмии КОА (ба истиснои мактубҳое, ки диссерватсияро барои тақризи берунӣ ирсол менамоянд) ба имзо расонида мешаванд.

26. Дар ҳӯҷҷатҳои ба парвандай аттестатсионии довталаб иловашаванда дар раванди баррасии он дар Раёсати КОА, набояд маълумот оид ба ҳаммонандии шахсони эксперти диссерватсия ва парвандай аттестатсиониро баргузорнамуда мавҷуд бошанд. Чунин маълумот дар парвандагоҳи шӯрои эксперти ва дар парвандай экспертизаи берунӣ нигоҳдорӣ мешаванд.

Утверждено
решением Президиума
Высшей аттестационной
Комиссии при Президенте
Республики Таджикистан
от 30 ноября 2017 года, № 6/5

**ИНСТРУКЦИЯ
О ПОРЯДКЕ РАССМОТРЕНИИ АТТЕСТАЦИОННЫХ
ДЕЛ И ДИССЕРТАЦИЙ В ВЫСШЕЙ
АТТЕСТАЦИОННОЙ КОМИССИИ ПРИ ПРЕЗИДЕНТЕ
РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН**

1. Инструкция о порядке рассмотрении в Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан (далее - ВАК) аттестационных дел и диссертаций на соискание ученых степеней разработан в соответствии с Порядком присуждения ученых степеней и присвоения ученых званий (доцента, профессора).

2. Работник, осуществляющий регистрацию аттестационных дел и диссертаций, поступающих в ВАК, проверяет:

- соответствие количества листов дела указанному в сопроводительном письме и описи количеству;
- наличие подписи соискателя на 1-м (титульном) и последнем листе диссертации и в конце автореферата;
- наличие подписи ученого секретаря и отметки о времени проведения защиты и дате рассылки автореферата на 2-й странице обложки автореферата;
- наличие подписи председателя совета и ученого секретаря на справке ф. 3.5 (скрепленной печатью организации), протоколе заседания совета;
- подпись ученого секретаря – на регистрационной карте и описи документов;
- наличие заверенных подписей на отзывах официальных оппонентов;
- утверждающей подписи руководителя организации, скрепленной печатью организации на первой странице, подписи руководителя семинара(совета), ученого секретаря и эксперта на последней странице отзыва оппонирующей организации;
- наличие подписей работника отдела кадров на личном листе по учету кадров и анкете научного работника;

- наличие в конверте 4 экз. автореферата диссертации и 2 почтовых открыток.

При соответствии всех материалов аттестационного дела и диссертации вышеперечисленным требованиям дело регистрируется с присвоением ему индекса в журнале регистрации аттестационных дел и диссертаций установленной формы.

3. Канцелярия передает аттестационное дело и диссертацию работнику аттестационного отдела в соответствии с распределением обязанностей работников отделов под роспись в журнале регистрации аттестационных дел и диссертаций канцелярии. Работник аттестационного отдела в 2-дневный срок заносит сведения об аттестационном деле в журнал регистрации аттестационных дел и диссертаций отдела, а также в базу учета прохождения аттестационных дел отдела по установленной. Дальнейшие передачи аттестационных дел или диссертаций для работы работнику аттестационного отдела, а также на экспертизу вне отдела фиксируются в журнале учета аттестационных дел и диссертаций отдела под роспись лица, которому передается аттестационное дело или диссертация.

4. Работник аттестационного отдела в течение 10 дней после поступления аттестационного дела и диссертации в отдел проводит их проверку (в отпускной период срок рассмотрения может быть увеличен до 30 дней) и составляет справку контроля аттестационного дела. По результатам проверки заведующего отдела в зависимости от выявленных недостатков выносит решение о необходимости ознакомления с замечаниями ученого секретаря совета по защите диссертаций, проведении доработки документов, запросе дополнительных документов или, если результаты проверки удовлетворительны, — дает указание на рассмотрение дела на заседании ЭС. Соответствующую резолюцию начальник отдела заносит в справку контроля.

5. Если при контроле выявлены серьезные нарушения процедуры проведения защиты (не было кворума, истек срок полномочий совета, не было разрешения на проведение разовой защиты), вопрос о дальнейшем рассмотрении диссертации и аттестационного дела решается Президиумом ВАК . При готовности аттестационного дела к рассмотрению на заседании ЭС работник отдела, курирующий ЭС, сообщает об этом председателю ЭС.

6. Председатель ЭС (или по его поручению заместитель председателя или ученый секретарь ЭС) знакомится с

подготовленными материалами, назначает экспертов из числа членов ЭС для предварительного ознакомления с каждым аттестационным делом и диссертацией. Председатель ЭС назначает дату и время заседания ЭС и поручает ученому секретарю ЭС сообщить членам совета о дате и времени заседания, а назначенным экспертам — о необходимости ознакомления с конкретными аттестационными делами и диссертациями. Ученый секретарь сообщает об этом членам ЭС и информирует работника аттестационного отдела о дате и времени заседания совета для того, чтобы тот обеспечил необходимые условия для проведения заседания. При необходимости работник аттестационного отдела готовит информационные письма иногородним членам ЭС. Работник аттестационного отдела готовит бланки проектов заключений для экспертов по каждому выносимому на рассмотрение делу.

7. Назначенные для предварительного ознакомления эксперты обязаны заблаговременно до начала заседания ЭС ознакомиться с материалами аттестационных дел и диссертациями в соответствующем аттестационном отделе и подготовить проект заключения ЭС. Проводить экспертизу диссертации в ЭС могут члены экспертного совета, близкие по профилю диссертации, которые не принимали участие на более ранних этапах экспертизы и на которых не распространяются те же ограничения, что и при назначении официальных оппонентов. При экспертизе диссертаций, выполненных на стыке специальностей, к участию в экспертизе могут привлекаться члены другого ЭС, если по одной из специальностей в составе ЭС нет специалистов соответствующего профиля.

8. К заседанию ЭС работник аттестационного отдела на основе предложений председателя ЭС готовит проект повестки дня заседания ЭС, явочный лист, ведомость на оплату и выдает ученому секретарю ЭС аттестационные дела и диссертаций. В явочный лист и ведомость на оплату включается также и приглашенный для участия в экспертизе диссертаций по смежным специальностям член другого ЭС, причем в документах фиксируется фактическое время его участия в обсуждении конкретного вопроса, касающегося экспертизы диссертации по смежной специальности. По окончании заседания оформленные явочный лист и ведомость подписываются председателем и ученым секретарем ЭС, а также работником аттестационного отдела.

9. На заседании ЭС эксперт докладывает свое мнение

относительно аттестационного дела и диссертации и в зависимости от сложившегося у него мнения о качестве диссертации, проведенной экспертизы на стадиях предварительного рассмотрения и при защите диссертации, возможности проведения независимой экспертизы членами ЭС, предлагает проект одного из следующих решений совета:

По докторской диссертации

9.1. При отсутствии замечаний по экспертизе и если качество диссертации не вызывает сомнения, по согласованию с заведующим аттестационного отдела:

Направить диссертацию и аттестационное дело члену ЭС, близкому по профилю диссертации, для проведения экспертизы и подготовки развернутого письменного заключения, содержащего анализ новизны результатов диссертационного исследования, их научную и практическую значимость, социальную и экономическую ценность и включающего проект заключения ЭС.

9.2. При наличии замечаний по результатам предварительной экспертизы, не связанных с серьезными нарушениями нормативных требований ВАК, по согласованию с председателем ВАК:

9.2.1. Направить диссертацию и аттестационное дело члену ЭС, близкому по профилю диссертации, для проведения экспертизы и подготовки развернутого письменного заключения, содержащего анализ новизны результатов диссертационного исследования, их научную и практическую значимость, социальную и экономическую ценность и включающего проект заключения ЭС;

9.2.2. Направить диссертацию на отзыв внешнему эксперту в установленном порядке (см. пункт 16).

По пунктам 9.1 и 9.2 проводить экспертизу и готовить развернутое письменное заключение может тот член ЭС, который проводил предварительное ознакомление с аттестационным делом и диссертацией.

9.3. При наличии отрицательных отзывов или отзывов с большим количеством замечаний, при неполном выполнении нормативных требований по экспертизе:

9.3.1. Представить кандидатуры для направления диссертации в установленном порядке (см. пункт 16) на отзыв эксперту, не входящему в состав ЭС, или в организацию, в которой ведутся исследования по профилю диссертации.

9.4. При обнаружении нарушений требований нормативных

актов при проведении экспертизы по согласованию с председателем ВАК:

Направить диссертацию на дополнительное заключение в совет по защите диссертаций.

Это решение принимается с указанием конкретного диссертационного совета.

По диссертации доктора философии (PhD), доктора по специальности и кандидатской диссертации

9.5. При отсутствии существенных замечаний по экспертизе и выполнении требований по оформлению диссертации и документов аттестационного дела:

На основе обсужденного проекта, составленного экспертом, принять заключение, содержащее рекомендацию президиуму ВАК утвердить решение диссертационного совета о присуждении ученой степени доктора философии (PhD), доктора по специальности и кандидата наук с формулировкой, за что присуждается эта ученая степень.

9.6. При наличии отрицательных отзывов или отзывов с большим количеством замечаний, при неполном выполнении нормативных требований:

9.6.1. Принять одно из решений, сформулированных в пунктах 9.2-94.

Диссертаций доктора философии (PhD), доктора по специальности и кандидатские диссертации могут направляться на экспертизу выборочно, по результатам предварительной экспертизы.

10. После заседания ЭС ученый секретарь возвращает аттестационные дела, диссертации и заключения в аттестационный отдел. Заключение ЭС вкладывается в аттестационное дело соискателя, а его ксерокопия прилагается к протоколу заседания ЭС. Работник аттестационного отдела проводит организационную работу по реализации решений ЭС. По пункту 9.5 — готовит справку по установленной форме к заседанию президиума ВАК. По пунктам 9.2.2, 9.3 — готовит сопроводительные материалы для направления диссертации на внешнее рецензирование (памятка эксперту, бланк заявления на оплату, сопроводительное письмо) и передает их вместе с диссертацией под роспись (с указанием даты) в журнале регистрации аттестационных дел и диссертаций отдела лицу,

ответственному за организацию внешней экспертизы. По пунктам 9.1 и 9.2.1 — передает диссертацию и автореферат под роспись в журнале учета аттестационных дел и диссертаций отдела члену ЭС и снабжает его памяткой эксперту и бланком заявления на оплату. По пункту 9.4 -- готовит сопроводительное письмо для направления аттестационного дела и диссертации на дополнительное заключение в совет по защите диссертаций и передает эти материалы представителю совета под роспись (с указанием даты) в журнале учета аттестационных дел и диссертаций отдела. При направлении за пределы г. Душанбе материалы передаются под роспись (с указанием даты) работнику канцелярии для отсылки по почте заказной бандеролью. Копия сопроводительного письма вкладывается в аттестационное дело соискателя.

11. Направление диссертации на внешнее рецензирование осуществляет работник, ответственный за организацию внешней экспертизы, по указанию Председателя ВАК с учетом особенностей, изложенных в п. 17.

12. При возвращении аттестационного дела или (и) диссертации работник отдела, принявший документы или диссертацию, делает запись об их возврате с указанием даты и ставит свою роспись в журнале учета аттестационных дел и диссертаций отдела.

13. После получения дополнительного заключения диссертационного совета согласно решению 9.4 или отзыва, представленного согласно решениям по пунктам 9.2.2, 9.3, председатель ЭС поручает члену совета, проводившему предварительное ознакомление, или другому специалисту из числа членов совета ознакомиться с отзывом и подготовить проект заключения ЭС.

При отрицательном отзыве по пунктам 9.2.2. и 9.3, а также при отрицательных заключениях по пунктам 9.1, 9.2.1 и 9.4 председатель ЭС должен пригласить соискателя на заседание ЭС. По согласованию с руководством ВАК, на заседание ЭС могут быть приглашены также представитель диссертационного совета, где была проведена защита, научный руководитель (научный консультант), другие специалисты по профилю диссертации. Соискатель может быть приглашен председателем ЭС и в случае положительного отзыва или заключения, если в них содержалось большое количество замечаний.

При приглашении соискателя на заседание ЭС ему должна

быть предоставлена возможность заблаговременно (не менее чем за 5 дней до заседания ЭС) ознакомиться с отзывом. Оформление официальных приглашений готовится на основе решения председателя ЭС работником аттестационного отдела. В приглашении указывается, что соискатель обязан дать письменный ответ на имеющиеся в отзыве замечания. При приглашении на заседание экспертного совета соискателя или других лиц, проживающих за пределами г. Душанбе, работник отдела готовит приказ ВАК об оплате проезда или командировочных расходов.

На очередном заседании ЭС проводится обсуждение поступивших материалов. Не менее чем за три дня до заседания ЭС соискатель должен представить в аттестационный отдел письменный ответ на замечания в отзыве. Если соискатель не представил ответ или не явился на заседание ЭС, предварительно не уведомив обуважительной причине своего отсутствия, то заседание ЭС может проводиться в отсутствие соискателя. В результате обсуждения принимается одно из следующих решений:

По диссертации доктора наук:

13.1. Принять решение 9.2.2, 9.3 или 9.4. Повторное направление ЭС диссертации на дополнительную экспертизу производится лишь в исключительных случаях. Если диссертация направлялась на дополнительное заключение в совет по защите диссертаций, то, как правило, последующая экспертиза не проводится.

13.2. Принять заключение ЭС. Заключение принимается на основе обсужденного на заседании ЭС проекта, подготовленного членом ЭС с учетом поступившего отзыва (заключения), и ответов соискателя на замечания в отзыве (заключении) и вопросы членов ЭС. В заключении ЭС должна содержаться рекомендация Президиуму ВАК присудить ученую степень доктора наук с указанием отрасли науки и специальности с формулировкой, за что присуждается эта ученая степень, или отклонить ходатайство диссертационного совета о присуждении ученой степени доктора наук. При отрицательном решении в заключении должна даваться мотивировка отказа.

По диссертации доктора философии (PhD), доктора по специальности и кандидатской диссертации:

13.3. Принять решение 9.2.2, 9.3 или 9.4. Повторное направление ЭС диссертации на дополнительную экспертизу

производится лишь в исключительных случаях. Если диссертация направлялась на дополнительное заключение в диссертационный совет, то, как правило, последующая экспертиза не проводится.

13.4. Принять заключение ЭС. Заключение принимается на основе обсужденного на заседании ЭС проекта, подготовленного членом ЭС с учетом поступившего отзыва (заключения) и ответов соискателя на замечания в отзыве и вопросы членов ЭС. В заключении должна содержаться рекомендация Президиуму ВАК утвердить решение диссертационного совета о присуждении ученой степени доктора философии (PhD), доктора по специальности или кандидата наук с указанием отрасли науки и специальности с формулировкой, за что присуждается эта ученая степень, или отменить решение совета по защите диссертаций о присуждении ученой степени кандидата наук. При отрицательном решении в заключении должна даваться мотивировка отказа.

Заключение экспертного совета и письменные ответы соискателя на замечания в отзывах вкладываются в аттестационное дело соискателя, ксерокопии этих документов прилагаются к протоколу экспертного совета.

14. Работник аттестационного отдела, ответственный за ведение базы учета прохождения аттестационных дел, заносит в соответствующую базу данных даты заседаний и результаты решений ЭС в недельный срок после каждого заседания ЭС.

15. После получения отзыва по результатам повторной экспертизы, проведенной по решению ЭС или Президиума ВАК, ЭС, как правило, тайным голосованием принимает заключение с конкретной рекомендацией Президиуму по вопросу о присуждении ученой степени. Такая же процедура распространяется и на отзыв (заключение) по направленной на дополнительную экспертизу на основании решения Президиума ВАК диссертации, содержащееся в котором заключение о научной квалификации соискателя не совпадает с представленным ранее на рассмотрение президиума заключением ЭС.

Направление диссертаций на экспертизу в третий раз и более производится только по решению Президиума ВАК .

16. Процедура проведения внешней экспертизы имеет следующие особенности:

16.1. Все лица, участвующие в организации внешней экспертизы должны сохранять конфиденциальность в отношении авторства экспертизы.

16.2. Предложения по кандидатурам на проведение экспертизы

подготавливает председатель ЭС или заведующий отдел (4—6 специалистов по профилю диссертации) в 10-дневный срок со дня принятия решения. Эти предложения представляются председателю ВАК с указанием фамилий, имен, отчеств, ученых степеней и званий экспертов, их адресов, по которым можно направить диссертацию, номеров телефонов (по возможности).

16.3. Председатель ВАК назначает эксперта из представленных председателем ЭС, заведующим аттестационного отдела или иным образом определенных кандидатур и поручает работнику, ответственному за организацию внешней экспертизы, направить диссертацию эксперту. Этот работник получает от аттестационного отдела диссертацию, подготовленные сопроводительные материалы (см. п. 10), адресует и подписывает у председателя ВАК сопроводительное письмо и в 5-дневный срок организует доставку диссертации (по почте заказной бандеролью, по возможности с уведомлением о вручении, или путем передачи с нарочным) эксперту. На письме проставляется индекс диссертации для внешней экспертизы и дата, письмо регистрируется в журнале учета внешних экспертиз, копия сопроводительного письма помещается в дело внешних экспертиз. При этом в журнале учета внешних экспертиз делается отметка о дате и способе доставки диссертации эксперту (прилагается квитанция об отправке заказной бандеролью, берется роспись эксперта или лица, которое передает диссертацию эксперту).

16.4. Получив отзыв и диссертацию после проведения внешней экспертизы, работник, ответственный за ее организацию, делает отметку о возвращении диссертации в журнале учета внешних экспертиз, информирует председателя ВАК о поступившем отзыве, подшивает первый экземпляр отзыва в дело внешних экспертиз, отрезает и уничтожает от второго экземпляра отзыва часть, в которой содержится информация об его авторе (или снимает копию с первого экземпляра отзыва без информации об его авторе), заверяет своей подписью копию отзыва без сведений об эксперте с проставлением даты и вместе с диссертацией передает отзыв в аттестационный отдел. В аттестационном отделе работник, принявший диссертацию, отмечает дату возврата диссертации и ставит свою роспись в журнале учета аттестационных дел и диссертаций.

Первые экземпляры отзывов с подписями экспертов содержатся в деле внешних экспертиз, которое вместе с журналом учета внешних экспертиз хранится в сейфе или запираемом на замок

шкафу без права ознакомления с ним без разрешения председателя ВАК. Дело внешних экспертиз впоследствии сдается в архив в установленном порядке.

16.5. Документы на оплату за проведение экспертизы визируются работником, ответственным за организацию внешней экспертизы, подписываются председателем ВАК и передаются главному бухгалтеру без сведений, за проведение экспертизы какой диссертации производится оплата. При этом указывается только индекс диссертации по журналу учета внешних экспертиз.

17. В процессе рассмотрения аттестационного дела ЭС может затребовать от диссертационного совета переработки заключения по диссертации, запрашивать дополнительные материалы (список опубликованных работ, оттиски публикаций по теме диссертации, акты об использовании результатов диссертации, справки о личном вкладе соискателя в совместно опубликованные работы и т.п.). Соответствующие письма на основании решения ЭС готовит работник аттестационного отдела, визирует начальник отдела и подписывает главный ученый секретарь. Копии писем и поступившие ответы вкладываются в соответствующие аттестационные дела соискателей.

18. При поступлении отзыва от члена экспертного совета первый экземпляр отзыва помещается в дело соответствующего экспертного совета. Копия отзыва без сведений об эксперте заверяется работником аттестационного отдела с указанием даты и вкладывается в аттестационное дело соискателя.

19. Решения ЭС принимаются открытым или тайным голосованием в соответствии с п. 31-32 Положения об экспертном совете ВАК и фиксируются в протоколе заседания ЭС. Совет оценивает качество диссертационной работы по четырехбалльной системе: отлично, хорошо, удовлетворительно, неудовлетворительно. При оценке “отлично” или “хорошо” ЭС может рекомендовать президиуму принять решение опубликовать аннотацию диссертации на сайте ВАК с целью ознакомления научной общественности с лучшими диссертационными работами. При оценке “неудовлетворительно” ЭС рекомендует отклонить ходатайство диссертационного совета о присуждении ученой степень доктора наук, доктора философии (PhD), доктора по специальности или кандидата наук. Протокол оформляется ученым секретарем ЭС в машинописном или рукописном варианте и подписывается председателем и ученым секретарем ЭС. Заключение, принятное по каждому аттестационному делу,

содержащее конкретную рекомендацию президиуму по вопросу присуждения ученой степени с формулировкой, за что присуждается ученая степень или по какой причине не рекомендуется ее присудить, оформляется в виде приложения к протоколу ЭС и подписывается председательствующим на заседании ЭС и ученым секретарем ЭС. Заключение помещается в аттестационное дело соискателя, а его ксерокопия прилагается к протоколу заседания ЭС. Заведующий аттестационного отдела после каждого заседания подает главному бухгалтеру докладную записку на оплату труда членов ЭС.

20. По результатам рассмотрения аттестационного дела и экспертизы диссертации при каждом вынесении вопроса на заседание президиума ВАК работник аттестационного отдела составляет сведения к заседанию Президиума, в которых отражается весь ход проведения экспертизы (указываются решения ЭС, типы проведения экспертизы, характер отзывов, заключений с их выводами, со ссылкой на даты и соответствующие протоколы). Фамилии экспертов, готовивших отзывы, в сведениях не приводятся. Аттестационный отдел может привести дополнительную информацию, имеющуюся в документах дела, но по его мнению недостаточно отраженную в справке по ф. 3.5а или 3.5б, а также информацию, полученную в процессе рассмотрения, высказать свое мнение относительно рассматриваемых аттестационного дела и диссертации, дать предложения по его дальнейшей экспертизе. Справка подписывается заведующим аттестационного отдела и работником этого отдела, готовившим материалы к заседанию Президиума.

21. Вынесение вопросов на заседание президиума производится в соответствии с Регламентом Президиума ВАК. Для включения в повестку дня работник аттестационного отдела не позднее, чем за 3 дня до заседания, под роспись в журнале передает ученому секретарю ВАК материалы к Президиуму и информирует его о дате и времени заседания Президиума и обеспечивает его необходимыми материалами (протоколами ЭС, сведениями для президиума и др.). В случае, когда в повестку дня Президиума ВАК включено торжественное вручение дипломов доктора наук, доктора философии (PhD), доктора по специальности и кандидата наук работник аттестационного отдела за 5 дней до заседания получает от ученого секретаря списки лиц, которых он должен заблаговременно уведомить о дате вручения.

22. По результатам решения Президиума аттестационные

отделы формируют проекты постановлений, которые дорабатываются совместно с научно-методическим отделом. После визирования начальниками аттестационных отделов и начальником научно-методического отдела проекты постановлений подписываются ученым секретарем и председателем ВАК. Ксерокопии постановлений президиума вкладываются в соответствующие аттестационные дела соискателей.

23. В случае, если Президиум ВАК принял решение о возвращении заключения по ЭС на доработку формулировки, за что конкретно соискателю может быть присуждена ученая степень, заведующего аттестационного отдела и председатель ЭС организуют доработку и в месячный срок переработанное заключение в форме дополнения к соответствующему постановлению Президиума ВАК, подписанного председателем ЭС и заведующего аттестационного отдела и завизированного заместителем председателя, представляются ученым секретарю ВАК.

24. Дата и результат решения Президиума заносятся в базу прохождения аттестационных дел отдела в недельный срок после заседания президиума. Работники аттестационных отделов доводят результаты решений президиума до заинтересованных посредством оформления открыток и писем.

25. Официальные письма, информирующие о решениях президиума, подписываются ученым секретарем ВАК (кроме писем, направляющих диссертации на внешнее рецензирование).

26. В документах, добавляемых в аттестационное дело соискателя в процессе его рассмотрения в Президиуме ВАК, не должно содержаться сведений, идентифицирующих лиц, проводящих экспертизу диссертации и аттестационного дела. Такие сведения содержатся в делах ЭС, в деле внешней экспертизы.

МОНОГРАФИЯИ ИЛМЙ, МА҆КОЛАИ ИЛМЙ, ТЕЗИСИ МА҆РҮЗА

Монография – асари (кори) илмиест, ки таҳқиқоти мукаммал ё амиқи як проблема ё мавзӯи ба як ё якчанд муаллиф тааллукдошта аст. Монографияҳо ба ду гуна мебошанд: илмй ва амалий.

Монографияи илмй – кори илмй – таҳқиқотиест, ки мавзӯи он ҷамъбости комили маводи назариявӣ оид ба проблема ё мавзӯи илмий ҳамроҳ бо таҳлили интиқодии он, ташхиси аҳаммият ва пешниҳоди тасвиди консепсияҳои нави илмй мебошад. Монография авлавияти илмиро муайян мекунад, ҷомеаро бо иттилооти аввалияи илмий таъмин намуда, барои равшанӣ андохтан ба муҳтаво ва натиҷаҳои илмии таҳқиқоти диссертационӣ хизмат мерасонад.

Монографияи илмй аз тарафи 2 – 3 нафар муқарризон – номзадҳо ё докторони илм аз рӯи ихтисоси даҳлдор тақриз карда мешавад.

Ба монографияи илмй ягонагии муҳтаво хос буда, оид ба саҳми илмии довталаб дар илм шаҳодат медиҳад ва ҳамчун кори илмии таҳассусӣ баррасӣ мегардад. Бо ҳамин шароит он метавонад кори диссертациониро иваз намояд. Ҳаҷми монографияи инфириодии довталаби дарёғти дараҷаи илмии доктори илм, ки ҳамчун диссертатсия ба ҳисоб меравад, бояд дар соҳаи илмҳои техникӣ ва табии на камтар аз 10 ҷузъи муаллифӣ ва дар соҳаи илмҳои гуманитарӣ ва ҷамъиятшиносӣ на камтар аз 15 ҷузъи муаллифиро ташкил намояд.

Гунаи дувуми монографияи илмй – кори илмиест, ки воситаи шарҳу тафсири муҳтавои диссертатсия ва яке аз интишороти асосӣ аз рӯи мавзӯи таҳқиқот мебошад ва дар зимн ба он талаботи зерин пешниҳод мегардад:

- ҳаҷм – на камтар аз 10 ҷузъи нашрию ҳисобӣ (муаллифӣ);
- мавҷуд будани тақризҳои ду нафар доктори илм аз рӯи ихтисоси даҳлдор;
- мавҷуд будани тавсияномаи шӯрои олимони муассисаи илмй – таҳқиқотӣ ё муассисаи олии таълимӣ;
- адади нашр на камтар аз 250 нусха;
- мавҷуд будани рақами стандарти байналмилалии ISBN.

Дар миёни диссертатсия ва монография тафовутҳои муайян вуҷуд дорад:

Аввалан, диссертатсия бозгўи натицаҳои илмии аз тарафи муаллиф шахсан ба даст овардашударо дар назар дорад.

Монография – бозгўи натицаҳо, ғояҳо ва консепсияҳое мебошад, ки ҳам ба довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ ва ҳам ба муаллифони дигар тааллуқ доранд.

Дувум, диссертатсия фарогири натицаҳои нави илмӣ, хулосаҳо ва далелҳо мебошад, дар ҳоле ки монография метавонад ҳам натицаҳои навин ва ҳам роҳҳои ҳал, далелҳои методӣ ва техникии қаблан маълумбударо ироа намояд.

Севум, диссертатсия тибқи талаботи КОА дорои соҳтор ва қоидаҳои таҳия ва танзими муайян аст, ки онҳоро риоя кардан зарур мебошад. Барои монография ин гуна талабот матраҳ карда намешавад.

Чорум, диссертатсия дастнавис аст, ки ба миқдори маҳдуд дар муассисаҳои китобхонавӣ нигоҳдорӣ мешавад.

Монография – нашрияест, ки аз коркарди таҳрирӣ – интишоротӣ гузашта дар матбаа ё бо усули дигар аз тарафи нашриёти қасбӣ ба чоп расонида мешавад.

Диссертатсия мутобиқи талаботи стандартҳои давлатӣ оид ба чоп ва тартибу танзим таҳия мегардад, аммо барои монография ва соҳтори он стандарт муқаррар намешавад.

Аз рӯйи анъана соҳтори таркибии монографияи илмӣ ташаккул ёфтааст, ки он аз сарсаҳифа (титул), фишурдаи мазмун (аннотатсия), рӯйхати аломатҳои шартӣ (ҳангоми зарурат) дебоча ё пешгуфткор, қисми асосӣ, натиҷагириҳо ё хулоса, фехристи маъҳазҳо, шохисҳои (нишондиҳандаҳои) фаръӣ, замимаҳо ва мундариҷа иборат мебошад.

Монография, пеш аз ҳама, барои донишмандону олимон пешбинӣ шудааст ва он аз рӯйи муҳтаво ва шакли жанри интишор ҷавобгӯ бошад. Сароҳати тасвидҳо ва баёни мавод, мантиқи шарҳу тафсирӣ ғояҳои асосӣ, консепсияҳо ва натиҷагириҳо дорои аҳамият мебошанд, ҳачми он набояд камтар аз 6 ҷузъи чопӣ бошад. Талабот нисбат ба моҳияти баёни мавод дар бобҳои монография ба талаботи дигар интишороти илмӣ бо вижагиҳои муайянни таъиноти онҳо айният доранд.

Мақолаи илмӣ – яке аз намудҳои интишорот буда, дар он натицаҳои фосилавӣ ва ниҳоӣ ироа гардида, ба масъалаҳои мушаххаси ҷудогона оид ба мавзӯи таҳқиқот равшанӣ андохта

мешавад, авлавияти илмии муаллифро муқаррар намуда, маводи онро дар дастраси мутахассисон қарор медиҳад.

Мақолаи илмӣ ба идораи нашрия дар шакли тамомшуда мутобики талабот пешниҳод гардида, дар шумораҳои алоҳидаи маҷаллаҳо ё маҷмӯаҳо ба чоп расонида мешавад. Ҳаҷми муносиби мақолаи илмӣ 0,5 – 0,7 ҷузъи муаллифӣ мебошад.

Дастнависи мақола бояд дорои номи пурраи мақола, насаду сарҳарфҳои ном ва номи падари муаллиф, фишурдаи муҳтаво (дар саҳифаи алоҳида) рӯйхати маъхазҳои истифодашуда бошад.

Мақолаи илмӣ дорои соҳтори оддӣ мебошад:

- муқаддима (шомили матраҳсозии проблемаи илмӣ, мубрамии мавзӯъ, робита бо муҳимтарин вазифаҳои дар назди кишвар матраҳбуда, аҳамият барои рушди соҳаи муайяни илм ва амалия – 1 сарҳат ё 5 – 10 сатр);

- таҳқиқот ва интишороти асосӣ дар бораи проблемаи дар мақола таҳқиқшаванда дар солҳои охир, ки ба онҳо муаллиф такя мекунад, қайд намудани масъалаҳои ҳалталаб, ки мақола ба онҳо баҳшида мешавад (0,5 – 2 саҳифаи чопӣ);

- тасвид намудани хадафҳои мақола (масъалагузорӣ) – ғояи асоси мусбати интишороти мазкур, ки аз тасаввуроти мусир оид ба проблема моҳиятан тафовут дошта, дидгоҳҳои то ҳол маълумбударо такмил ва тадқиқ менамояд; ба нуктаи ба гардиши илмӣ ворид намудан ё тадқиқ намудани далелҳо, натиҷагириҳо, тавсияҳо, қонуниятиҳои қаблан маълумбуда, вале ба қадри кофӣ омӯҳтанашуда таваҷҷӯҳ менамояд. Ҳадафи мақола аз матраҳсозии проблемаи илмӣ ва шарҳи интишороти асосӣ оид ба мавзуъҳо бармеояд (1 сарҳат ё 5 – 10 сатр)

- баёни муҳтавои таҳқиқоти муаллиф – баҳши асосии мақола аст. Дар он ба нуктаҳои асосӣ ва натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ, ғояҳои шахсӣ, ақидаҳо, далелҳои илмии бадастомада, барномаи таҷриба равшани андохта мешавад. Таҳлили натиҷаҳои бадастомада, саҳми шахсии муаллиф дар амалисозии натиҷагириҳои асосӣ ва ғайра (5 -6 саҳифа)

- хулоса, ки дар он хулособарории асосии муаллиф, муҳтавои натиҷагириҳо ва тавсияҳо, аҳамияти онҳо барои назария ва амалия, аҳамияти ҷамъияти ва дурнамо тасвид мегардад. (1/3 саҳифа)

Мақолаи илмӣ дар сурати дар он мавҷуд будани чунин унсурҳои зарурӣ муқаддимавӣ ҳисоб карда мешавад: матраҳсозии проблема ба таври умумӣ ва робитаи он бо муҳимтарин

масъалаҳои илмӣ ё амалӣ; таҳлили таҳқиқот ва интишороти ахир, ки дар онҳо ҳалли проблемаи мазкур оғоз шуда, ба онҳо муаллиф такя менамояд, чудосозии ҷузъиёти қаблан ҳалнашудаи проблемаи умумӣ, ки мақолаи мазкур ба он бахшида мешавад; тасвиди ҳадафҳои мақола (матраҳсозии масъала); баёни маводи асосии таҳқиқот бо асосноккунии натиҷаҳои илмии бадастомада натиҷаҳои аз таҳқиқоти мазкур ва дурнамои ковишҳои минбаъда дар самти мазкур.

Ҳангоми таълифи мақолаи илмӣ қоидаҳои муайянро риоя бояд намуд:

- дар гӯшай болоии тарафи рост насаб ва сарҳарфҳои ном ва номи падар оварда мешавад; дар мавриди зарурат маълумоте нишон дода мешавад, ки маълумот оид ба муаллифро такмил менамояд;

- номи мақола ғоя ва мазмуни асосии онро ба таври фишурда инъикос менамояд (бехтар аст то панҷ қалимаро ташкил диҳад);

- сарҳарфҳои ном ва номи падар пеш аз насаб гузошта мешавад;

- лозим аст, ки аз сабки нигориши гузориши илмӣ худдорӣ гардад;

- дар мақола гузоштани саволҳои тасдиқунондаи “оё” “магар” писандида нест, бештар бояд аз ҷумлаҳои хабарӣ истифода гардад;

- ҳангоми баршурурдани ин ё он андешаҳо, нуктаҳо ва талабот набояд дар матни мақола арқоми зиёд оварда шавад;

- дар матни мақола корбурди ибораҳои зерин қобили қабул мебошад: “нахуст”, “маълум аст”, “дар ибтидо”, “минбаъд”, “воқеан”, “сипас”, “ниҳоят”, “аввалан”, “сониян”, “мумкин аст”, “андеша”, “додашуда”, “зимнан”, “дар робита бо он”, “дар тафовут аз”, “дар радифи ин” ва ғайра.

- иқтибос дар мақолаҳо ҳеле кам истифода мешаванд (дар қавсайн метавон ба олим ё муҳаққиқе ишора намуд, ки нахустин бор проблемаро пажӯҳиш кардааст);

- ҳамаи истинодҳо ба муаллифони муътабар дар оғози мақола оварда шуда, матни асосии мақола ба баёни андешаҳои худи муаллиф бахшида мешавад;

- мақола бояд бо натиҷагириҳо ва тавсияҳо анҷом пазируфта, маъхазҳои истифодашуда замима мегардад.

Дастнависи мақола бо имзои муаллиф (якҷо бо нусҳаи электронӣ) дар ду нусҳаи коғазӣ ба идораи мачалла (нашрия) пешниҳод мегардад. Дар мавридиҳои алоҳида дар мақолаи илмӣ дар саҳифаҳои нашрияҳои касбӣ фишурдаи муҳтаво (аннотатсия)

ҳамроҳ бо вожаҳои калидӣ бо забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ оварда мешавад.

Онҳо гувоҳи таъйиди кори илмӣ – таҳқиқотӣ мебошанд. Бояд зикр намуд, ки таъйиди диссертатсия дар конференсияҳои илмӣ, семинарҳо ҳангоми таълифи диссертатсия ҳатмӣ мебошад.

Тезисҳо (аз вожаи *thesis* – нукта, тасдиқ) – ғояҳо, андешаҳо ва нуктаҳои муъҷазу дақиқ ва мунаzzам ифодашудаи маърӯзai илмӣ, ахбор, мақола ё дигар кори илмӣ мебошад.

Тезисҳои маърӯза маводи ҷанбаи муқаддамотидоштаи фарогири баёни паҳлӯҳои маърӯзai илмӣ, ки дар оғози конфронси (анҷуман, симпозиум) илмӣ мунташир мегардад.

Ҳаҷми тезисҳо метавонад дар ҳудуди 2 – 3 саҳифаи чопӣ бо фосилаҳои 1,5 – 2 байни сатрҳо бошад.

Алгоритм ё тартиби тезисро метавон чунин тасаввур намуд:
тезис – асосноккунӣ – исбот – далел – натиҷа - дурнамо

Тезисҳои маърӯза ва ҳар гуна интишороти илмӣ мутобики талаботи зерин мураттаб мегардад:

- дар гӯшаи болои тарафи рост насад, сарҳарфҳои ном ва номи падари муаллиф ва маълумоти дигар дар бораи ў оварда мешавад;

- номи тезисҳои маърӯза ба таври фишурда ғоя, андеша ва нуктаи асосиро ифода мекунад (аз 2 – 5 калима иборат аст);

- пайдарпайии баёни муҳтаво метавонад чунин бошад: мубрам будан, проблемаҳо; ҳолати таҳқиқи масъала дар илм ва амалия; ғояи асосӣ, нуктаҳо, хулосаҳои таҳқиқот; натиҷаҳои асосӣ ва аҳамияти амалии онҳо. Маъмулан, дар тезисҳо иқтибосҳо ва маводи рақами истифода намешавад.

Тасвиди ҳар яке аз тезисҳо аз сатри нав оғоз ёфта ҳар як тезис дорой мазмуни мустақил буда, бо як ё якчанд ҷумла баён мегардад.

НАУЧНАЯ МОНОГРАФИЯ, НАУЧНАЯ СТАТЬЯ, ТЕЗИС ДОКЛАДА

Монография - это научная работа, которая содержит полное или углубленное исследование одной проблемы или темы, принадлежащая одному или нескольким авторам. Есть два вида монографий: научные и практические.

Научная монография - это научно-исследовательская работа, предметом которой является исчерпывающее обобщение теоретического материала по научной проблеме или теме с его критическим анализом, определением весомости, формулировкой новых научных концепций. Монография фиксирует научный приоритет, обеспечивает первичной научной информации обществу, служит освещению основного содержания и результатов научного, докторского исследования.

Научная монография рецензируется 2-3 рецензентами, кандидатами или докторами наук по этой специальности.

Научную монографию характеризует единство содержания и она свидетельствует о научном вкладе соискателя в науку и рассматривается как квалификационная научная работа. При этих условиях она заменяет докторскую работу. Объем индивидуальной монографии соискателя ученой степени доктора наук, которая засчитывается как докторская, должен составлять не менее 10 авторских листов в области технических и естественных наук и не менее 15 авторских листов в области гуманитарных и общественных наук.

Второй тип научной монографии - это научная работа, которая является средством освещения основного содержания докторской диссертации и одной из основных публикаций по теме исследования, при этом к ней предъявляются требования:

- объем - не менее 10 учетно-издательских листов;
- наличие рецензий двух докторов наук по соответствующей специальности;
- наличие рекомендации ученого совета научно-исследовательского учреждения или высшего учебного заведения;
- тираж не менее 250 экземпляров;
- наличие международного стандартного номера ISBN.

Между докторской диссертацией и монографией есть определенные различия:

По-первое в докторской диссертации предполагается изложение научных результатов и выводов, полученных лично автором.

Монография - это изложение результатов, идей, концепций, которые принадлежат как соискателю, так и другим авторам.

Во-вторых, диссертация содержит новые научные результаты, выводы, факты, а монография может преподавать как новые результаты, так и методические, технические решения, факты, которые уже известны.

В-третьих, диссертация по требованиям ВАК имеет определенную структуру и правила оформления, которых необходимо придерживаться. К монографии таких требований не ставят.

По-четвертое - диссертация, это рукопись, которая хранится в ограниченном количестве экземпляров в определенных библиотечных учреждениях. Монография - это издание, которое прошло соответствующее редакционно-издательское проработки, изготовленный типографским или иным способом, выданное в профессиональном издательстве.

Диссертация выполняется в соответствии с требованиями государственных стандартов по печати и оформления, чего не устанавливается для монографии и ее структуры.

Традиционно сложилась композиционная структура научной монографии: титульный лист, аннотация, перечень условных обозначений (при необходимости) вступление или предисловие, основная часть, выводы или заключение, литература, вспомогательные указатели, приложения, содержание.

Монография предназначена прежде всего для ученых и должен отвечать за содержанием и формой жанра публикации. Особое значение здесь имеют четкость формулировок и изложения материала, логика освещение основных идей, концепций. ее объем должен быть не меньше 6 печатных листов. Требования к сущности изложения материала в главах монографии, аналогичные требованиям других научных публикаций с определенными особенностями их назначения.

Научная статья - является одним из видов публикаций, в которой подаются промежуточные и конечные результаты, освещаются конкретные отдельные вопросы по теме исследования, фиксируется научный приоритет автора, делает ее материал достоянием специалистов.

Научная статья представляется в редакцию в завершенном виде в соответствии с требованиями, которые публикуются в отдельных номерах журналов или сборниках в виде памятки автору. Оптимальный объем научной статьи (0,5 - 0,7 авт.арк.).

Рукопись статьи должен иметь полное название работы, фамилию и инициалы автора, аннотацию (на отдельной странице), список использованной литературы.

Статья имеет простую структуру:

- введение (постановка научной проблемы, актуальность, связь с важнейшими задачами, которые стоят перед страной, значение для развития определенной отрасли науки и практики - 1 абзац или 5-10 строк);

- основные исследования и публикации по проблеме, за последнее время, на которых опирается автор, выделение нерешенных вопросов, которым посвящена статья (0,5 -2 страницы машинописного текста);

- формулирование целей статьи (постановка задачи) - положительно главная идея данной публикации, которая существенно отличается от современных представлений о проблеме, дополняет и углубляет уже известные подходы; обращается внимание на введение в научный оборот новых фактов, выводов, рекомендаций, закономерностей или уточнения известных ранее, но недостаточно изученных. Цель статьи следует из постановки научной проблемы и обзора основных публикаций по темам (1 абзац, или 5-10 строк);

- изложение содержания собственного исследования - основная часть статьи. В ней освещаются основные положения и результаты научного исследования, личные идеи, мнения, полученные научные факты, программа эксперимента. Анализ полученных результатов, личный вклад автора в реализацию основных выводов и т.д . (5-6 страниц);

- заключение, в котором формулируется основной умозаключение автора, содержание выводов и рекомендаций, их значение для теории и практики, общественная значимость и перспективы (1/3 страницы).

Научные статьи засчитываются как вступительные при наличии таких необходимых элементов: постановка проблемы в общем виде и ее связь с важными научными или практическими задачами; анализ последних исследований и публикаций, в которых начато решение данной проблемы и на которые опирается автор, выделение нерешенных ранее частей общей проблемы, которым посвящается данная статья; формулировка целей статьи (постановка задачи); изложение основного материала исследования с полным обоснованием полученных научных результатов; выводы из

данного исследования и перспективы дальнейших поисков в данном направлении.

При написании научной статьи следует придерживаться определенных правил:

- в правом верхнем углу указывается фамилия и инициалы автора; при необходимости указываются сведения, которые дополняют данные об авторе;
- название статьи кратко отражает ее главную идею, мысль (лучше до пяти слов);
 - инициалы ставятся перед фамилией;
 - следует избегать стиля научного отчета;
- нецелесообразно ставить риторические вопросы; лучше пользоваться повествовательными предложениями;
- не перегружать текст цифрами при перечислении тех или иных мыслей, положений, требований;
- приемлемым в тексте является использование словосочетаний перечня: «сначала», «понятно», «в начале», «сначала», «затем», «действительно», «далее», «наконец», «во-первых», «во-вторых», «возможно», «замысел», «заданным», «между прочим», «в связи с тем», «в отличие», «наряду с этим», и т.д.
- цитаты в статье используются очень редко (можно в скобках сделать ссылку на ученого, который впервые исследовал проблему);
- все ссылки на авторитеты подаются в начале статьи, основной объем посвящается изложения собственных мыслей автора;
- статья должна завершаться конкретными выводами и рекомендациями и прилагается список использованных источников.

Рукопись статьи подписывается автором и подается (вместе с дискетой) в редакцию в двух экземплярах. В отдельных случаях в научной статьи в профессиональных изданий дается аннотация (резюме) на таджикском, русском и английском языках.

Они являются свидетельством апробации научно-исследовательской работы. Следует сказать, что апробация научной работы на научных конференциях, семинарах, является обязательным при написании диссертации.

Тезисы (от thesis - положение, утверждение) - это кратко, точно, последовательно сформулированы идеи, мысли, положения научного доклада, сообщения, статьи или иной научной работы.

Тезисы доклада - это опубликованы в начале научной конференции (съезда, симпозиума) материалы предварительного характера, содержащие изложение основных аспектов научного доклада.

Объем тезисов может быть в пределах 2-3 страницы машинописного текста через 1,5-2 интервала.

Алгоритм тезисы можно представить так:

тезис - обоснование - доказательство - аргумент - результат - перспектива.

Тезисы доклада, любой научной публикации оформляют в соответствии с требованиями:

- в правом верхнем углу размещают фамилия автора и его инициалы и дополняют сведениями о нем;

- название тезисов доклада кратко отражает главную идею, мысль, положения (2-5 слов);

- последовательность изложения содержания может быть следующая: актуальность, проблемы; состояние разработки проблемы в науке и практике; основная идея, положения, выводы исследования; основные результаты и их практическое значение. В тезисах обычно не используют цитаты, цифровой материал.

Формулировки каждой тезисы начинается с новой строки, каждая тезис имеет самостоятельную мысль, высказанную в одном или нескольких предложениях.

**ДАСТУРАМАЛ
ДАР БОРАИ САНЧИШИ ДИССЕРТАЦИЯХО АЗ РҮЙИ
БАРНОМАИ КОМПЬЮТЕРӢ ОИД БА МАВҖУД БУДАНИ
(НАБУДАНИ) АСАРДУЗДӢ (ПЛАГИАТ)**

Муқаррапоти умумӣ

1. Ин дастурамали Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, (минбаъд - Дастурамал) тартиби гузаронидани санчиши диссертатсияҳои докторӣ, номзадӣ ва доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисосро оид ба мавҷуд будан (набудан)-и истинод ба маводи иқтибосгардида танзим менамояд.

2. Дастурамал фаъолияти кормандони Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд – КОА), аъзои шӯроҳои эксперти ҷаҳонӣ диссертатсиониро оид ба санчиши диссертатсияҳо аз рӯйи барномаи компютерӣ дар мавриди мавҷуд будани маводи бе истинод истифодашуда муқаррар менамояд.

Тартиби гузаронидани санчиши диссертатсияҳо аз рӯйи барномаи компютерӣ оид ба мавҷуд будани (набудани) асардуздӣ (плагиат)

1. Санчиши диссертатсияҳо оид ба чой доштани (надоштани)-и асардуздӣ (плагиат) бо истифода аз барномаи компютерӣ амалӣ мегардад.

2. Нусхай электронии диссертатсия ва автореферат дар компакт-диск пешниҳод мегардад ва бояд ба талаботи зерин мувофиқат намояд:

- дар болои сатҳи гайрикории компакт-диски дорои нусхай электронии диссертатсия ва автореферат насаб, ном, номи падари муаллифи диссертатсия ва рамзи ихтисос бо қалами фломастер (покнашаванда) навишта мешавад ё ҳамин матни дар принтер чопшуда часпонида мешавад;

- файлҳои дохири диск бояд тавассути барномаи даҳлдор боз шаванд;

- нусхай электронии диссертатсия ё автореферат набояд бештар аз ҳаҷми 10Мб бошад, суратҳо, тасвирҳо ва иттилооти тасвирӣ дар матн пешниҳодгардида дар формати gif ё jpg бо истифодаи

барномаи “Firewoks”-и ширкатҳои Macromedia ё Adobe сабт карда мешаванд;

- ҳангоми риоя нагардидани шартҳои дар боло зикршуда нусхай электронии диссертатсия ва автореферат ба шӯрои диссертационӣ баргардонид мешавад.

5. Бахшҳои сохтории “Муқаддима”, “Шарҳи адабиёт”, “Мавод ва методҳои таҳқиқот “ ва “Рӯйхати маъхазҳои истифодагардида (библиография)” аз санчиш оид ба мавҷуд будани маводи иқтибосии беистинод истисно мешаванд.

6. Дар ҳолати мавҷуд набудани асадрӯзӣ (плагиат) ва ё дар диссертатсия мавҷуд будани на бештар аз 12,9% мувофиқатҳо (барои илмҳои гуманитарӣ ва ҷамъиятӣ – на бештар аз 25,9%) кормандони масъули КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки санчиши маводи пешниҳодшударо ичро кардаанд, маълумотномаро имзо намуда, ба шуъбаҳои атtestатсионӣ месупоранд.

7. Дар ҳолати бештар аз 13% (барои илмҳои гуманитарӣ ва ҷамъиятӣ бештар аз 26%) будани мувофиқатҳо барои гузаронидани санчиш оид ба мавҷуд будани асадрӯзӣ (плагиат) бо ҷалби мутахассис аз рӯйи таҳассуси маводи баррасишаванда комиссия таъсис дода мешавад (минбаъд- Комиссия оид ба асадрӯзӣ (плагиат)) ва барои баррасии шӯрои эксперти маълумотномаи аз тарафи аъзои Комиссия оид ба асадрӯзӣ (плагиат) имзогардида voguzor мегардад.

Қарори Комиссия оид ба асадрӯзӣ (плагиат) тавассути протоколи ҷаласа, ки аз тарафи ҳамаи аъзои Комиссия оид ба асадрӯзӣ (плагиат) имзо шудааст, ба расмият дароварда шуда, ба баррасии шӯрои эксперти пешниҳод мегардад.

8. Ҳангоми тасдики ҷой доштани асадрӯзӣ (плагиат), инчунин вучуд доштани 30% мувофиқат бо як сарчашма Комиссия оид ба асадрӯзӣ (плагиат) ба Раёсати КОА тавсияномаи радкуни диссертатсияро омода менамояд.

9. Агар диссертатсия ба забони давлатӣ навишта шуда бошад, автореферати диссертатсия санҷида мешавад. Ҳангоми ҷой надоштани асадрӯзӣ (плагиат) ё ҷой доштани на бештар аз 8% мувофиқатҳо (барои илмҳои гуманитарӣ ва ҷамъиятӣ на бештар аз 15%) кормандони масъули КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки санчиши маводи пешниҳодшударо ичро кардаанд, маълумотномаро имзо намуда, ба шуъбаҳои атtestатсионӣ месупоранд.

Хангоми барзиёд будани иқтибосхो аз ҳудуди зикршуда Комиссия оид ба асардуздӣ(плагиат) экспертизаи диссертатсияро бо ҷалби мутахассис аз рӯйи таҳассуси диссертатсияи баррасишаванда роҳандозӣ менамояд. Дар ин ҳолат музди кори экспертро КОА пардохт мекунад.

**ИНСТРУКЦИЯ
ПО ПРОВЕРКЕ ДИССЕРТАЦИОННЫХ РАБОТ ПО
КОМПЬЮТЕРНОЙ ПРОГРАММЕ НА НАЛИЧИЕ ПЛАГИАТА**

Общие положения

1. Настоящая Инструкция Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан (далее Инструкция) регулирует порядок проведения проверки диссертаций докторов наук, кандидаты наук и докторов(PhD), докторов по специальности на наличие/отсутствие заимствованного материала.

2. Инструкция регламентирует действия сотрудников Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан (далее ВАК), членов экспертных советов и диссертационных советов по проверке диссертационных работ по компьютерной программе на плагиат.

**Порядок проведения проверки диссертационных работ
по компьютерной программе на наличие плагиата**

3. Проверка диссертационных работ на наличие/отсутствие плагиата осуществляется с использованием компьютерной программы.

4. Электронная версия диссертации и автореферата предоставляется на компакт-диске и должна соответствовать следующим требованиям:

- на нерабочей поверхности компакт-диска с электронной версией диссертации и автореферата записывается фломастером (не стирающимся) или наклеивается отпечатанный на принтере текст, содержащий следующую информацию: фамилия, имя, отчество диссертанта, шифр специальности;

- файлы на диске должны открываться соответствующей программой;

- электронная версия диссертации или автореферата не должна превышать объем в 10Мб, рисунки, графики и другая графическая информация, представленная в тексте, записываются в формате gif или jpg, с использованием программы “Fireworks” фирмы Macromedia или Adobe;

– при несоблюдении вышеперечисленных условий электронная версия диссертации и автореферата возвращается в диссертационный совет.

5. Из проверки на наличие заимствованного материала структурные части диссертации «Введение», «Обзор литературы», «Материалы и методы исследования» и «Список использованной литературы» исключаются.

6. При отсутствии плагиата или наличии допустимого процента заимствования в диссертации, что составляет не более 12,9% совпадений (для гуманитарных и общественных наук – не более 25,9%), ответственные сотрудники ВАК, выполнившие проверку представленного материала, подписывают и передают в аттестационные отделы справку.

7. В случае превышения совпадений от 13% (для гуманитарных и общественных наук – от 26%) создается Комиссия для проведения проверки на плагиат с привлечением специалиста по профилю рассматриваемой работы (далее Комиссия по плагиату) и на рассмотрение экспертного совета выдается справка, подписанная членами Комиссии по плагиату.

Решение Комиссии по плагиату оформляется протоколом заседания, который подписывается всеми членами Комиссии по плагиату и передается на рассмотрение экспертного совета.

8. При подтверждении наличия плагиата, а также при наличии совпадении 30% с одним источником, Комиссия по плагиату готовит рекомендацию к отклонению Президиуму.

9. В случае, когда диссертация написана на государственном языке, проверяется автореферат диссертации. При отсутствии плагиата или наличии допустимого процента заимствований не более 8 % совпадений (для гуманитарных и общественных наук – не более 15%), ответственные сотрудники ВАК, выполнившие проверку представленного материала, подписывают и передают в аттестационные отделы справку.

При превышении указанных пределов Комиссия по плагиату проводит экспертизу диссертации с привлечением специалиста по профилю рассматриваемой диссертации. При этом ВАК оплачивает работу эксперта.

Бо қарори Раёсати
Комиссияи олии
аттестатсионии назди
Президенти Чумхурии Тоҷикистон
аз 28 июни соли 2017, №3/3
тасдиқ шудааст.

ТАРТИБИ
ДАР ШАБАКАИ ИТТИЛООТИЙ-ТЕЛЕКОММУНИКАТСИОНИИ
«ИНТЕРНЕТ» ЧОЙГИР НАМУДАНИ ИТТИЛООТИ ЗАРУРӢ
БАРОИ ТАЪМИНИ ТАРТИБИ ДОДАНИ ДАРАҶАХОИ ИЛМӢ

1. Тартиби мазкур қоидаҳои дар шабакаи иттилоотӣ-телекоммуникатсионии “Интернет” (минбаъд – шабакаи Интернет) чойгир намудани иттилооти зарурӣ барои таъмини тартиби додани дараҷаҳои илмиро (минбаъд – иттилоот) мутобики Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмии (дотсент, профессор), ки бо қарори Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, №505 тасдиқ шудааст (минбаъд – Тартиб), ба истиснои иттилооти дорои маълумоти сирри давлатӣ ва дигар сирри ҷанбаи тавассути қонун ҳифзшавандадошта бо шумули қоидаҳои навсозӣ ва хориҷ намудани онро дар бар мегирад.

2. Иттилооти дар бандҳои 23, 35, 38, 41, 56, 59 Тартиб пешбинишуда, дар сомонаҳои расмии муассисаҳои таҳсилоти олӣ, муассисаҳои таҳсилоти иловагии кассбӣ ва муассисаҳои илмӣ дар шабакаи “Интернет” (минбаъд-сомонаҳои муассисаҳо) дар раванди пешниҳоди диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа PhD, доктор аз рӯи ихтисос, номзади илм ва доктори илм (минбаъд-диссертатсия) дар шӯроҳои диссертатсионӣ, ки дар заминай ин муассисаҳо таъсис ёфтаанд ва ҳимояи онҳо дар ин шӯроҳои диссертатсионӣ, дар раванди аз тарафи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Чумхурии Тоҷикистон (минбаъд – КОА) баррасӣ гардидани диссертатсия ва парвандаҳои аттестасионӣ чойгир карда мешавад.

3. Иттилооти дар бандҳои 41, 56, 72, 87, 102 ва 113 Тартиб пешбинигардида дар сомонаи расмии КОА дар шабакаи “Интернет” (минбаъд-сомонаи КОА) дар раванди пешниҳоди диссертатсия ба шӯроҳои диссертатсионӣ, баррасии диссертатсияҳо ва парвандаҳои аттестасионӣ дар КОА, апеллятсияҳо ба қарори шӯроҳои диссертатсионӣ оид ба масъалаҳои додани дараҷаҳои

илмӣ, аризаҳо дар бораи маҳрум ва барқарорсозии дараҷаҳои илмӣ, ҷойгир карда мешавад.

4. Ҷойгирсозӣ, навсозии иттилоот дар сомонаҳои муассисаҳо ва КОА, хориҷ кардани онҳо бо риояи талаботи муқарарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи иттилоот, технологияҳои иттилоотӣ ва ҳифозати иттилоотӣ амалӣ мегардад.

5. Ҷойгирсозӣ, навсозӣ ва хориҷ кардани иттилоот дар сомонаҳои муассисаҳо ва сомонаи КОА, бо риояи талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи маълумоти инфириодӣ роҳандозӣ мешавад.

6. Навсозии иттилоот дар сомонаҳои муассисаҳо ва сомонаи КОА на дертар аз 30 рӯзи корӣ баъд аз тағиӣр додани он амалӣ мегардад.

7. Дар сомонаи муассиса ҷойгирсозии иттилооте, ки ба қоидаҳои тартиби даҳлдошта ба пешниҳоди диссертатсияҳо дар шӯрои диссертатсионии дар заминай ин муассиса таъсисгардида, ҳимояи бааррасии онҳо аз тарафи КОА, ки дар банди 2 тартиби мазкур нишон дода шудааст, аз тарафи кормандони ин муассиса амалӣ мешавад. Кормандони мазкур аз тарафи роҳбар, (ҷонишини роҳбар)-и муассисаи мазкур аз ҳисоби аъзои шӯрои диссертатсионии нишондодашуда (минбаъд – шахсони масъул) муайян карда мешавад.

8. Иттилооти дар банди 2 тартиби мазкур зикршуда, дар сомонаи муассиса дар бахши маҳсусе, ки ба аттестатсияи илмии давлатӣ бахшида шудааст, ҷойгир карда мешавад.

9. Матни пурраи диссертатсияи довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ (минбаъд-довталаб) дар сомонаи муассисае, ки дар заминай он шӯрои диссертатсионӣ таъсис шудааст, мутобики банди 23 Тартиб, аз тарафи довталаб дар сомонаи муассисаи мазкур дар формати pdf ҷойгир карда мешавад. Муассисаи мазкур ҳамаи шароитро барои ҷойгир намудани диссертатсияи довталаб дар сомонаи муассиса фароҳам меоварад.

10. Иттилооти дар бандҳои 35, 38 ва 44 Тартиб пешбинигардида, дар сомонаи муассисае, ки дар заминай он шӯрои диссертатсионӣ таъсис шудааст, аз тарафи шаҳси масъул на дертар аз 10 рӯз то санаи ҳимояи диссертатсияе, ки ин шӯрои диссертатсионӣ барои ҳимоя қабул кардааст ва аз сомонаи муассиса аз тарафи шаҳси масъул дар муддати 5 рӯзи корӣ пас аз гузаштани 7 моҳ аз ҳимояи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм ва пас аз гузаштани 9

моҳ аз ҳимояи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илм аз сомонаи муассиса хориҷ карда мешавад.

Тақризҳо ба диссертатсия ва автореферати диссертатсия, аз ҷумла, тақризҳои муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар барои диссертатсия, ҷойгирсозии онҳо дар сомонаи муассисае, ки дар заминаи он шӯрои диссертатсионӣ таъсис шудааст ва ин диссертатсияро барои ҳимоя қабул кардааст дар бандҳои 35, 38 ва 44 Тартиб пешбинӣ гардидааст дар сомонаи муассиса аз тарафи шахси масъул дар формати pdf ҷойгир карда мешавад.

Якъо бо тақризи муқарриzonи расмӣ ба диссертатсия дар сомонаи муассисае, ки дар заминаи он шӯрои диссертатсионӣ таъсис шудааст ва ин диссертатсияро барои ҳимоя қабул кардааст, маълумоти зеринро дар бораи муқарризи расмӣ ҷойгир мекунад:

- насад, ном, номи падари муқарризи расмӣ;
- дараҷаи илмии муқарризи расмӣ ва номи соҳаи илм, ихтисосҳои илмие, ки аз рӯйи онҳо диссертатсия ҳимоя шудааст;
- номи пурраи муассисае, ки ҷойи кори асосии муқарризи расмӣ дар вақти аз тарафи ў ба шӯрои диссертатсионӣ пешниҳод гардидани тақриз ва вазифае, ки ў дар ин муассиса ичро кардааст, (ҳангоми ба фаъолияти меҳнатӣ машғул будани муқарризи расмӣ);
- рӯйхати интишороти муқарризи расмӣ оид ба мавзӯи диссертатсия дар нашрияҳои илмии тақризшаванда дар 5 соли ахир (на бештар аз 15 маводи чопгардида).

Якъо бо тақризи муассисаи пешбар ба диссертатсия дар сомонаи муассисае, ки дар заминаи он шӯрои диссертатсионӣ таъсис шудааст ва ин диссертатсияро барои ҳимоя қабул кардааст маълумоти зерин оид ба муассисаи пешбар ҷойгир карда мешавад:

- номи пурра ва номи кӯтоҳ (ихтисоршуда);
- макони ҷойгиршавӣ;
- сурогаи почта, телефон (агар бошад), сурогаи почтаи электронӣ (агар бошад), сурогаи сомонаи расмӣ дар шабакаи “Интернет” (агар бошад);
- рӯйхати интишороти асосии кормандони муассисаи пешбар оид ба мавзӯи диссертатсия дар нашрияҳои илмии тақризшаванда дар 5 соли ахир (на бештар аз 15 маводи чопшуда).

11. Иттилооти дар банди 56 Тартиб пешбинишуда дар сомонаи муассисае, ки дар заминаи он шӯрои диссертатсионӣ таъсис гардидааст, аз тарафи шахси масъул дар муддати 10 рӯзи корӣ то санаи ҳимояи диссертатсияе, ки ин шӯро барои ҳимоя қабул намудааст, ҷойгир карда шуда, дар муддати 5 рӯзи корӣ пас аз

гузаштани 7 моҳ аз ҳимояи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтинос, номзади илм ва пас аз гузаштани 9 моҳ аз ҳимояи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илм аз сомонаи муассиса хориҷ карда мешавад.

Оид ба натиҷаҳои ҳимояи ошкори диссертатсияи довталаб дар шӯрои диссертационӣ дар сомонаи муассисае, ки дар заминай он шӯрои диссертационӣ таъсис шудааст ва дар он ҳимояи диссертатсияи мазкур сурат гирифтааст, аз тарафи шаҳси масъул маълумоти зерин ҷойгир карда мешавад:

- насад, ном, номи падари довталаб;
- номи мавзӯи диссертатсия, рамз (шифр) ва номи ихтиносҳои илмӣ ва соҳаи илм, ки аз рӯйи онҳо диссертатсия таҳия шудааст;
- қарори шӯрои диссертационӣ аз рӯйи натиҷаҳои ҳимояи диссертатсия;
- насад ва сарҳарфҳои ном ва номи падари аъзои шӯрои диссертационии дар ҷаласаи ҳимояи диссертатсия ҳузур дошта;
- ҳулосаи шӯрои диссертационӣ оид ба диссертатсия, ҳангоми қабули қарори мусбат аз рӯйи натиҷаҳои ҳимояи он.

12. Ҷойгирсозии иттилооти даҳлдошта ба тартиби аз тарафи шӯрои диссертационӣ барои ҳимоя қабул кардани диссертатсияҳо, аз тарафи КОА баррасӣ гардидани диссертатсияҳо ва парвандоҳои атtestатсияӣ, апеллятсияҳо ба қарорҳои шӯроҳои диссертационӣ оид ба масъалаҳои додани дараҷаҳои илмӣ, аризаҳо дар бораи маҳрумсозӣ, барқарорсозии дараҷаи илмӣ, ки дар банди 3 тартиби мазкур нишон дода шудааст, аз тарафи воҳиди соҳтории КОА амалӣ мегардад.

13. Дар муддати 10 рӯзи корӣ баъди аз шӯрои диссертационӣ ворид шудани қарори манғии қабулшуда аз рӯйи натиҷаи ҳимояи диссертатсия иттилооти пешбинигардидаи банди 56 Тартибро воҳиди соҳтории КОА дар сомонаи КОА ҷойгир менамояд, ки баъди гузаштани 10 сол аз сомонаи КОА хориҷ карда мешавад.

14. Иттилооти дар бандҳои 72, 87, 102 ва 113 Тартиб пешбинишудаи мутаносибан даҳлдор ба нашри фармоиши КОА оид ба додани диплом барои дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтинос, номзади илм, ё доктори илм, ё ки дар бораи бекор кардани қарори шӯрои диссертатсии оид ба додани дараҷаи илмӣ, қабули қарори Раёсати КОА аз рӯйи апеллятсия нисбат ба қарори шӯрои диссертационӣ оид ба масъалаи додани дараҷаи илмӣ, қарори Раёсати КОА аз рӯйи ариза оид ба барқарорсозии

дараачаи илмӣ аз тарафи сохтори КОА дар сомонаи КОА дар муддати 10 рӯз пас аз нашри фармоиши мазкур аз тарафи КОА ва аз тарафи Раёсати КОА қабул гардидани қарорҳои мазкур ҷойгир карда мешавад. Иттилооти мазкур аз сомонаи КОА, пас аз 10 соли нашри фармоиши мазкур ва қабули қарорҳои мазкур аз тарафи Раёсати КОА хориҷ карда мешавад.

Автореферати диссертатсияе, ки ҷойгирсозии он дар сомонаи КОА дар банди 72 Тартиб пешбинӣ шудааст, аз тарафи воҳиди сохтории КОА дар формати pdf ҷойгир карда мешавад.

Дар бораи роҳбарони илмӣ (мушовирони илмӣ)-и довталаб, аъзои комиссияи шӯрои диссертационии хulosai оид ба қабули диссертатсияи унвонҷӯи мазкурро барои ҳимоя имзонамуда, раиси ин шӯрои диссертационӣ, муқарризони ба ин диссертатсия тақризнивишта, шахси тасдиқунандаи хulosai муассисаero, ки дар он ҷо диссертатсия омода шудааст, шахсе, ки тақризи муассисаи пешбарро тасдиқ намудааст, мутобики бандҳои 72, 87, 102 ва 113 Тартиб дар сомонаи КОА, аз тарафи воҳиди сохтории КОА мутаносибан маълумоти зерин ҷойгир карда мешавад:

1) Оид ба ҳар як шахси зикршуда:

- насаб, ном, номи падар (охирӣ - агар бошад)
- дараачаи илмии шахси мазкур, соҳаи илм, ихтисосҳои илмие, ки аз рӯйи онҳо ў диссертатсияро ҳимоя намудааст;

- номи пурраи муассисае, ки ҷои кори асосии шахси мазкур дар замони ҳимояи диссертатсия аст ва вазифаи дар ин замон ишғолнамудаи ў дар муассисаи мазкур (ҳангоми ҷой доштани фаъолияти меҳнатии ў, дар замони ҳимояи диссертатсия).

2) Оид ба муассисаи пешбар:

- номи пурра ва номи ихтиisorшуда;
- макони ҷойгиршавӣ;
- суроғаи почта, телефон (агар бошад), суроғаи сомонаи расмӣ дар шабакаи “Интернет” (агар бошад).

Утверждено
решением Президиума Высшей
аттестационной комиссии при
Президенте Республики Таджикистана
от 28 июня 2017года, № 3/3

**ПОРЯДОК
РАЗМЕЩЕНИЯ В ИНФОРМАЦИОННО-
ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННОЙ СЕТИ «ИНТЕРНЕТ»
ИНФОРМАЦИИ, НЕОБХОДИМОЙ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИИ
ПОРЯДКА ПРИСУЖДЕНИЯ УЧЕНЫХ СТЕПЕНЕЙ**

1. Настоящий Порядок определяет правила размещения в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» (далее — сеть «Интернет») информации, необходимой для обеспечения порядка присуждения ученых степеней (далее — информация) в соответствии с Порядком присвоения ученых степеней и присуждений ученых званий (доцента, профессора) утвержденным постановлением Правительства Республики Таджикистан от 26 ноября 2016 г. №505 (далее — Порядок), за исключением информации, содержащей сведения, составляющие государственную и иную охраняемую законом тайну, включая правила ее обновления и удаления.

2. Информация, предусмотренная пунктами 23, 35, 38, 41, 56, 59 Порядка, размещается на официальных сайтах образовательных организаций высшего образования, образовательных организаций дополнительного профессионального образования и научных организаций в сети «Интернет» (далее — сайты организаций) в процессе представления диссертаций на соискание ученой степени доктора философии (PhD), доктора по специальности, кандидата и доктора наук (далее — диссертации) в диссертационных советах (далее — диссертационные советы), созданные на базе этих организаций, их защиты в этих диссертационных советах, рассмотрения Высшей аттестационной комиссией при Президенте Республики Таджикистан (далее — ВАК) диссертаций и аттестационных дел.

3. Информация, предусмотренная пунктами 41, 56, 72, 87, 102 и 113 Порядка, размещается на официальном сайте ВАК в сети «Интернет» (далее — сайт ВАК) в процессе представления диссертаций в диссертационные советы, рассмотрения ВАК диссертаций и аттестационных дел, апелляций на решения

диссертационных советов по вопросам присуждения ученых степеней, заявлений о лишении, восстановлении ученых степеней.

4. Размещение, обновление информации на сайтах организаций и ВАК и ее удаление с них осуществляются с соблюдением требований, установленных законодательством Республики Таджикистан в области информации, информационных технологий и защиты информации.

5. При размещении, обновлении и удалении информации на сайтах организаций и сайте ВАК обеспечивается соблюдение требований законодательства Республики Таджикистан о персональных данных.

6. Обновление информации на сайтах организаций и сайте ВАК осуществляется не позднее 30 рабочих дней после ее изменения.

7. Размещение на сайте организации информации, касающейся процедур представления диссертаций в диссертационный совет, созданный на базе этой организации, их защиты и рассмотрения ВАК-ом, указанной в пункте 2 настоящего порядка, осуществляется работниками этой организации, определяемыми руководителем (заместителем руководителя) данной организации из числа членов указанного диссертационного совета (далее — ответственные лица).

8. Информация, указанная в пункте 2 настоящего порядка, размещается на сайте организации в специальном разделе, посвященном государственной научной аттестации.

9. Полный текст диссертации соискателя ученой степени (далее — соискатель), размещаемый на сайте организации, на базе которой создан диссертационный совет, в соответствии с пунктом 23 Порядка, размещается соискателем на сайте данной организации в формате pdf. Указанная организация создает соискателю все необходимые условия для размещения его диссертации на ее сайте.

10. Информация, предусмотренная пунктами 35, 38 и 44 Порядка, размещается на сайте организации, на базе которой создан диссертационный совет, ответственным лицом не позднее чем за 10 дней до дня защиты диссертации, принятой этим диссертационным советом к защите, и удаляется с сайта организации ответственным лицом в течение 5 рабочих дней по истечении 7 месяцев со дня защиты диссертации на соискание ученой степени доктора философии (PhD), доктора по специальности, кандидата наук и 9 месяцев со дня защиты диссертации на соискание ученой степени доктора наук.

Отзывы на диссертацию и автореферат диссертации, в том числе отзывы официальных оппонентов и ведущей организации на диссертацию, размещение которых на сайте организации, на базе которой создан диссертационный совет, принявший эту диссертацию к защите, предусмотрено пунктами 35, 38 и 44 Порядка, размещаются на сайте организации ответственным лицом в формате pdf.

Вместе с отзывом официального оппонента на диссертацию на сайте организации, на базе которой создан диссертационный совет, принявший эту диссертацию к защите, размещаются следующие сведения об официальном оппоненте:

- фамилия, имя, отчество (последнее - при наличии) официального оппонента;

- ученая степень, обладателем которой является официальный оппонент, и наименования отрасли науки, научных специальностей, по которым им защищена диссертация;

- полное наименование организации, являющейся основным местом работы официального оппонента на момент представления им отзыва в диссертационный совет, и занимаемая им в этой организации должность (в случае осуществления официальным оппонентом трудовой деятельности);

- список основных публикаций официального оппонента по теме диссертации в рецензируемых научных изданиях за последние 5 лет(не более 15 публикаций).

Вместе с отзывом ведущей организации на диссертацию на сайте организации, на базе которой создан диссертационный совет, принявший эту диссертацию к защите, размещаются следующие сведения о ведущей организации:

- полное наименование и сокращенное наименование;
- место нахождения;
- почтовый адрес, телефон (при наличии), адрес электронной почты (при наличии), адрес официального сайта в сети «Интернет» (при наличии);

- список основных публикаций работников ведущей организации по теме диссертации в рецензируемых научных изданиях за последние 5 лет (не более 15 публикаций).

11. Информация, предусмотренная пунктом 56 Порядка, размещается на сайте организации, на базе которой создан диссертационный совет, ответственным лицом в течение 10 рабочих дней со дня защиты диссертации, принятой этим диссертационным советом к защите, и удаляется с сайта организации в течение 5

рабочих дней по истечении 7 месяцев со дня защиты диссертации на соискание ученой степени доктора философии (PhD), доктора по специальности, кандидата наук и 9 месяцев со дня защиты диссертации на соискание ученой степени доктора наук.

О результатах публичной защиты диссертации соискателем в диссертационном совете на сайте организации, на базе которой создан диссертационный совет, в котором проходила защита указанной диссертации, ответственным лицом размещаются следующие сведения:

- фамилия, имя, отчество (последнее — при наличии) соискателя;
- название темы диссертации, шифры и наименования научных специальностей и отрасли науки, по которым выполнена диссертация;
- решение диссертационного совета по результатам защиты диссертации;
- фамилии и инициалы членов диссертационного совета присутствовавших на его заседании при защите диссертации;
- заключение диссертационного совета по диссертации при положительном решении по результатам ее защиты.

12. Размещение информации, касающейся процедур приема диссертационным советом к защите диссертаций, рассмотрения ВАК диссертаций и аттестационных дел, апелляций на решения диссертационных советов по вопросам присуждения ученых степеней, заявлений о лишении, восстановлении ученых степеней, указанной в пункте 3 настоящего порядка, осуществляется структурным подразделением ВАК.

13. В течение 10 рабочих дней после поступления из диссертационного совета, принявшего отрицательное решение по результатам защиты диссертации, информации, предусмотренной пункта 56 Порядка подразделение ВАК размещает данную информацию на сайте ВАК, которая удаляется с сайта ВАК по истечении 10 лет после ее размещения на сайте ВАК.

14. Информация, предусмотренная пунктами 72, 87, 102 и 113 Порядка, касающаяся соответственно издание приказа ВАК о выдаче диплома ученой степени доктора философии (PhD), доктора по специальности, кандидата наук или доктора наук либо об отмене решения диссертационного совета о присуждении ученой степени, принятия решения Президиума ВАК по апелляции на решение диссертационного совета по вопросу присуждения ученой степени, решения Президиума ВАК по заявлению о лишении ученой степени, решения Президиума ВАК по заявлению о восстановлении ученой степени размещается подразделением ВАК на сайте ВАК в

течение 10 рабочих дней после издание ВАК-ом указанного приказа, принятия Президиумом ВАК указанных решений.

Данная информация удаляется с сайта ВАК по истечении 10 лет после издания ВАК-ом указанного приказа, принятия Президиумом ВАК указанных решений.

Автореферат диссертации, размещение которого на сайте ВАК предусмотрено пунктом 72 Порядка, размещается подразделением ВАК в формате pdf.

О научных руководителях (научных консультантах) соискателя, членах комиссии диссертационного совета, подписавших заключение о приеме диссертации указанного соискателя к защите, председателе этого диссертационного совета, оппонентах, давших отзыв на эту диссертацию, лице, утвердившем заключение организации, где подготавливалась диссертация, лице, утвердившем отзыв ведущей организации на диссертацию, ведущей организации, указанных в пунктах 72, 87, 102 и 113 Порядка, на сайте ВАК подразделением ВАК соответственно размещаются следующие сведения:

1) О каждом из указанных лиц:

- фамилия, имя, отчество (последнее — при наличии);

- ученая степень, обладателем которой является это лицо, и отрасль науки, научные специальности, по которым им защищена диссертация;

- полное наименование организации, являвшейся основным местом работы этого лица на момент защиты диссертации, и занимаемая им в этот момент в данной организации должность (в случае осуществления им трудовой деятельности на момент защиты диссертации).

2) О ведущей организации:

- полное наименование и сокращенное наименование;

- местонахождения;

- почтовый адрес, телефон (при наличии), адрес электронной почты (при наличии), адрес официального сайта в сети «Интернет» (при наличии).

Бо қарори Раёсати
 Комиссияи олии
 аттестатсионии назди
 Президенти Ҷумхурии Тоҷикистон
 аз 27 апрели соли 2017, № 1/4
 тасдиқ шудааст.

ШИНОСНОМАҲОИ ИХТИСОСҲОИ ИЛМҲОИ ҲУҚУҚШИНОСӢ

12.00.00	<u>Илмҳои ҳуқуқшиносӣ</u>	
12.00.01	Назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ; таърихи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат	Ҳуқуқшиносӣ
12.00.02	Ҳуқуқи конститутсионӣ; мурофиаи судии конститутсионӣ; ҳуқуқи муниципалий	Ҳуқуқшиносӣ
12.00.03	Ҳуқуқи шаҳрвандӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оила; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ	Ҳуқуқшиносӣ
12.00.04	Ҳуқуқи молиявӣ; ҳуқуқи андоз; ҳуқуқи буҷетӣ	Ҳуқуқшиносӣ
12.00.08	Ҳуқуқи чиноятӣ ва криминалогия; ҳуқуқи чиноию маъмурӣ	Ҳуқуқшиносӣ
12.00.09	Мурофиаи чинойӣ	Ҳуқуқшиносӣ
12.00.14	Ҳуқуқи маъмурӣ; мурофиаи маъмурӣ	Ҳуқуқшиносӣ

ШИНОСНОМАИ ИХТИСОСИ 12.00.01

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестацонии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 апрели 2017 № ٪
тасдиқ шудааст.)

Рамзи ихтисос:

12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат, таърихи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат.

I. Соҳаи илм

Илмҳои ҳуқуқшиносӣ

II. Шарҳи ихтисос:

Муҳтавои ихтисоси 12.00.01 – «Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат» фан ва методи назарияи давлат ва ҳуқуқ, таърихи давлат ва ҳуқуқ, таърихи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат, таҳқиқи методологии дарки назариявӣ ва таърихии давлат ва ҳуқуқ, таълимоти оид ба давлат ва ҳуқуқро дар бар мегирад.

Мавзӯи таҳқиқоти илмиро проблемаҳо, мақулаҳо (категорияҳо), мағфумҳо, фарзияҳо, ақидаҳо, назарияҳои хусусии илмӣ, ки сатҳи мусосири донишҳоро роҷеъ ба қонуниятҳои умумии пайдоиш, инкишоф ва амали ҳуқуқ ва давлат инъикос менамоянд, ҳамчунин назарияҳои пайдоиш ва инкишофи таърихии давлат ва ҳуқуқ, ҳокимияти давлатӣ, мағҳум, моҳият, вазифаҳо, функсияҳо, шаклҳои давлат, мағҳум, моҳият, сарчашмаҳо, функсияҳои ҳуқуқ, системаи ҳуқуқ, системаи қонунгузорӣ, системаи ҳуқуқӣ, амалисозӣ, татбиқ, тафсири ҳуқуқ, муносибатҳои ҳуқуқӣ, ҳуқуқэҷодкунӣ ва татбиқи ҳуқуқ, ҳуқуқвайронкунӣ, ҷавобгарии ҳуқуқӣ, шуури ҳуқуқӣ, фарҳанги ҳуқуқӣ, тарбияи ҳуқуқӣ, оилаҳои ҳуқуқӣ, сиёсати ҳуқуқӣ, қонуният ва тартиботи ҳуқуқӣ ташкил медиҳанд.

Методи таҳқиқоти илмиро системаи усул (принципҳо), воситаҳо ва тарзҳои дарки фалсафӣ, умуниилмӣ ва маҳсуси ҳуқуқӣ ташкил медиҳанд, ки таҳқиқи объективӣ, таъриҳӣ ва муқоисавии давлат ва ҳуқуқро таъмин менамоянд. Онҳо аз ҷумла усули (принципҳои) зерини таҳқиқоти илмиро дар назар доранд: инкишофи мавзӯи таҳқиқ, таърифи мантиқӣ, мушахассии таъриҳӣ ва робитай диалектикаи байни тарзҳои дарки мантиқӣ ва таъриҳӣ, таҳқиқи системавӣ ва ҳаматарафа. Ҳамчунин истифодаи тарзҳо ва методҳои таҳқиқи шаклии месъерӣ, системавӣ, функционалӣ,

мантиқӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ, таҳлил ва таркиб, амсиласозии назариявӣ, таҳлили фарҳангӣ-таърихӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, оморӣ, сотсиологӣ, тавсифи ҳуқуқӣ ва методҳои дигари таҳқиқи илмҳои мусосири иҷтимоӣ-гуманитарӣ дар назар дошта мешавад.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Назарияи давлат ва ҳуқуқ

1.1. Мавзӯъ ва объекти назарияи давлат ва ҳуқуқ. Асосҳои методологии таҳқиқи назариявии давлат ва ҳуқуқ. Мавқеи назарияи давлат ва ҳуқуқ дар системаи илмҳои ҳуқуқшиносӣ ва робитаи он бо илмҳои дигари иҷтимоӣ-гуманитарӣ. Инкишофи қисмҳои таркибии назарияи давлат ва ҳуқуқ: назарияи позитивии ҳуқуқ, фалсафай ҳуқуқ, низоъшиносии ҳуқуқӣ, ҳуқуқшиносии сотсиологӣ, ҳуқуқшиносии муқоисавӣ ва давлатшиносии муқоисавӣ. Вазифаҳо ва аҳамияти омӯзиши назарияи давлат ва ҳуқуқ.

1.2. Пайдоиши ҳуқуқ. Назарияҳои пайдоиши ҳуқуқ. Одат ва одати ҳуқуқӣ. Раванди пайдоиши ҳуқуқ дар манотиқи гуногуни ҷаҳон.

1.3. Мағҳум ва моҳияти ҳуқуқ. Фаҳмиши ҳуқуқ бо дарназардошти гуногунии методҳои таҳқиқоти илмӣ. Назарияҳои фаҳмиши ҳуқуқ (позитивӣ, фитрӣ-ҳуқуқӣ, сотсиологӣ ва гайра). Усули (принсипҳои) ҳуқуқ. Нақши иҷтимоӣ ва функсияҳои ҳуқуқ.

1.4. Ҳуқуқ дар низоми танзими иҷтимоӣ-меъёри. Низоми меъёрҳои иҷтимоӣ, техникӣ, экологӣ. Меъёрҳои техникӣ-ҳуқуқӣ. Таносуб ва робитаи ҳуқуқ бо дигар меъёрҳои иҷтимоӣ.

1.5. Навъҳои таърихии ҳуқуқ ва низомҳои ҳуқуқӣ. Оилаҳои ҳуқуқӣ ва таснифи онҳо.

1.6. Шаклҳои (сарчашмаҳои) ҳуқуқ. Санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ. Амали судӣ. Амалияи судӣ. Шартномаи меъёри. Одати ҳуқуқӣ. Назарияи илмӣ-ҳуқуқӣ. Сарчашмаҳои ҳуқуқи динӣ. Усули (принсипҳои) ҳуқуқ.

1.7. Ташаккули ҳуқуқ. Ҳуқуқэҷодкунӣ. Ҷараёни қонунэҷодкунӣ.

1.8. Техникаи ҳуқуқӣ: мағҳум, намудҳо ва аҳамияти он. Техникаи қонунгузорӣ. Техникаи татбиқи ҳуқуқ. Техникаи мураттабсозии ҳуқуқӣ. Техникаи тафсир ҳуқуқ. Технологияи ҳуқуқӣ.

1.9. Системаи қонунгузорӣ. Мағҳум ва намудҳои мураттабсозии қонунгузорӣ. Мағҳум ва аҳамияти кодификатсия.

1.10. Системаи ҳуқуқӣ. Үнсурҳои системаи ҳуқуқӣ. Ҳаёти ҳуқуқӣ.

1.11. Системаи ҳуқуқ. Соҳаҳо, зерсоҳаҳо ва ниҳодҳои ҳуқуқ. Системаи ҳуқуқ ва системаи илмҳои ҳуқуқшиносӣ. Тамоюлҳои инкишофи системаи ҳуқуқ.

1.12. Танзими ҳуқуқӣ. Механизми танзими ҳуқуқӣ. Механизми танзими иҷтимоӣ-ҳуқуқӣ. Мавзӯъ ва методи танзими ҳуқуқӣ.

1.13. Мағҳум ва нишонаҳои меъёрҳои ҳуқуқ. Намудҳои меъёрҳои ҳуқуқ. Соҳти меъёри ҳуқуқ. Меъёри ҳуқуқ ва моддаи санади меъёрии ҳуқуқӣ.

1.14. Мағҳум, хусусиятҳо, намудҳо ва соҳти муносибатҳои ҳуқуқӣ. Субъектони муносибатҳои ҳуқуқӣ. Объекти муносибатҳои ҳуқуқӣ. Муҳтавои муносибатҳои ҳуқуқи. Далелҳои ҳуқуқӣ.

1.15. Амалисозӣ ва татбиқи ҳуқуқ. Шаклҳои амалисозии ҳуқуқ. Табиқи ҳуқуқ. Санадҳои татбиқи ҳуқуқ. Нуқсонҳо ва ихтилофот дар ҳуқуқ. Роҳҳои бартараф намудани нуқсонҳои ҳуқуқ ва ҳалли ихтилофоти ҳуқуқӣ. Қиёси қонун ва қиёси ҳуқуқ.

1.16. Тафсири ҳуқуқ. Тарзҳои тафсири ҳуқуқ. Намудҳои тафсири ҳуқуқ. Санадҳои тафсири ҳуқуқ.

1.17. Қонуният ва тартиботи ҳуқуқӣ. Усул (принсипҳо), кафолатҳо ва ҳифзи қонуният. Таъмини тартиботи ҳуқуқӣ ва тартиботи чамъиятӣ.

1.18. Амали ҳуқуқӣ. Мағҳум, аломатҳо, намудҳо, функсияҳо, асосҳо ва соҳти ҳуқуқвайронкунӣ ва ҷавобгарии ҳуқуқӣ.

1.19. Шуури ҳуқуқӣ. Фарҳангги ҳуқуқӣ. Тарбияи ҳуқуқӣ.

1.20. Мағҳум, аломатҳо ва мохияти давлат. Диҷгоҳҳо ва назарияҳо оид ба мағҳуми давлат.

1.21. Пайдоиши давлат. Хусусиятҳои пайдоиши давлат дар манотики гуногуни ҷаҳон. Назарияҳои анъанавӣ ва нави пайдоиши давлат. Навъҳои таърихии давлат. Назарияҳои форматсионӣ, тамаддуниӣ ва дигари навъбандии давлат.

1.22. Шаклҳои давлат. Шаклҳои идоракунӣ. Шаклҳои соҳти давлатӣ. Режими сиёсӣ (давлатӣ).

1.23. Давлат ва ҷомеаи шаҳрвандӣ. Мағҳум, аломатҳо ва унсурҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ. Робитаи давлат ва ҷомеаи шаҳрвандӣ.

1.24. Давлат ва низоми сиёсии ҷомеа. Мағҳум, аломатҳо ва намудҳои низоми сиёсии ҷомеа. Робитаи давлат бо унсурҳои низоми сиёсӣ.

1.25. Давлат ва шахсият. Вазъи ҳуқуқии шаҳс. Ҳуқуқҳо ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд.

1.26. Дастгоҳи давлат. Ҳокимияти давлатӣ. Мақоми давлатӣ. Намудҳои мақомоти давлат. Механизми давлат.

1.27. Функцияҳои давлат. Намудҳои функцияҳои давлат. Шаклҳо ва усулҳои амалисозии функцияҳои давлат.

1.28. Мафҳум, алomatҳо ва унсурҳои давлати ҳуқуқбунёд. Мафҳум ва алomatҳои давлати иҷтимоӣ.

1.29. Сиёсати ҳуқуқӣ. Ҳадафҳо, афзалиятҳо, усули (принципҳои) сиёсати ҳуқуқӣ. Намудҳои сиёсати ҳуқуқӣ. Шаклҳои амалӣ намудани сиёсати ҳуқуқӣ.

2. Таърихи ҳуқуқ ва давлат

2.1. Мавзӯъ ва методи таърихи давлат ва ҳуқуқи Тоҷикистон. Асосҳои методологии таърихи давлат ва ҳуқуқи Тоҷикистон. Мавқеи таърихи давлат ва ҳуқуқи Тоҷикистон дар низоми илмҳои ҳуқуқшиносӣ ва иҷтимоӣ. Проблемаҳои даврабандии инкишофи таърихии давлат ва ҳуқуқи Тоҷикистон.

2.2. Давлатҳои Осиёи Миёна дар ҳайати Шоҳаншоҳии (императории) Ҳаҳоманишиҳо. Соҳтори давлатӣ ва ҷамъиятӣ. Ислоҳоти Дорои Бузург. Системаи ҳуқуқӣ. Авесто. Оинҳо, одатҳо, суннатҳои маҳаллӣ, қонун, фармони шоҳ. Суд (додгоҳ).

2.3. Ташаккули давлати Мақдунӣ ва идорақунии Осиёи Миёна дар асри III пеш аз мелод. Ташкили идорақуни давлатӣ. Заволи империяи Мақдунихо.

2.4. Давлат ва ҳуқуқ дар сарзамини тоҷикон дар замони ҳукмронии Селевкиён, Юнону Боҳтариён ва Портҳо. Соҳтори давлатӣ. Табақаҳои иҷтимоӣ. Соҳтори маъмурӣ. Давлати кӯҳани Фарғона - Давон.

2.5. Давлат ва ҳуқуқи тоҷикон дар ҳайати давлати Сосониён ва Ҳайтолиён. Соҳти давлатӣ. Давлати Ҳайтолиён (Таҳористон) - аввалин давлати феодалӣ дар ҳудуди Тоҷикистони муосир. Қонунномаи Ишбоҳот ва Қонунномаи Сосониён. Ҳуқуқи оилавӣ, моликият ва уҳдадорӣ.

2.6. Давлат ва ҳуқуқи тоҷикон дар асрҳои VII -VIII. Падидомадани Хоқонати турк. Соҳтори давлатӣ ва ҷамъиятӣ. Сарчашмаҳои асосии ҳуқуқ дар Таҳористон, Суғд ва Уструшана. Ҳуқуқи оилавӣ, моликият ва уҳдадорӣ.

2.7. Сарзамини Осиёи Миёна дар ҳайати Хилофати араб. Соҳтори давлатӣ ва шакли идораи хилофат дар аҳди Үмавиён (661 - 750). Қуръон, суннат (ҳадисҳо), иҷмоъ, қиёс чун сарчашмаи ҳуқуқии ислом.

2.8. Ташкили давлатҳои миллӣ-маҳаллии тоҷикон дар Ҳурӯсону Мовароуннаҳр: Тоҳириён, Саффориён ва Сомониён (асрҳои IX - X). Сомониён - нахустин давлати мутамаркази тоҷикон. Давлат ва хуқуқ дар аҳди Сомониён.

2.9. Ташаккули низоми хуқуқии ислом. Мактабҳои хуқуқӣ дар ислом. Шариат ва фиқҳ. Ҳанафия - мактаби асосии мазҳаби суннӣ хуқуқи ислом.

2.10. Соҳтори давлатӣ ва иҷтимоии Варорӯду Ҳурӯсон дар асрҳои XI-XIII. Давлатҳои Қароҳониён, Фазнавиён, Салҷуқиён, Фуриён ва Ҳоразмшоҳиён. Инкишофи давлати Фазнавихо, Ҷағониён, Ҳатлон ва Қубодиён дар ҳайати давлати Фазнавиён. Соҳтори давлатӣ, иҷтимоӣ ва сарҷашмаҳои хуқуқ.

2.11. Давлат ва хуқуки сарзамини тоҷикон дар замони ҳукмронии муғулҳо. Пойдоршавии давлатдории Ҷингизхон. Системаи хуқуқии давлати муғулҳо. Биликҳои Ҷингизхон ва фармонҳои хонҳо. Ясо. Системаи судии муғулҳо.

2.12. Соҳтори давлатӣ, табақаҳои иҷтимоӣ ва сарҷашмаҳои хуқуқи давлати Темуриён (асри XIV-XV). Ниҳоди сиёсӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодии Варорӯд дар поёни садаи XIII ва оғози садаи XIV. Соҳтори давлатӣ. Тузукҳо ҳамчун сарҷашмаи хуқуқ.

2.13. Ташкили ҳонигарихо дар асрҳои XVI - XIX. Соҳтори давлатӣ, ҷамъиятий ва системаи хуқуқӣ. Аморати Бухоро. Ҳонигарихои Хева (XVI) ва Қўқанд (XVII). Давлати Кониҳо (XVIII). Шоҳигарихои Кўлоб, Дарвоз, Қаротегин. Шайбониҳо. Низоми хуқуқӣ: хуқуқи исломӣ ва одатӣ. Инкишофи хуқуқи исломии оиласвӣ, гражданӣ, ҷиноятӣ, ашё, шартномаҳо, уҳдадориҳо.

2.14. Соҳтори давлатӣ ва иҷтимоии тоҷикон дар давраи протекторати Русия. Генерал-губернатории Туркистон. Соҳтори давлатӣ. Системаи судӣ. Соҳтори давлатӣ ва иҷтимоии Аморати Бухоро. Системаи хуқуқӣ. Ҳуқуқи императорӣ.

2.15. Инқилоби Октябр ва бунёди Ҳокимияти Шӯравӣ дар Тоҷикистони Шимолӣ. Таъсиси падидаҳои нави давлатӣ ва хуқуқӣ. Инқилоби сентябррии Бухоро ва таъсиси ҶҲШБ. Соҳтори нави давлатӣ. Системаи хуқуқӣ. Конститутсияҳои Туркистон ва Бухоро. Ислоҳоти хуқуқӣ.

2.16. Ҷумҳурии Муҳтори Шӯравии Сотсиалистии Тоҷикистон. Соҳти давлатӣ ва ҷамъиятий. Инкишофи системаи хуқуқӣ. Сарҷашмаҳои хуқуқи ҶМШС Тоҷикистон. Инкишофи конститутсионӣ. Соҳаҳои хуқуқи Тоҷикистон.

2.17. Таъсис ва инкишофи Ҷумҳурии Шӯравии Сотсиалистии Тоҷикистон. Соҳти давлатӣ ва иҷтимоӣ. Инкишофи системаи

хуқуқ. Соҳаҳо ва сарчашмаҳои хуқуқ. Инкишофи қонунгузории давлатӣ, маъмурӣ, молиявӣ, чиноятӣ, меҳнатӣ, колхозӣ ва судӣ. Инкишофи илми хуқуқшиносӣ дар Тоҷикистон.

2.18. Давлат ва хуқуқи Тоҷикистон дар давраи соҳтмони давлати сотсиалистии умуумихалқӣ (1977-1985). Конститутсияи Тоҷикистон соли 1978. Инкишофи низоми хуқуқ ва қонунгузорӣ.

2.19. Давлат ва хуқуқи Тоҷикистон дар давраи бозсозии сотсиалистӣ. Пошхӯрии ИҶШС. Табдили номи ҶШС Тоҷикистон ба Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2.20. Ҷумҳурии соҳибистиколи Тоҷикистон. Ташаккули давлати соҳибихтиёр, хуқуқбунёд, демократӣ, дуняйӣ ва ягона дар Тоҷикистон. Инкишофи чомеаи шаҳрвандӣ. Инкишофи системаи нави хуқуқии миллӣ. Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6 ноябри соли 1994 ва такмили минбаъдаи он. Инкишофи сарчашмаҳо ва соҳаҳои хуқуқ. Низоми нави қонунгузорӣ.

2.21. Мавзӯъ ва методи таърихи давлат ва хуқуқи кишварҳои хориҷӣ. Асосҳои методологии таҳқиқи таърихии давлат ва хуқуқи кишварҳои хориҷӣ. Мавқеи таърихи давлат ва хуқуқи кишварҳои хориҷӣ дар системаи низоми илмҳои хуқуқшиносӣ ва иҷтимоӣ.

2.22. Давлат ва хуқуқи Ҷунёи қадим. Соҳти давлатӣ, ҷамъиятӣ ва системаи хуқуқ дар Мисри қадим, Бобулистони қадим, Ҳинди бостон, Чини қадим, Юнони бостон, Рими қадим.

2.23. Давлат ва хуқуқи Ҳиндустон, Хитой, Византия, Хилофати араб, франкҳо, Фаронса, Инглистон, Олмон, Русия дар асрҳои миёна.

2.24. Давлат ва хуқуқи Ҳиндустон, Чин, Ҷопон, Инглистон, ИМА, Фаронса, Олмон, Русия дар давраи нав ва наవтарин.

3. Таърихи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат

3.1 Мавзӯъ ва методологияи таърихи афкори сиёсӣ ва хуқуқӣ. Мавқеи таърихи афкори сиёсӣ ва хуқуқӣ дар низоми илмҳои хуқуқшиносӣ ва гуманитарӣ. Аҳамияти омӯзиши он.

3.2. Таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат дар Миср, Бобулистон, Ҳиндустон, Чин дар давраи қадим. Афкори сиёсӣ ва хуқуқии зардуштӣ. Таълимоти мония. Маздакия. Афкори сиёсӣ ва хуқуқии Юнони қадим ва Рими қадим.

3.3. Таълимоти сиёсӣ ва хуқуқии ҷаҳони ислом ва мутафаккирони форсу тоҷик дар асрҳои миёна ва замони нав. Афкори сиёсиву хуқуқии исломӣ. Имом ал-Бухорӣ. Мұчтаҳидин. Абӯҳанифа (Имоми Аъзам). Форобӣ, Сино ва намояндагони дигари афкори сиёсиву хуқуқии форсу тоҷик.

3.4. Таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат дар Шарқ ва дар Аврупо дар асрҳои миёна, дар давраи Эхё ва Ислоҳотгарӣ дар асрҳои XVI - XVII.

3.5. Таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат дар Голландия, Инглистон, Фаронса, Олмон, Русия ва кишварҳои Шарқ дар асрҳои XVII - XVIII. Ташаккул ва инкишофи назарияҳои соҳибихтиёри, таҷзияи ҳокимијат, консепсияҳои ҳуқуқҳои инсон ва гайра.

3.6. Таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат дар Амрикои Шимолӣ (асрҳои XVIII - XIX). Инъикоси ақидаҳои нави сиёсӣ ва ҳуқуқӣ дар Конституцияи ИМА.

3.7. Таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат дар Шарқ ва дар Аврупо дар аспи XIX. Ташаккул ва инкишофи ҳуқуқшиносии позитивӣ, фалсафаи ҳуқуқ, назарияҳои фитрӣ-ҳуқуқӣ.

3.8. Инкишофи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат дар аспи XX. Назарияҳои сотсиалистии давлат ва ҳуқуқ, неопозитивӣ, фитрӣ-ҳуқуқӣ, сотсиологӣ, либералӣ. Инкишофи афкори сиёсиву ҳуқуқӣ дар кишварҳои исломӣ, дар минтақаи Осиёи Ҷанубу Шарқӣ, дар Амрикои Лотинӣ, Африқо ва манотики дигари ҷаҳон.

3.9. Инкишофи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат дар аспи XXI. Тақдири назарияи сотсиалистии ҳуқуқ ва давлат. Инкишофи назарияҳои нави давлат ва ҳуқуқ дар давлатҳои пасосотсиалистӣ. Инкишофи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат дар Аврупои Фарӯӣ, ИМА, кишварҳои исломӣ ва дар манотики дигари ҷаҳони мутамаддин.

IV. Ихтисосҳои мӯҷовир

12.00.02 - Ҳуқуқи конституционӣ, мурофиаи судии конституционӣ, ҳуқуқи муниципалӣ (низоми намояндагӣ).

12.00.10 - Ҳуқуқи байналмилалӣ; ҳуқуқи Аврупо

12.00.14 - Ҳуқуқи маъмурӣ, мурофиаи маъмурӣ.

ШИНОСНОМАИ ИХТИСОСИ 12.00.02

*(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестационии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 апрели 2017 № 1/4
тасдиқ шудааст.)*

Рамзи ихтисос:

12.00.02 – Ҳукуқи конститутсионӣ, мурофиаи судии конститутсионӣ, ҳукуқи муниципалӣ (низоми намояндагӣ).

I. Соҳаи илм

Илмҳои ҳукуқшиносӣ

II. Шарҳи ихтисос:

Муҳтавои ихтисоси 12.00.02 – «Ҳукуқи конститутсионӣ, мурофиаи судии конститутсионӣ, ҳукуқи муниципалӣ (низоми намояндагӣ)» -ро маҳфумҳо, падидаҳо, назарияҳоे ташкил медиҳанд, ки моҳияти асосҳои соҳтори давлатӣ, вазъи ҳукуқии инсон ва шаҳрванд, шакл ва соҳтори идоракунӣ ва марзӣ-маъмурӣ, низом ва ҳукуқи интихобот, тартиби ташкил ва фаъолияти мақомоти давлатӣ,adolati судӣ, мурофиаи судии конститусиониро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мамлакатҳои хориҷӣ ташкил медиҳад.

Мавзӯи таҳқиқоти илмӣ дар доираи ин ихтисосро таъриҳ, назария ва амалияи танзими муносабатҳои конститусионӣ; меъёрҳои ҳукуқи конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва кишварҳои хориҷӣ, ки мазмуни падидаҳои ҳукуқи конститусионӣ ва муниципалиро муайян менамоянд; вазъи ҳукуқии субъектони ҳукуқи конститутсионӣ, мурофиаи судии конститутсионӣ ва ҳукуқи муниципалӣ (низоми намояндагӣ); ташкил ва фаъолияти мақомоти давлатӣ; шакл ва намудҳои назорати конститусионӣ,adolati конститутсионӣ ва робитаи онҳо бо мақомотҳои назоратбаранд ташкил медиҳад.

Методи таҳқиқоти илмиро маҷмӯи донишҳои фалсафӣ, методика ва тарзҳои таҳлили умумӣ ва маҳсуси ҳукуқӣ, ки дар асоси онҳо масъалаҳои мубрами ҳукуқи конститутсионӣ дар асосҳои объективӣ, муқоисавӣ ва таъриҳӣ муқаррар карда мешаванд. Аз ҷумла усули (принсипҳо) зерин: инкишофи мавзӯи таҳқиқот, мантиқияти он, мушаххасии таъриҳӣ ва робитаи диалектикаи байни онҳо, системавӣ ва ҳамаҷониба будани тақиқот ва ф.

III. Соҳаҳои таҳқиқот

Ҳуқуқи конститутусионӣ

1. Мағҳуми ҳуқуқи конститутусионӣ ҳамчун соҳаи ҳуқуқ. Предмети ҳуқуқи конститутусионӣ. Методи танзими ҳуқуқи конститутусионӣ.

2. Меъёрҳои ҳуқуқи конститутусионӣ: мағҳум, тасниф, вижагиҳои онҳо. Тарзи амалигардонии меъёрҳои ҳуқуқи конститутусионӣ. Ҷавобгарӣ дар ҳуқуқи конститутусионӣ. Падидаҳои ҳуқуқи конститутусионӣ.

3. Муносибатҳои ҳуқуқӣ-конститутусионӣ, мағҳум, намудҳо. Объектҳои муносибатҳои ҳуқуқӣ-конститутусионӣ. Субъектони муносибатҳои ҳуқуқӣ-конститутусионӣ. Асосҳои пайдоиш, тағйирёбӣ ва қатъ гаштани муносибатҳои ҳуқуқӣ-конститутусионӣ.

4. Сарчашмаҳои ҳуқуқи конститутусионӣ, мағҳум, намудҳо. Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон - сарчашмаи асосии ҳуқуқи конститутусионӣ. Қонунҳои конститутусионӣ ва табииати ҳуқуқии онҳо. Қонунҳои ҷорӣ. Санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқӣ.

5. Системаи ҳуқуқи конститутусионӣ, асосҳои таснифи он.

6. Мавқеи ҳуқуқи конститутусионӣ дар низоми ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун соҳаи намоёни ҳуқуқ. Нақш ва таъсири ҳуқуқи конститутусионӣ барои дигар соҳаҳои ҳуқуқ.

7. Равияҳои инкишофи ҳуқуқи конститутусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар марҳилаи ҳозира, нақши он дар ҷараёни барпошавӣ ва мустаҳкамшавии давлати соҳибхтиёр дар Тоҷикистон.

8. Мағҳум ва моҳияти Конститутсия. Пайдоиши конститутсия ҳамчун зухуроти ҳуқуқӣ. Мавзӯи ба танзими конститутусионӣ.

9. Хусусиятҳои ҳуқуқии конститутсия ҳамчун Қонуни асосӣ. Конститутсия ва системаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон. Хусусиятҳои амали меъёрҳои конститутусионӣ.

10. Шакли конститутсия, тартиби омодасозӣ ва қабул, маъқулшуморӣ, имзогузорӣ, интишор ва ба эътибори қонунӣ пайдо кардан ва тағйирёбии конститутсия.

11. Ҳифзи ҳуқуқии конститутсия. Вазифаҳои Суди конститутусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Таъмини амали Конститутсия.

12. Тартиби тафсири Конститутсияи Тоҷикистон

13. Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон – ҷанини инкишофи қонунгузорӣ, мустаҳкам гардидани қонуният. Аҳамияти Конститутсия дар барпошавӣ ва инкишофи давлат.

14. Мафхуми асосҳои соҳтори конститутсионӣ. Шарҳи унсурҳои он. Мазмуни усули (принсипҳо) асосҳои соҳтори конститутсионӣ.

15. Мавқеи меъёрҳое, ки асосҳои соҳтори конститутсиониро дар системаи хуқуки конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон мустаҳкам мекунанд. Хусусиятҳои меъёрҳои конститутсионӣ, ки асосҳои соҳтори конститутсиониро танзим менамоянд. Таркиби асосҳои соҳтори конститутсионӣ.

16. Мафхуми соҳибхтиёрии ҳалқ ва шаклҳои инъикосёбии он. Таносуби соҳибхтиёрии ҳалқ, соҳибхтиёрии давлат ва соҳибхтиёрии миллат. Мазмуни хуқуқӣ-конститусионии мафхуми "ҳалқ", "миллат", "аҳолӣ". Шарҳи конститусионии субъекти ҳокимияти давлатӣ дар Конститусияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраҳои гуногуни инкишофи давлат. Усули (принцип) тағйирназарии ҳокимияти ҳалқ ва кафолати он.

17. Ба ҳалқ тааллуқ доштани ҳокимияти давлатӣ. Ҳалқ - ҳомили соҳибхтиёрии ҳалқ ба сарчашмаи ягонаи ҳокимияти давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Мазмуни усули ҳокимиятдории ҳалқ ва мафхуми ҳокимияти давлатӣ. Таҷзияи ҳокимият дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Ташакӯли механизми конститусионии боздорӣ ва мувозинат. Ҳуқуқи ҳалқ барои муайян кардани усули (принципи) асосии соҳти давлат ва ҷамъият, муқаррар кардани асосҳои соҳтори конститусионӣ. Кафолатҳои хуқуқӣ-конститусионии амалан ба ҳаёт татбиқ кардани усули ҳокимиятдории ҳалқ.

18. Шаклҳои аз тарафи ҳалқ ба амал баровардани ҳокимияти давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Демократияи намояндагӣ ва бевосита, таносуби онҳо ва асосҳои конститусионии мустаҳкам гардидани онҳо.

19. Демократияи намояндагӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Таносуби байни намояндагии ҳалқ ва мақомоти намояндагии ҳокимияти давлатӣ. Маҷлисҳо ҳамчун намуди асосии мақомоти намояндагии давлатӣ ва шакли асосии ташкилӣ-ҳуқуқии ба амал баровардани ҳокимияти давлатӣ. Системаи мақомоти намояндагӣ, мақомоти олии намояндагӣ. Мақомоти маҳаллии намояндагӣ.

20. Ҳудидоракуни маҳаллӣ, тартиби ташкилёбӣ, соҳтор, салоҳият ва шаклҳои фаъолияти он.

21. Шаклҳои демократияи бевосита. Раъйпурсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Мафхум ва намудҳои раъйпурсӣ. Тартиби таъйин кардан, гузаронидани раъйпурсӣ ва муайян кардани натиҷаи он. Шаклҳои дигари демократияи бевосита, шарҳи онҳо.

22. Гуногунии ақоиди сиёсӣ ҳамчун яке аз асосҳои соҳтори конститусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Мазмуни гуногунии

ақоиди сиёсӣ, кафолати ҳуқуқӣ-конститутсионии он. Гуногунии ақоиди гоявӣ, мазмуни он.

23.2. Иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, мағҳум, намудҳо, усули ташкилёбӣ, фаъолият, ҳуқуқҳои онҳо. Назорат аз болои фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, асосҳои боздоштан ва манъ кардани фаъолияти онҳо. Усули ҳамкории онҳо бо мақомоти давлатӣ. Ҳадди танзими ҳуқуқӣ-конститусионии вазъи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ. Амали иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар ҷорҷӯбаи Конститутсиия ва қонунҳо.

24. Ҳизбҳои сиёсӣ ва ҳаракатҳои оммавӣ. Ба тарзи конститусионӣ мустаҳкам кардани усули бисёрхизбӣ ва вазифаҳои ҳизбҳои сиёсӣ дар низоми сиёсии ҷамъият. Ҳизбҳои сиёсӣ ҳамчун намуди маҳсуси иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, вазъи ҳуқуқӣ-конститусионии онҳо.

25. Асоси иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

26. Асоси конститутсионии танзими шаклҳои моликият, усулҳои истифодаи онҳо, ҳифзи ҳуқуқи мулкдор. Гуногунии шаклҳои моликият. Моликияти давлатӣ ва объектҳои он. Моликияти ҳусусӣ, намудҳо, субъект ва объекти моликияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ (ташкилҳо).

27. Ба тарзи конститутсионӣ мустаҳкам кардани ҳуқуқи моликият ба замин, саватҳои зеризамини, об ва дигар захираҳои табиӣ.

28. Ба тарзи ҳуқуқӣ-конститутсионӣ мустаҳкам кардани нақши меҳнат ва ҳиссаи давлат дар доираи пурра бо кор банд кардани аҳолӣ, таъмини кафолати озодии соҳибкорӣ.

29. Асосҳои фаъолияти давлат дар сатҳи иҷтимоӣ ва маънавӣ. Ҳифзи никоҳ ва оила аз тарафи ҷамъият ва давлат. Таъмини давлатӣ ва ҷамъиятии инкишофи илм, маориф, тарбия ва фарҳанг.

30. Асосҳои конститутсионии фаъолияти воситаҳои ахбори омма. Тартиби таъсиси онҳо ва методҳои фаъолият.

31. Мағҳуми асосҳои вазъи ҳуқуқии инсон ва шаҳрванд ва танзими он дар Конститутсия. Асосҳои вазъи ҳуқуқии инсон ва шаҳрванд ҳамчун падидай ҳуқуқи конститутсионӣ. Ҳусусиятҳои ҷузъҳои таркибии вазъи ҳуқуқии инсон ва шаҳрванд.

32. Усули (принципҳо) вазъи ҳуқуқии инсон ва шаҳрванд. Эъломияи умумии ҳуқуқи башар ва дигар санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ, мазмун ва аҳамияти онҳо. Моҳият ва ҳусусияти дахлнапазирии ҳуқуқи инсон ва шаҳрванд. Дар бораи мувофиқати ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба усулҳои аз

тарафи умум эътирофшудаи санадҳои хуқуқи байналмилалӣ оид ба хуқуқи инсон.

33. Хислати конститусионӣ ва қонунгузорӣ доштан, мукаррар кардан ва тағиیر додани хуқуқу озодӣ ва вазифаҳои инсон ва шаҳрванд. Баробарии хуқуқ ва озодиҳои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ва кафолати онҳо. Баробарҳукуқии занон ва мардон, кафолати он.

34. Маҳдудкунии хуқуқу озодии инсон ва шаҳрванд дар вазъияти фавқулодда ва ҳолатҳои дигар.

35. Мафҳуми шаҳрвандӣ. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи шаҳрвандӣ ва инкишофи он.

36. Усулҳои шаҳрвандӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Асосҳои шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон донистани шахс.

37. Тартиби соҳиб шудан ба шаҳрвандӣ.

38.1. Мафҳуми соҳтори марзӣ-давлатӣ. Шаклҳои соҳтори марзӣ-давлатӣ. Давлати унитарӣ (ягона) ва нишонаҳои он. Федератсия (иттифоқ) ва хусусиятҳои он. Конфедератсия (иттифоқи мурakkab) ҳамчун шакли иттиҳоди давлатҳо, фарқи он аз федератсия.

39. Системаи интихобот дар Тоҷикистон ва давраҳои асосии инкишофи он. Мафҳуми системаи интихобот ва хуқуқи интихобот. Мафҳуми хуқуқи интихоботии фаъол ва гайрифаъол. Усули (принципи) асосии системаи интихобот ва хуқуқи интихобот.

40. Хуқуқи интихобот ҳамчун хуқуқи субъективии сиёсии шаҳрвандон. Мазмун ва кафолатҳои он.

41. Усули таҷзияи ҳокимияти давлатӣ ба қонунгузорӣ, ичроия ва судӣ.

42. Баамалбарои ҳокимияти давлатӣ ба воситаи мақомоти давлатӣ.

43. Мафҳуми мақомоти давлатӣ. Намудҳо ва низоми мақомоти давлатӣ, хусусиятҳои онҳо.

44. Мафҳуми мақомоти намояндагӣ, хусусиятҳои хоси он, ҳамаро фарогирӣ, пурраҳокимиятиӣ, интихобӣ будан ва масъулияти вакilon.

45. Намудҳои мақомоти намояндагӣ, мақомоти олии намояндагӣ, мақомоти маҳаллии намояндагӣ.

46. Асосҳои ҳамкории мақомоти намояндагии олии ҷумҳурӣ бо мақомоти маҳаллии ҳокимият.

47. Таносуби ҳокимияти маҳаллӣ ва мақомоти худидоракуни маҳаллӣ.

48. Вазъи ҳуқуқӣ-конститутсионии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

49. Вазъи ҳуқуқӣ-конститутсионии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

50. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, тартиби таъсисёбӣ, ҳайат, масъулият, ҳисботдиҳӣ, салоҳият, санадҳо ва қувваи ҳуқуқии онҳо. Шаклҳои фаъолияти Ҳукумат.

51. Мағҳуми назорати конститутсионӣ.

52. Намудҳо ва шаклҳои назорати конститутсионӣ.

53. Суди конститутсионӣ - мақомоти назорати конститутсионӣ. Тартиби таъсисёбии он. Мақсад ва вазифаҳои Суди конститутсионӣ.

54. Вазъи судяҳои Суди конститутсионӣ. Тартиби фаъолияти онҳо.

55. Санадҳои Суди конститутсионӣ ва хусусияти ҳуқуқии онҳо.

56. Асосҳои конститутсионии ташкили ҳокимияти судӣ ва усули (принципҳо)фаъолияти онҳо.

IV. Ихтисосҳои мучовир

12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат, таърихи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат.

12.00.04 – Ҳуқуқи молия, ҳуқуқи андоз, ҳуқуқи буҷетӣ

12.00.11 – Фаъолияти судӣ, фаъолияти прокурорӣ, фаъолияти ҳуқуқҳимоявӣ ва ҳифзи ҳуқуқ

12.00.13 – Ҳуқуқи иттилоот

12.00.14 – Ҳуқуқи маъмурӣ, мурофиаи маъмурӣ.

12.00.15 – Мурофиаи гражданӣ; мурофиаи иқтисодӣ.

ШИНОСНОМАИ ИХТИСОСИ 12.00.03

*(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестационии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 апрели 2017 № 1/4
тасдиқ шудааст.)*

Рамзи ихтисос: 12.00.03 – Ҳуқуқи гражданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ;
ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ

I. Соҳаи илм

Илмҳои ҳуқуқшиносӣ

II. Шарҳи ихтисос:

Муҳтавои ихтисоси 12.00.03 «Ҳуқуқи гражданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ;
ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ» таҳқиқоти меъёрҳои ҳуқуқии соҳавӣ, зерсоҳавӣ ва падидаҳое, ки танзимгари муносибатҳои молумулкӣ ва шахсии гайримолумулкӣ мебошад ки, соҳаи муомилоти гражданӣ (аз ҷумла, соҳибкорӣ)-ро ташкил медиҳанд, муносибатҳои шахсии гайримолумулкӣ ва молумулкӣ никоҳу оила, инчунин муносибатҳои молумулкӣ ва шахсии гайримолумулкӣ, ки дар соҳаи муомилоти гражданӣ (аз он ҷумла, соҳибкорӣ) бо иштироки унсури хориҷӣ ба вучуд меоянд. Дар муҳтавои ихтисоси 12.00.03 таҳқиқоти мағҳумҳои асосӣ, унсурҳои бунёдӣ ва концепсияҳое, ки хусусиятҳои моҳиятӣ ва муҳими ҳуқуқҳои гражданӣ, соҳибкорӣ, оилавӣ ва байналмилалии хусусӣ, аз ҷумла омӯзиши таҷрибаи кишварҳои хориҷӣ, масъалаҳои таърихии танзими ҳуқуқии муносибатҳои молумулкӣ ва шахсии гайримолумулкӣ дар соҳаи муомилоти гражданӣ (аз ҷумла, соҳибкорӣ), оилавӣ, ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ, инчунин таърихи мадании (сивилистии) ақидаҳои ҳуқуқӣ ворид мегарданд.

Мавзӯъҳои таҳқиқоти илмӣ, ки дар доираи ин ихтисос баррасӣ мегарданд, назария, таърих ва таҷрибаи танзими ҳуқуқӣ дар соҳаи муомилоти гражданӣ (аз он ҷумла, соҳибкорӣ), оилавӣ ва ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ иборат мебошанд; меъёрҳои ҳуқуқи гражданӣ, оилавӣ ва байналмилалии хусусии Тоҷикистон ва кишварҳои хориҷӣ, муайян кардани муҳтавои зерсоҳаҳо ва падидаҳои ҳамин соҳаҳои ҳуқуқӣ; ҳолати ҳуқуқии субъектон, речаяи ҳуқуқии объектҳо ва асосҳои ба вучуд омадан, тағйир ёфтани ва қатъ гардидан муносибатҳои ҳуқуқӣ дар соҳаи муомилоти гражданӣ (аз ҷумла, соҳибкорӣ), робитай никоҳ ва оила, инчунин дар муомилоти гражданӣ (аз ҷумла, соҳибкорӣ) бо иштироки унсури хориҷӣ; амалӣ

намудани ҳуқуқ, ичрои уҳдадорӣ, ҳимояи ҳуқуқ ва ҷавобгарии иштирокчиёни муомилоти гражданий (аз ҷумла, соҳибкорӣ), субъектони ҳуқуқи оилавӣ ва байналмилалии ҳусусӣ; воситаҳои ҳуқуқие, ки барои танзими муносибатҳои ҷамъиятии ташкилкунандай ҳуқуқи иттиҳодиявӣ (корпоративӣ), ашёй, уҳдадорӣ, иттилоотӣ, инчунина ҳуқуқи моликияти зеҳнӣ ва мерос дар соҳаи муомилоти гражданий (аз ҷумла, соҳибкорӣ), дар ниҳодҳои ҳуқуқи оилавӣ ва байналмилалии ҳусусӣ истифода мегарданд.

Методи таҳқиқоти илмӣ аз системаи фалсафӣ, умумиилмӣ ва воситаҳои маҳсуси ҳуқуқӣ ва методҳои мушоҳида, таъмини воқеъбинона, таърихи омӯзиши ҳуқуқи гражданий, ҳуқуқи соҳибкорӣ, ҳуқуқи оилавӣ, ҳуқуқи байналмилалии ҳусусӣ иборат аст. Аз ҷумлаи онҳо усул (принципҳо): инкишофи мавзӯи таҳқиқот, муайяни мантиқии он, мушаххасии таъриҳӣ ва алоқаи диалектикаи байни мушоҳидаҳои мантиқӣ ва таъриҳӣ, таҳқиқоти системавӣ ва ҳаматарафа; равиши умумиилмӣ: системавӣ, генетикӣ, фаъолиятнокӣ; методҳои таҳлил ва таркиб, амсиласозии назариявӣ, таҳлили фарҳангӣ-таъриҳӣ, навсозии таъриҳӣ, қиёсӣ, навоварӣ, тафсир ҳуқуқӣ ва дигар воситаҳои таҳқиқотии иҷтимоӣ-гуманитарии муосир.

III. Соҳаи таҳқиқот:

1. Ҳуқуқи гражданий

1.1. Илми ҳуқуқи гражданий, ташаккул ва инкишофи он. Ҳуқуқи гражданий ҳамчун соҳаи бунёдии ҳуқуқи ҳусусӣ. Муҳтаво ва вижагиҳои танзими ҳусусӣ-ҳуқуқӣ. Ҳуқуқи гражданий дар системаи соҳаҳои ҳуқуқи миллии Тоҷикистон. Системаи ҳуқуқи ҳусусӣ ва системаи ҳуқуқи гражданий.

1.2. Мавзӯи танзими гражданий-ҳуқуқӣ. Намудҳои муносибатҳои молумулкӣ ва гайримолумулкӣ, ки ҳуқуқи гражданий танзим менамояд. Ҳусусиятҳои муносибатҳои ашёй, иттилоотӣ, уҳдадорӣ, зеҳнӣ, меросӣ ва корпоративӣ.

Методҳои гражданий-ҳуқуқии танзими муносибатҳои ҷамъиятий.

Функцияҳои ҳуқуқи гражданий. Усули (принципҳо) ҳуқуқи гражданий.

1.3. Сарчашмаҳои ҳуқуқи гражданий.

Қонунгузории гражданий: муаммоҳои мураттабсозӣ ва системаии он. Қонунгузории гражданий. Масъалаҳои асосии таҳияи лоиҳаи Кодекси гражданий Тоҷикистон. Ҳусусиятҳои қонунҳои

гражданий давлатҳои ҳавзаи форсизабон. Санадҳои зериқонунӣ дар соҳаи ҳуқуки гражданӣ ва муаммоҳои такмил ва системанокии он.

Анъанаҳо ҳамчун сарчашмаи ҳуқуки гражданӣ. Таносуби анъанаҳо, одатҳо ва тартиби муқарраршудаи муносибатҳои мутақобилаи иштирокчиёни муомилоти молумулкӣ.

Моҳияти таҷрибаи судӣ дар ҳуқуки гражданӣ.

Татбиқ ва тафсири қонунгузории гражданӣ.

1.4. Муносибатҳои ҳуқуқии гражданӣ: унсурҳо ва хусусиятҳои соҳтории онҳо. Муҳтаво ва намудҳои ҳуқуқҳои субъективии гражданӣ ва уҳдадориҳои субъективии гражданӣ. Субъектҳои ҳуқуки гражданӣ. Субъектони муносибатҳои ҳуқуқии гражданӣ. Объектҳои муносибатҳои ҳуқуқии гражданӣ. Намудҳои муносибатҳои ҳуқуқии гражданӣ. Муносибатҳои ҳуқуқии ашёй, иттилоотӣ, уҳдадорӣ, зеҳнӣ, мерос ва корпоративӣ. Муносибатҳои ҳуқуқие, ки ба муҳтавои ҳуқуки аввалиндарача дохил мегарданд. Муносибатҳои ҳуқуқии гражданий гайримолумулкӣ.

1.5. Шаҳрванд ҳамчун субъекти инфиродии ҳуқуки гражданӣ: нишонаҳои инфиродии вазъи гражданӣ-ҳуқуқии он. Асноди ҳолати шаҳрвандӣ.

Қобилияти ҳуқуқдории шаҳрванд (шахси воқеӣ): қобилияти ҳуқуқдорӣ ва ҳуқуки гражданий субъективӣ. Ба вучуд омадан ва қатъ гардидани қобилияти ҳуқуқдорӣ, мусодирранашавандагӣ ва имконнопазирии маҳдуд кардани он.

Қобилияти амалкуни шаҳрванд (шахси воқеӣ), таснифи он. Азалий будани қобилияти амалкунӣ. Қобилияти амали шаҳрвандони ноболиг. Эмансипатсия. Маҳдуд кардани қобилияти амалкунӣ ва гайриқобили -амали шаҳрванд. Муфлисшавии шаҳрванд ва оқибатҳои гражданӣ-ҳуқуқии он.

Васоят ва парасторӣ. Патронаж барои шаҳрвандони қобили амал.

Бедарак ғоибшуда эътироф намудани шаҳрванд ва фавтида эълон кардани ў.

1.6. Моҳият ва аломатҳои шахси ҳуқуқӣ. Бақайдгирии давлатии шахси ҳуқуқӣ ва аҳамияти гражданӣ-ҳуқуқии он. Шахси ҳуқуқӣ ҳамчун конструксияи гражданӣ-ҳуқуқӣ. Шахси ҳуқуқӣ дар ҳуқуки омма.

Инфиродикуни шахси ҳуқуқӣ. Субъекти ҳуқуқ будани шахси ҳуқуқӣ. Мақомоти шахси ҳуқуқӣ. Ҷавобгарии шахси ваколатдоре, ки аз номи шахси ҳуқуқӣ баромад менамояд, аъзои мақомоти дастҷамъии (коллекиалии) шахси ҳуқуқӣ ва шахсе, ки амали шахси ҳуқуқиро муайян мекунад.

Намояндагӣ ва филиалҳои шахси ҳуқуқӣ.

Тартиб ва тарзҳои таъсиси шахси ҳуқуқӣ. Ҳуччатҳои таъсисии шахси ҳуқуқӣ.

Қатъ гардидани шахси ҳуқуқӣ.

Беэътибории қарор дар бораи азnavташкилдиҳии шахси ҳуқуқӣ ва файридахлдор эътироф намудани азnavташкилдиҳии ширкат ва ҷамъиятҳои ҳочагӣ.

Барҳам ҳӯрданни шахси ҳуқуқӣ ва ҳифзи ҳуқуқи кредиторони он. Ҳифзи ҳуқуқи кредиторони шахси ҳуқуқии барҳамхӯрда.

Намудҳои шахси ҳуқуқӣ. Ширкат ва ҷамъиятҳои ҳочагӣ, ташкилоти воҳид. Ташкилоти тиҷоратӣ ва файритичоратӣ.

Иттиҳодияҳои тиҷоратӣ. Ширкат ва ҷамъиятҳои ҳочагидорӣ: намудҳои алоҳидай ширкат ва ҷамъиятҳо. Ҷамъияти саҳомии оммавӣ. Ҳочагии деҳқонӣ (фермерӣ). Вазъи гражданий-ҳуқуқии ҷамъияти фаръӣ. Кооперативҳои тиҷоратӣ.

Корхонаи воҳиди давлатӣ ва маҳаллӣ: ҳусусиятҳои вазъи гражданий-ҳуқуқии корхонаҳои казонӣ (маҳсус).

Фондҳо: ташкилоти динӣ, муассиса ва дигар намудҳои ташкилоти воҳиди файритичоратӣ. Ҳусусиятҳои вазъи гражданий-ҳуқуқии муассисаҳои давлатӣ.

1.7. Субъектҳои ҳуқуқи гражданини воҳидҳои оммавӣ-ҳуқуқӣ. Ҷумҳурии Тоҷикистон ва воҳидҳои маъмурӣ-ҳудудӣ ҳамчун субъекти асосии ҳуқуқи гражданий. Ҳолати гражданий-ҳуқуқии муқомотҳои ҳокимияти оммавӣ. Иштироки воҳидҳои маъмурию ҳудудӣ дар муносибатҳои ҳуқуқии гражданини ашёй, уҳдадорӣ ва гайра. Ҷавобгарии молумулкӣ воҳидҳои маъмурию ҳудудӣ.

1.8. Объектҳои муносибатҳои ҳуқуқии гражданий. Ибораи «молумулк» дар ҳуқуқи гражданий. Иттилоот – объекти ҳуқуқи гражданий. Ашё ҳамчун объекти муносибатҳои ҳуқуқии гражданий, намудҳои он. Ашёи гайриманқул: бақайдгирии давлатии ҳуқуқ ба ашёи гайриманқул ва аҳдои бо он иртиботдошта. Муҷтамаъҳои молумулкӣ ҳамчун объекти муомилоти гражданий. Пул ҳамчун объекти муносибатҳои ҳуқуқии гражданий: речайи гражданий-ҳуқуқии пули нақд ва гайринакдӣ. Пулҳои электронӣ. Коғазҳои қиматнок ҳамчун объекти муносибатҳои ҳуқуқии гражданий ва таснифоти онҳо. Речайи гражданий-ҳуқуқии коғазҳои қиматноки беҳӯҷҷат.

Ҳуқуқи молумулкӣ ҳамчун объекти муносибатҳои ҳуқуқии гражданий. Амал, кор, натиҷаи он ва хизматрасонии гайримоддӣ ҳамчун объекти муносибатҳои ҳуқуқи гражданий.

Натицаи фаъолияти зеҳни ҳифзшаванда ва воситаҳои инфириодии ба онҳо баробаркардашуда ҳамчун объектҳои хуқуки гражданий.

Хуқуқ ба мерос. Намудҳои мерос.

Неъматҳои шахсии гайримолумулкӣ ҳамчун объектҳои гайрмоддии муносибатҳои хуқукии гражданий.

1.9. Далелҳои (фактҳои) хуқуқӣ дар хуқукии гражданий. Таркибҳои хуқуқӣ.

Аҳд: шартномаҳо ва аҳдҳои яктарафа. Шартҳои аҳд, намудҳои онҳо. Аҳдҳо ва дигар амалҳои хуқукии иштирокчиёни муносибатҳои хуқукии гражданий.

Шартҳои эътиборнокии аҳд. Ирода ва изҳори ирода дар аҳд. Шакли аҳдҳо ва бақайдгирии давлатии аҳдҳо. Аҳдҳои беътибор.

1.10. Баамалбарории хуқукии гражданий субъективӣ: ичрои уҳдадории субъективии гражданий, тарзҳои онҳо.

Худуди баамалбарории хуқукии гражданий. Ҳадди хуқукии гражданий субъективӣ ва доираи баамалбарории он. Бовичдонӣ. Муаммоҳои суистифодай хуқуқ.

Баамалбарории хуқукии гражданий ва ичрои уҳдадории гражданий-хуқуқӣ ба воситаи намоянда (вакил). Намояндагӣ ва намудҳои он. Намояндагии беваколат.

Мухлатҳо дар хуқукии гражданий, таснифоти онҳо. Мухлати даъво ва намудҳои он.

1.11. Ҳифзи хуқуқҳои гражданий. Ҳифзи юрисдиксионӣ ва худҳимоякунӣ. Чораҳои таъсиррасонии давлатӣ, ки барои ҳифзи хуқукии гражданий татбиқ мегарданд. Чораҳои давлатӣ-маҷбурии характери огоҳкунӣ. Мучозотҳои гражданий-хуқуқӣ.

1.12. Ҷавобгарии гражданий-хуқуқӣ ҳамчун тарзи ҳифзи хуқукии гражданий, хусусиятҳои асосӣ ва функсияҳои он. Намудҳои ҷавобгарии гражданий-хуқуқӣ. Асос ва шартҳои ҷавобгарии гражданий-хуқуқӣ. Зарар (зиён) дар хуқукии гражданий: молумулкӣ ва зарари маънавӣ (гайримоддӣ)

Гуноҳи хуқуқвайронкунанда ҳамчун шарти ҷавобгарии гражданий-хуқуқӣ, шаклҳои он. Ҷавобгарие, ки аз гуноҳи хуқуқвайронкунанда вобаста нест: ҳодиса ва қувваи рафъонпазир (форс - мажор) дар хуқукии гражданий. Ҷавобгарии гражданий-хуқуқӣ барои амали шахси сеюм.

Андоза ва шаклҳои ҷавобгарии гражданий-хуқуқӣ: ҷуброни зарар ва намудҳои он, таносуби ҷуброни зарар ва зарар. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани уҳдадориҳои пулӣ. Тағиyr додани андозаи

чавобгарии гражданий-хуқуқӣ. «Намудҳои нави» чавобгариҳои гражданий - хуқуқӣ

1.13. Хуқуқи ашёй, аломатҳо ва намудҳои он. Объектҳои хуқуқи ашёй. Хуқуқи ашёй ва хуқуқи моликият. Соҳибӣ ва ҳифзи соҳибият дар хуқуқи гражданий.

1.14. Хуқуқи моликият ҳамчун падидай хуқуқи гражданий ва ҳамчун хуқуқи субъективии ашёй, муҳтавои он.

Ба даст овардани хуқуқи моликият. Речайи гражданий-хуқуқии ашёи бесоҳиб. Речайи хуқуқи граждании ашёи бесоҳиб. Давомнокии муҳлати ба даст овардан. Ба вучуд омадани хуқуқи моликият. Қатъ гардидаи хуқуқи моликият. Муҳтаво ва объекти хуқуқи моликияти хусусӣ. Хусусиятҳои хуқуқи моликият ба қитъаи замин, манзили истиқоматӣ ва гайриистиқоматӣ ва дигар ашёи гайриманқул. Речайи гражданий-хуқуқии сармояи оинномавии шахси хуқуқӣ. Хуқуқи моликияти кооперативҳои тиҷоратӣ ва ташкилотҳои гайритичоратӣ. Субъектон ва объектҳои хуқуқи моликияти оммавӣ. Хусусигардонии молумулки давлатӣ, объектҳо ва тарзҳои он.

1.15. Хуқуқи моликияти умумӣ, асосҳои ба вучуд омадан ва намудҳои он. Табиати хуқуқии ҳиссаи иштирокчии муносибатҳои моликияти умумии ҳиссагӣ. Амалишавии хуқуқи моликияти умумии ҳиссагӣ: хуқуқи аввалиндарачаи хариди ҳисса. Ҷудо намудани ҳисса: тақсими моликияти умумӣ. Моликияти умумии хоҷагии дехқонӣ (фермерӣ). Хуқуқи моликияти умумии якҷояи ҳамсарон. Моликияти алоҳидай ҳамсарон.

1.16. Хуқуқи маҳдуди ашёй, намудҳо ва объектҳои он: таносуб бо хуқуқи моликият. Хуқуқи маҳдуди ашёй ба қитъаи замин. Ипотека ва дигар хуқуқи маҳдуди ашёй ба қитъаи замин ва ба манзили истиқоматӣ. Хуқуқи идораи оперативӣ ва пешбурии хоҷагидорӣ ҳамчун хуқуқи маҳдуди шахси хуқуқии хоҷагидорӣ бо молумулки молики оммавӣ.

1.17. Тарзҳои гражданий-хуқуқии ҳифзи хуқуқи ашёй: тафовути тарзҳои ашёй-хуқуқӣ ва уҳдадорӣ-хуқуқии ҳифзи хуқуқи ашёй. Даъво ба мақомоти ҳокимиятӣ оид ба ҳифзи манфиатҳои шахс ҳамчун субъекти хуқуқи ашёй. Даъвои ашёй-хуқуқӣ. Даъво оид ба эътирофи хуқуқи моликият ва дигар хуқуқи ашёй. Талабот дар бораи озод намудани молумулк аз хабс. Ҳифзи ашёй-хуқуқии хуқуқҳои маҳдуди ашёй. Ҳифзи ашёй-хуқуқии соҳибият.

1. 18. Иттилоот ҳамчун объекти мустақили хуқуқи гражданий. Хусусияти инкишофи хуқуқи иттилоотии гражданий дар Тоҷикистон. Иштирокчиёни касбии бозори иттилоот ва вазъи хуқуқии онҳо.

Хизматрасонии иттилоотӣ ва намудҳои он тибқи қонунгузории миллӣ. Иттилоот ва Интернет. Иттилоот ва ташкилоти воситаҳои ахбори омма. Иттилоот ва моликияти зеҳнӣ. Баҳсҳои иттилоотӣ.

1.19. Асосҳои ҳуқуқии падидаҳои моликияти зеҳнӣ. Таносуб ва алоқаи байни ҳуқуқи моликията ва ҳуқуқи моликияти зеҳнӣ.

Ҳимояи ҳуқуқӣ ва истифодаи натиҷаи фаъолияти зеҳнӣ ва воситаҳои фардикунӣ. Бақайдигирӣ давлатии моликияти саноатӣ.

Ҳуқуқи моликияти зеҳнӣ ва объектҳои он. Объектҳои гайрианъанавии моликияти зеҳнӣ. Созишномаҳои (конвенсияҳои) байналмилалӣ ҳамчун сарчашмаи танзими гражданий-ҳуқуқии муносибатҳо дар соҳаи фаъолияти зеҳнӣ.

1.20. Ҳуқуқи муаллиф, функцияҳои он ва сарчашмаҳо. Объектҳои ҳуқуқи муаллиф ва категорияи қобилияти ҳифзи онҳо. Намудҳои объектҳои ҳуқуқи муаллиф. Субъектони ҳуқуқи муаллиф ва ҳаммуаллифон. Субъектони ҳуқуқи муаллифи ба асари хизматӣ, инчунин ба асаре, ки аз рӯйи шартномаи давлатӣ эҷод карда мешавад. Ҳуқуққабулкунандагон ва дигар субъектони ҳуқуқи муаллифи. Мазмун ва доираи ҳуқуқи муаллиф. Идоракунии дастаҷамъии ҳуқуқҳои истисноии муаллиф. Подошпӯй ва ҷубронпӯй. Ҳифзи гражданий-ҳуқуқии ҳуқуқи муаллифи. Тарзҳои гражданий-ҳуқуқии мубориза бо асардӯзӣ ва дигар амалҳои гайриқонунӣ.

Ҳуқуқҳои вобаста, объектҳо ва субъектони он: робитаи байни ҳуқуқҳои вобаста ва ҳуқуқи муаллиф. Муҳтавои истисноии ҳуқуқҳои вобастаи иҷроқунанда, истехсолкунандаи фонограмма, ташкилоти пахши эфирӣ ва кабелӣ, истехсолкунандаи манбаи маълумот, нашркунандагони асарҳои илм, адабиёт ва санъат. Истифодаи озоди объектҳои ҳуқуқҳои вобаста. Муҳлати амали ҳуқуқҳои вобаста. Ҳифзи гражданий-ҳуқуқии ҳуқуқҳои вобаста.

1.21. Ҳуқуқи патентӣ. Конвенсияҳои байналмилалии патентӣ-ҳуқуқӣ. Объектҳои ҳуқуқи патентӣ ва шартҳои патентпазирӣ онҳо. Ҳуқуқи патентӣ ва субъектони он. Ҳусусиятҳои речай ҳуқуқии ҳифз ва истифодаи ихтироъ, амсилаи (модели) судманд ва намунаҳои саноатӣ, вобаста ба иҷрои фармоши давлатӣ ва ё кор аз рӯйи шартнома, аз ҷумла аз рӯйи қарордоди давлатӣ. Барасмиятдарории ҳуқуқ ба ихтироъ, амсилаи (модели) судманд ва намунаҳои саноатӣ. Мағҳум ва аҳамияти патент. Патенткунонии ихтироъ, амсилаи (модели) судманд ва намунаи саноатии хориҷӣ. Ҳифзи гражданий-ҳуқуқии ҳуқуқи муаллифон ва дорандагони патент.

Ҳуқуқ ба дастовардҳои селексионӣ, объектҳо ва субъектони он. Бақайдигирӣ давлатии дастовардҳои селексионӣ ва шаклҳои

химояи онҳо. Ҳифзи гражданӣ-ҳуқуқии ҳуқуки муаллифони дастовардҳои селексионӣ ва дигар дорандагони патент.

1.22. Ҳифзи гражданӣ-ҳуқуқии барномаҳо барои МЭҲ (компьютер) ва манбаи додаҳо. Ҳусусиятҳои речай ҳуқуқии ҳифз ва истифодаи барномаҳое, ки аз рӯйи фармоиш ва ё иҷрои кор аз рӯйи шартнома барои МЭҲ (компьютер) ва манбаи додаҳо соҳта мешаванд. Ҳуқуқи истиснӣ ба типологияи микросхемаҳои интегралӣ. Ҳуқуқ ба сирри тиҷоратӣ ва доираи амали он. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани ҳуқуқи истиснӣ ба сирри тиҷоратӣ. Ҳуқуқи истифодаи натиҷаи фаъолияти зеҳнӣ дар соҳтори техникии ягона.

1.23. Ҳуқуқ ба воситаҳои фардикунонии шахси ҳуқуқӣ, молҳо, корҳо ва хизматрасонӣ: объектҳо ва субъектон, речай ҳуқуқии ҳифз ва истифода. Ҳуқуқ ба номи фирмавӣ. Ҳуқуқ ба тамғаи молӣ ва тамғаи хизматрасонӣ. Ҳифзи гражданӣ-ҳуқуқии тамғаҳои молӣ. Тамғаи молии колективӣ. Ҳуқуқ ба номи ҷойи баромади мол. Ҳуқуқ ба нишонаи тиҷоратӣ, тафовути он аз ҳуқуқи номи фирмавӣ ва тамғаи молӣ. Ҳифзи гражданӣ-ҳуқуқии ҳуқуқ ба воситаҳои фардикунонии ҳифзшаванд.

1.24. Ҳифзи гражданӣ-ҳуқуқии ҳуқуқҳои шахсии гайримолумулкӣ. Муҳтаво ва намудҳои ҳуқуқҳои шахсии гайримолумулкӣ. Ҳуқуқҳои шахсии гайримолумулкӣи шаҳрванд, ки ба фардикунонии шахсият, таъмини даҳлинопазирии шахсӣ, ҳифзи сирри зиндагии ҳусусӣ равона гардидаанд. Ҳуқуқ ба ҳифзи шаъну шараф ва эътибори кории шаҳрванд ва шахси ҳуқуқӣ. Ҳифзи гражданӣ-ҳуқуқии симои шаҳрванд. Ҳифзи гражданӣ-ҳуқуқии озодии инфиродӣ ва даҳлинопазирии шахсии шаҳрванд. Ҳифзи гражданӣ-ҳуқуқии ҳуқуқи шаҳрванд ба ном, даҳлинопазирии намуди зоҳирӣ, симо, даҳлинопазирии ҷисмонӣ, ҳифзи ҳаёт ва саломатӣ, муҳити зисти солим. Ҳифзи гражданӣ-ҳуқуқии сирри шахсии зиндагии шаҳрванд, ҳуқуқи шаҳрванд ба даҳлинопазирии манзил, ба ҳучҷатҳои шахсӣ, ба сирри зиндагии ҳусусӣ. Аҳамияти номи шаҳрванд, иттилооти шахсӣ ва манзили истиқоматии ў дар таъмини даҳлинопазирии зиндагии ҳусусӣ.

1.25. Уҳдадорӣ ҳамчун муносабати ҳуқуқии гражданӣ, муҳтавои он ва намудҳо. Субъектони уҳдадорӣ: уҳдадорӣ бо бисёршахсӣ: уҳдадорӣ ба иштироки шахсони сеюм. Ивази шахсон дар уҳдадорӣ. Иҷрои уҳдадорӣ, усули (принципҳои) он, шартҳо ва тарзҳо. Тарзҳои таъмини иҷрои даҳлдори уҳдадорӣ. Ҷуброни заарар, байъона, кафолат, ва намудҳои он. Муҳтаво ва иҷрои уҳдадорӣ аз шартномаи кафолат, кафолати мустақил, нигоҳ доштани ашёи қарздор. Гарав,

намудҳои он: табиати ҳуқуқии ҳуқуқи гарав. Мұхтавои муносибати ҳуқуқии гарав. Гарави моли дар муомилотбұда: гарави ашё дар гаравхона (ломбард); гарави ҳуқуқи уҳдадорй; гарави ҳуқуқ аз рўйи шартнома, суратхисоби бонкӣ; гарави ҳуқуқи истисноЯ; гарави ҳуқуқи корпоративй; гарави коғазҳои қиматнок. Қатъгардидани уҳдадорй.

1.26. Моҳият ва аҳамияти шартномаи гражданй-ҳуқуқй. Шартнома ҳамчун омили ҳуқуқй ва ҳамчун воситай танзими муносибати байни иштирокчиёни он. Озодий шартнома ва маҳдудияти он. Намудҳои шартнома дар ҳуқуқи гражданй: шартномаҳои омехта; шартномаҳои оммавй; шартномаҳои ҳамроҳшавй. Шартномаҳои ташкилй ва молумулкй. Шартномаҳои пешакй, интихобй. Мазмун ва тафсири шартнома. Бастани шартнома: тартиб ва давраҳои бастани шартнома. Бастани шартнома бо тартиби ҳатмй. Бастани шартнома ҳангоми гузаронидани савдо. Танзими ихтилофе, ки ҳангоми бастани шартнома ба вучуд меояд. Беэътиборй ва баҳснокии бастани шартнома. Тағиyr додан ва бекор кардани шартнома, оқибати онҳо.

1.27. Уҳдадориҳо аз рўйи гузаронидани молумулк ба моликият.

Уҳдадорй аз шартномаи хариду фурӯш, унсурҳои асосии он. Ичро кардани шартномаи хариду фурӯш. Гузашт кардани ҳуқуқи моликият ба мол. Озод кардани молумулк аз ҳуқуқи шахси сеюм. Ҳуқуқи харидор ва ҷавобгарии фурӯшандა ҳангоми фурӯши ашёи дорои сифати ғайримеъёр. Шартномаи хариду фурӯши чакана. Ҳифзи ҳуқуқи шаҳрванд-истеъмолқунанда аз рўйи шартномаи хариду фурӯши чакана. Шартномаи маҳсулотсупорй. Шартномаи маҳсулотсупорй барои эҳтиёчоти давлат. Шартномаи контрактатсия. Танзими ҳуқуқии хариди маҳсулоти кишоварзӣ барои эҳтиёчоти давлат. Шартномаи таъмини барқ. Шартномаҳое, ки дар бозори неруи (энергия) яклухт ва чакана баста мешаванд. Шартномаи таъмини газ ва об тавассути шабакаи пайваста. Шартномаи фурӯши молумулки ғайриманқул. Шартномаи фурӯши корхона. Шартномаҳои обтаъминкунй. Шартномаи хариду фурӯши чаканаи оби нӯшокй. Воситаҳои гражданй – ҳуқуқии сарфакорона истифодаи намудани неруи барқ, гармй ва об.

Уҳдадорй аз шартномаҳои мубодила, ҳадя ва рента. Шартномаи таъминоти якумрй бо саробонй.

1.28. Уҳдадорй аз шартнома аз рўйи гузашти молумулк ба истифодабарй.

Шартномаи ичора, унсурҳои асосӣ ва муҳтавои он. Шартномаи киро (прокат). Кирояи майшӣ. Кирояи воситаҳои техниқӣ. Шартномаи ичораи воситаҳои нақлиёт. Ичораи воситаи нақлиёт бо хадама (экипаж) ва бидуни хадама(экипаж). Шартномаи ичораи бино ва иншоот. Шартномаи ичораи корхона. Шартномаи ичораи молиявӣ (лизинг) ва намудҳои лизинг. Шартномаи ичораи қитъаи замин. Шартномаи истифодабарии ройгони молумулк (ссуда).

1.29. Уҳдадорӣ аз шартномаи кирояи манзили истиқоматӣ ва дигар уҳдадориҳои манзилӣ. Уҳдадорӣ аз шартномаи кирояи иҷтимоии манзили истиқоматӣ. Ҳолатҳои кӯчонидани иҷорагиранда ва аъзои оилаи ӯ. Уҳдадорӣ аз шартномаи кирояи манзилҳои истиқоматии маҳсусгардонидашуда. Уҳдадорӣ аз шартномаи кирояи тиҷоратии манзили истиқоматӣ. Истифодаи манзили истиқоматии дар хонаҳои кооперативҳои манзилӣ ва манзилию соҳтмонӣ. Ҳуқуқи аъзои кооператив ба саҳм ва ба ҳуҷра ва ҳуқуқҳои манзилии аъзои оилаи ӯ.

1.30. Уҳдадорӣ аз рӯйи ичрои кор.

Уҳдадорӣ аз рӯйи шартномаи паймонкорӣ (пудрат). Ичрои шартномаи паймонкорӣ (пудрат). Таşклии кор ва таваккали паймонкор (пудратҷӣ). Ҳуқуқи фармоишгар ҳангоми ичрои кор. Қабул ва пардоҳти натиҷаи кор. Ҷавобгарии паймонкор (пудратҷӣ) барои сифати номатлуби кор. Шартномаи паймонкории (пудрати) майшӣ. Ҳифзи ҳуқуқи истеъмолкунандагон дар соҳаи хизматрасонии майшии аҳолӣ.

Шартномаи паймонкории (пудрати) соҳтмон. Ҳусусиятҳои шартномаи паймонкорӣ (пудрат) ба объектҳои соҳтмонӣ "зери калид". Аҳамияти гражданий-ҳуқуқии ҳуччатҳои лоиҳавию техниқӣ ва смета барои соҳтмони асосӣ. Супоридан ва қабули натиҷаи кор, ки аз рӯйи шартнома ичро карда мешавад. Ҷавобгарии молумулкӣ барои вайрон кардани шартҳои шартнома паймонкории (пудрати) соҳтмон. Шартномаи паймонкорӣ (пудрат) барои ичрои корҳои лоиҳакашию ҷустуҷӯй барои соҳтмон. Шартномаи ичрои корҳои паймонкорӣ (пудратӣ) барои манфиатҳои давлат. Шартномаи иштирок дар соҳтмони ҳиссагӣ, табиати ҳуқуқии он.

1.31. Уҳдадорӣ аз рӯйи ба даст овардан ва истифода бурдани ҳуқуқи истисной.

Шартномаҳои ба даст овардан ва ихтиёрдорӣ намудани ҳуқуқҳои истисной. Шартномаҳои фармоишӣ барои соҳтани объекти ҳуқуқи истисной. Қарордоди давлатӣ барои ба вуҷуд овардани объекти ҳуқуқи истисной. Соҳтани объекти ҳуқуқи истисной ҳангоми ичрои шартномаҳои паймонкорӣ (пудратӣ) ва

шартномаҳо барои корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ва таҷрибавию тарроҳӣ (конструкторӣ). Уҳдадорӣ аз рӯи шартномаҳои ихтиёрдории ҳуқуқи истиснӣ. Шартнома оид ба бегонакунии ҳуқуқи истиснӣ. Шартномаҳои литсензионӣ ва намудҳои он. Шартномаи литсензионии иловагӣ.

Шартномаҳои муаллифӣ ва шартномаҳо оид ба гузашт кардани ҳуқуқҳои вобаста. Шартномаи муаллифии фармоиш. Қарордоди давлатӣ барои иҷрои кор барои манфиатҳои давлатӣ. Шартнома оид ба бегонакунии ҳуқуқи истиснӣ ба истеҳсолот. Шартномаи литсензионӣ дар бораи ба даст овардани ҳуқуқи истифодабарии иҷро. Шартномаи литсензионии нашр. Шартнома оид ба истифодай иҷро, ки мукофот ба озмуни оммавиро тасдиқ мекунад. Шартнома оид ба бегона кардани ҳуқуқи истиснӣ ба объекти ҳуқуқҳои вобаста. Шартномаҳои литсензионӣ оид ба гузаронидани ҳуқуқҳои истифодашавандай истиснӣ. Шартномаҳо оид ба гузашт кардани ҳуқуқи истисноии истеҳсолкунандай фонограмма. Шартномаҳои оид ба гузашт кардани ҳуқуқи истисноии ташкилоти пахши эфирӣ ва кабелий.

Шартнома дар бораи бегона кардани ҳуқуқи истиснӣ ба ихтироъ, амсилаи (модели) судманд ва ё намунаи саноатӣ, дастоварди селексионӣ. Шартномаи литсензионӣ оид ба ба даст овардани ҳуқуқи истифодаи ихтироъ, амсила (модели) судманд, намунаи саноатӣ, дастоварди селексионӣ. Иҷозатномаи кушода. Шартнома барои соҳтани намунаи саноатӣ. Шартнома оид ба соҳтан, ва ё муайян кардани дастоварди селексионӣ. Контракти давлатӣ барои иҷрои кор аз рӯйи соҳтани объекти «моликияти саноатӣ». Шартнома оид ба бегона кардани ҳуқуқи истиснӣ ба тамғаи молӣ. Шартномаи литсензионӣ оид ба ба даст овардани ҳуқуқи истифодаи тамғаи молӣ. Шартномаҳо барои иҷрои корҳои илмӣ-тадқиқотӣ, озмоишуву конструкторӣ ва технологӣ. Шартнома оид ба бегона кардани ҳуқуқи истиснӣ ба топологияи микросхемаҳои интегралӣ. Шартномаи литсензионӣ оид ба ба даст овардани ҳуқуқи истифодаи топологияи микросхемаҳои интегралӣ. Шартнома барои соҳтани топология. Қарордоди давлатӣ барои соҳтани топологияи микросхемаҳои интегралӣ. Шартнома оид ба бегона кардани ҳуқуқи истиснӣ ба сирри тиҷоратӣ. Шартномаи литсензионӣ дар бораи ба даст овардани ҳуқуқи истифодаи сирри тиҷоратӣ. Уҳдадорӣ аз рӯйи шартномаи консессияи тиҷоратӣ. Шартномаи гарави ҳуқуқи истисноии муаллиф ва ё дигар соҳибҳуқуқ.

1.32. Уҳдадориҳо оид ба хизматрасонии воқеӣ ва ҳуқуқӣ.

Уҳдадориҳои шартномавӣ оид ба хизматрасонӣ. Шартномаи хизматрасонии музdnок, таносуби он бо шартномаҳои паймонкорӣ (пудрат). Намудҳои шартномаҳои хизматрасонии музdnок.

Мафхум, намудҳо ва низоми уҳдадориҳои шартномавӣ оид ба боркашонӣ. Иштирокчиёни уҳдадориҳои нақлиётӣ: ҳолати гражданий-хуқуқии борфиристанда ва боргиранда, боркашон ва дигар ташкилоти нақлиётӣ, ки дар иҷрои уҳдадориҳои нақлиётӣ иштирок мекунанд. Уҳдадориҳо аз рӯйи шартномаи мусоғиркашонӣ. Ҳифзи гражданий-хуқуқии шаҳрвандистифодакунандай хизматрасонии нақлиётӣ. Уҳдадориҳо оид ба расонидан ва пардоҳти багоч. Уҳдадориҳо оид ба шартномаҳои ташкили боркашонӣ. Уҳдадориҳо аз рӯйи таъмини воситаи нақлиёт ва супурдани (таҳвили) бор барои ҳамлу нақл. Уҳдадориҳо аз шартномаи боркашонӣ. Ҷавобгарии боркашон барои вайрон кардани уҳдадориҳо аз шартномаи боркашонӣ. Ҷавобгарии боркашон барои дер расонидан ва ҳифз накардани бор. Уҳдадориҳо аз шартномаи боркашонӣ дар ҳамлу нақли мустақим. Шартномаҳои дарозмуддат байни ташкилоти нақлиётӣ. Шартномаҳо оид ба истифодабарии мутамарказ. Шартномаи экспедитсияи нақлиётӣ. Шартномаҳо оид ба таъмини нақлиётию экспедитсионии расонидан, содироти бор ва оид ба ташкили хизматрасонии нақлиётию экспедитсионӣ. Шартномаҳои хизматрасонии музdnоки марбутт ба фаъолияти нақлиётӣ. Шартномаи ядаккашӣ(кашида бурдан).

Уҳдадориҳо аз шартномаи нигоҳдорӣ. Шартномаи нигоҳдории ашё дар анбори мол. Ниғаҳдории ашё дар гаравхона (ломбард), дар бонкҳои тиҷоратӣ, дар багоҷхонаи ташкилоти нақлиётӣ ва дар меҳмонхона. Ниғаҳдорӣ бо тартиби секвестр. Уҳдадории ниғаҳдорӣ аз рӯйи қонун.

Хизматрасонии хуқуқӣ ва барасмиятдарории гражданий-хуқуқии миёнаравӣ. Шартномаи супориш. Шартномаи комиссия. Шартномаи агентӣ.

Шартномаи идораи ба боварӣ асосёфтai молумулк.

1.33. Уҳдадориҳои шартномавӣ аз рӯйи хизматрасонии молиявӣ.

Уҳдадориҳои сугуртавӣ ва намудҳои он. Сугуртаи молумулкӣ ва шахсӣ, ихтиёрӣ ва маҷбурий: сугуртаи мутақобила, сугуртаи дугона. Иштирокчиёни уҳдадории сугуртавӣ: Сугуртакунандагон, иттиходияи онҳо, ширкати сугуртаи мутақобила, агенти сугуртавӣ ва брокери сугуртавӣ. Сугурташаванда, фоидагиранда ва шахси сугурташуда. Шартномаи сугурта ва намудҳои он. Муҳтаво ва иҷрои уҳдадории сугуртавӣ. Суброгатсия. Уҳдадориҳо аз рӯйи

сугуртаи молумулкӣ. Молумулки сугурташуда. Сугуртаи ҷавобгарии гражданӣ. Сугуртаи таваккали соҳибкорӣ. Уҳдадорӣ аз рӯйи сугуртаи шахсӣ. Сугуртаи ҳаёт. Сугурта аз ҳолатҳои ногаҳонӣ ва беморӣ. Сугуртаи ихтиёрии тиббӣ. Сугуртаи моликияти зеҳнӣ.

Шартномаи қарз. Намудҳои алоҳидаи уҳдадориҳои қарзӣ. Қарзи облигационӣ, қарзи давлатӣ. Шартномаи кредит, таносуби он бо шартномаи қарз ва намудҳои алоҳидаи он. Шартномаи кредити молӣ. Кредити тиҷоратӣ. Вексел ҳамчун шакли кредити тиҷоратӣ. Шартномаи маблағгузорӣ таҳти гузашт кардани талаботи пулӣ (факторинг).

Шартномаи суратҳисоби бонкӣ, намудҳои алоҳидаи он. Речай ҳуқуқии суратҳисобҳои алоҳидаи бонкӣ (ҳисоббаробаркунӣ, ҷорӣ, бучетӣ, корреспондентӣ ва г.). Шартномаи пасандози бонкӣ ва намудҳои он. Пасандоз ба манфиати шахси сеюм. Ҳифзи гражданӣ-ҳуқуқии ҳуқуқи амонатгузорон ва дигар мизочони бонк.

Уҳдадориҳо аз рӯйи ҳисоббаробаркуни гайринақдӣ. Муносибатҳои ҳуқуқии ҳисоббаробаркунӣ. Шаклҳои алоҳидаи ҳисоббаробаркуни гайринақдӣ. Уҳдадориҳо аз рӯйи ҳисоббаробаркунӣ бо супоришномаи пардоҳт; бо истифодаи аккредитив; ҳисоббаробаркунӣ тибқи инкассо; ҳисоббаробаркунӣ бо чек. Уҳдадориҳо аз рӯйи паймонкорӣ. Ҳисоббаробаркуниҳо бо истифодаи корти бонкӣ.

1.34. Уҳдадориҳо аз амалҳои бисёртарафа ва яктарафа.

Шартномаи ширкати оддӣ (оид ба фаъолияти якҷоя) ва намудҳои он. Шартнома оид ба фаъолияти якҷоя аз рӯйи сохтан ва ё аз навташкилдии шахси ҳуқуқӣ. Шартномаи таъсисӣ.

Уҳдадориҳо аз ба таври оммавӣ эълон кардани мукофот. Уҳдадориҳо аз озмуни оммавӣ. Уҳдадориҳо аз амал ба манфиати гайр. Оқибати ҳуқуқии содир кардани амал оид ба пешгирии хатар ба шахсият ва ё амволи бегона. Бастани аҳд ба манфиати гайр бидуни супориш. Дорошавии беасос ҳангоми амал ба манфиати гайр.

Уҳдадориҳои натуралӣ ва намудҳои онҳо.

1.35. Уҳдадориҳои гайришартномавӣ (ҳуқуқҳимоявӣ): намудҳо ва функцияҳои онҳо.

Уҳдадориҳое, ки ҳангоми расонидани заарар ба вучуд меоянд: асосҳо ва шартҳои ба вучуд омадани онҳо. Уҳдадориҳое, ки дар алоқаманди бо огоҳкуни расонидани заарар ба вучуд меоянд. Субъектон ва объекти уҳдадориҳое, ки ҳангоми расонидани заарар ба вучуд меоянд. Якҷоя расонидани заарар аз ҷониби якчанд шахс ва ҷавобгарии онҳо. Талаботи мутақобила (регистровӣ) ҳангоми

расонидани зарар. Зарари маънавӣ. Уҳдадориҳо аз расонидани зарар бо амали гайриқонунии мақомоти ҳокимиияти давлатӣ ва ё шахсони мансабдори онҳо ҳангоми ичрои уҳдадориҳои худ. Уҳдадориҳо аз расонидани зарари ноболигон ва шаҳрвандони гайриқобили амал. Уҳдадориҳо аз зарари санчаашмаҳои хатари калондошта. Уҳдадориҳо аз расонидани зарар ба ҳаёт ва ё саломатии шаҳвандон. Уҳдадориҳо аз расонидани зарар ба истеъмолкунанда вобаста ба камбудии мол, кор ва хизматрасонӣ.

Уҳдадориҳое, ки аз дорошавии беасос ба миён меоянд (уҳдадориҳои кондиксионӣ). Татбиқи иловагии (субсидиарии) уҳдадориҳо аз дорошавии беасос. Таносуби даъвои кондиксионӣ бо талаботи реститутсионӣ, бо даъвои шартномавӣ, виндикатсионӣ ва деликтӣ.

1.36. Мерос ва намудҳои он. Асосҳои ворисӣ. Объектҳои ворисӣ. Мерос тибқи қонун. Мерос тибқи васиятнома. Мерос бо ҳуқуки пешниҳод. Меросгирии молумулки беворис. Мафҳуми ворисӣ. Трансмиссияи меросӣ. Барасмиятдарории ҳуқуқҳои меросӣ. Тақсимоти молумулки меросӣ. Даст кашидан аз мерос. Ҳифзи молумулки меросӣ ва идоракунии онҳо.

2. Ҳуқуқи соҳибкорӣ

2.1. Илми ҳуқуқи соҳибкорӣ, ташаккул ва инкишофи он.

2.2. Мафҳуми фаъолияти соҳибкорӣ ва фарқи он аз дигар фаъолияти иқтисодӣ ва дигар намудҳои фаъолият.

2.3. Танзими ҳуқуқии фаъолияти соҳибкорӣ: система ва сохтори он. Асосҳои конститутсионии танзими ҳуқуқии фаъолияти соҳибкорӣ. Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон – ҳамчун асос барои танзими ҳуқуқии фаъолияти соҳибкорӣ. Дигар қонунҳо, санадҳои меъёри-ҳуқуқӣ ҳамчун сарчашмаи танзими ҳуқуқии фаъолияти соҳибкорӣ.

2.4. Субъектони фаъолияти соҳибкорӣ.

2.5. Соҳибкори инфиродӣ ҳамчун субъекти ҳуқуқи соҳибкорӣ.

2.6. Ҳусусиятҳои ҳолати гражданий-ҳуқуқии соҳибкори инфиродӣ. Муфлишавии соҳибкори инфиродӣ.

2.7. Шахси ҳуқуқӣ – субъекти фаъолияти соҳибкорӣ. Ҳусусиятҳои ташкили субъектони фаъолияти соҳибкорӣ – шахсони ҳуқуқӣ. Ҳусусиятҳои ташкил ва қатъ гардидани ташкилоти кредитӣ. Речай ҳуқуқии соҳибкории хурд ва миённа. Инҳисори (монополия) табии. Ҳолати ҳукмронии соҳибкор дар бозорҳои молӣ ва молиявӣ. Назорати зиддиинҳисорӣ барои мутамарказонии иқтисодӣ дар бозор. Корхонаҳои стратегӣ ва ташкилот, оид ба вижагиҳои ба даст

овардани иштирок дар онҳо. Иттиҳодияҳои соҳибкорӣ ва иттифоқҳо (ассотсиатсияҳо) – и соҳибкорон. Бахши ҳамшарикии давлатӣ ва хусусӣ. Вижагиҳои ҳолати ҳуқуқии ташкил ва қатъ гардиданаи фаъолияти субъектони алоҳидаи соҳибкорӣ: ташкилоти кредитӣ, ташкилоти суғуртавӣ, иштирокчиёни касбии бозори қоғазҳои қимматнок, фондҳои нафақавии гайридавлатӣ, аудиторҳо, ташкилоти тиҷоратӣ ва хизматрасонии майшӣ, молистехсолкунандагони кишоварзӣ ва гайра. Хусусиятҳои амалишавии фаъолияти шахсони зикргардида.

2.8. Танзими ҳуқуқии фаъолияти ҳочагии вобаста. Муаммоҳои танзими ҳуқуқии шахсони фарӯй.

2.9. Вижагиҳои муфлишавии субъектони фаъолияти соҳибкорӣ. Идоракунандай ҳакамӣ ва ташкилотҳои худтанзимкунандай онҳо. Вижагиҳои муфлишавии намудҳои алоҳидаи қарздорон-соҳибкорон. Медиатсия.

2.10. Давлат ва фаъолияти соҳибкорӣ. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи ташаккули соҳибкорӣ. Танзими давлатии фаъолияти соҳибкорӣ ва худуди он. Ҳуқуқи соҳибкорон ҳангоми амалишавии танзим ва назорати давлатӣ ва гайра. Худтанзимнамоӣ дар соҳаи фаъолияти соҳибкорӣ. Ташкилотҳои худтанзимкунӣ: хусусиятҳои вазъи ҳуқуқӣ, ҳуқуқ ва уҳдадориҳо ҳангоми танзими фаъолияти соҳибкорӣ. Хусусигардонӣ. Моҳияти хусусигардонӣ. Ташаккули қонунгузорӣ дар бораи хусусигардонӣ. Тарзҳои хусусигардонӣ. Хусусиятҳои хусусигардонии намудҳои алоҳидаи молумулк. Танзими ҳуқуқии фаъолияти арзёбӣ. Танзими ҳуқуқӣ ва давлатии ташаккул ва истифодаи дороиҳои (активҳои) гайримоддӣ. Ҳифзи манфиатҳои соҳибкорони тоҷик; танзими ҳуқуқии зиддидемпингӣ. Хусусиятҳои амалишавии фаъолияти соҳибкорӣ, аз чумла, дар соҳаҳои алоҳида.

2.11. Мафҳуми рақобат тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон. Мафҳуми фаъолияти инҳисорӣ (монополӣ) ва аломатҳои рақобати бевичдонона. Санадҳои гайриқонунӣ ва амалҳои мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва худидорақунии маҳаллӣ, ки рақобатро маҳдуд мекунанд. Танзими ташкилӣ ва ҳуқуқии асосҳои ҳифзи рақобат, аз чумла огоҳ кардан ва маҳдуд кардан: фаъолияти инҳисорӣ ва рақобати бевичдонона; пешгириӣ, маҳдудият, бартараф кардани рақобати ҳокимияти иҷроия, мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ, дигар амаликунандай функцияҳои мақомоти мазкур, инчунин фондҳои маҳсус, Бонки миллии Тоҷикистон. Ҷавобагарӣ барои вайрон кардани қонунгузории

зиддинхисорӣ. Ҳифозат аз рақобати бевиҷдонона дар соҳаи моликияти зеҳнӣ.

2.12. Танзими барҳӯрди манфиатҳо дар фаъолияти соҳибкорӣ. Аҳдҳо ва дигар амалҳое, ки ба барҳӯрди манфиатҳо мушкилӣ меоранд. Ҳусусиятҳои бастан, тағйир додан ва қатъ гардидан аҳдҳои калон, аҳдҳои бо манфиат равона, аҳдҳое, ки розигии пешакии мақомоти зиддинхисориро талаб меқунанд.

Низоми назорат ва аудити дохилӣ дар фаъолияти соҳибкорӣ.

2.13. Тичорат ҳамчун намуди фаъолияти соҳибкорӣ. Субъектон ва объектҳои фаъолияти тичорат. Бозорҳои гуногун ва речай ҳуқуқии онҳо. Шабакаи тичорат. Танзими ҳуқуқии реклама. Шартномаҳое (аҳдҳое), ки дар фаъолияти тичоратӣ истифода мешаванд. Ҳусусиятҳои иҷрои кор ва хизматрасонии алоҳида. Ҳуқуқи истеъмолкунанд ва ҳифзи он. Танзими ҳуқуқии тичорати бирҷавӣ. Тичорати электронӣ.

2.14. Танзими ҳуқуқии чойгиркунонӣ ва иҷрои фармоиш барои расонидани мол, иҷрои кор, хизматрасонӣ барои манфиати давлатӣ, манфиати муассисаҳои буҷетӣ ва дигар субъектон.

2.15. Танзими ҳуқуқии бозори молиявӣ. Танзими ҳуқуқии бозори коғазҳои қиматнок. Коғазҳои қиматнок ва дигар воситаҳои молиявие, ки дар фаъолияти соҳибкорӣ истифода мешаванд. Коғазҳои қиматноки эмиссионӣ. Муомилоти коғазҳои қиматнок ва истеҳсоли воситаҳои молиявӣ дар бозор. Иҷозати коғазҳои қиматнок барои фондҳои бозории хориҷӣ ва тартиби иҷозати коғази қиматноки эмитентҳои хориҷӣ дар бозори коғазҳои қиматнок. Низоми ҳисоботӣ дар бозори коғазҳои қиматнок. Мағҳуми ҳисоби шахсӣ ва ҳисоби боздошт. Ҳусусиятҳои ҳолати ҳуқуқӣ ва фаъолияти амонати марказӣ. Ошкор кардани иттилоот. Тазими ҳуқуқии фаъолияти ташкилоти кредитӣ. Вижагиҳои ҳолати ҳуқуқии бонкҳо. Ҳисоббаробаркуниҳои гайринақӣ. Аҳдҳои бонкӣ ва ҳусусиятҳои онҳо. Асосҳои ва тартиби ба даст овардани маълумоте, ки сирри бонкиро ташкил медиҳанд. Низоми сугуртаи пасандозҳо. Танзими ҳуқуқии фаъолият дар соҳаи сугурта. Шартномаҳое, ки дар соҳаи сугурта истифода мешаванд. Сугуртаи объектҳои саноатии маҳсусан хавфнок.

2.16. Танзими ҳуқуқии фаъолияти аудиторӣ. Қоидаҳо (стандартҳо) ҳамчун сарчашмаи танзими ҳуқуқии фаъолияти аудиторӣ. Намудҳои аудит. Шартномаҳое, ки ҳангоми амалишавии фаъолияти аудиторӣ истифода мешаванд. Ҷавобгарии ташкилотҳои аудиторӣ.

2.17. Танзими ҳуқуқи фаъолияти сармоягузорӣ. Мафхуми сармоя ва фаъолияти сармоягузорӣ. Ҳусусиятҳои танзими ҳуқуқи фаъолияти сармоягузорӣ. Танзими ҳуқуқи сармояи хориҷӣ.

2.18. Танзими ҳуқуқи фаъолияти инноватсионӣ. Мафхуми инноватсия ва фаъолияти инноватсионӣ. Танзими ҳуқуқи бозори моликияти зеҳнӣ.

2.19. Танзими ҳуқуқи фаъолияти соҳибкорӣ дар соҳаи соҳтмон.

2.20. Танзими ҳуқуқи муносибатҳои соҳибкорӣ дар соҳаи кишоварзӣ. Дастирии давлатии қарзии истеҳсолкунандагони кишоварзӣ. Мудоҳилаи молии давлатӣ барои танзими бозори кишоварзии маҳсулот, ашёи хом ва озуқаворӣ.

2.21. Танзими ҳуқуқи фаъолияти соҳибкорӣ дар соҳаи нақлиёт.

3. Ҳуқуқи оилавӣ

3.1. Мафхуми ҳуқуки оилавӣ ва ҷойгоҳи он дар системаи соҳаҳои ҳуқуқ. Мавзӯъ ва усули ҳуқуки оилавӣ. Функцияҳои ҳуқуки оилавӣ. Усули (принципҳои) асосии ҳуқуки оилавӣ.

3.2. Сарчашмаҳои ҳуқуки оилавӣ. Инкишофи таърихии қонунгузории оилавӣ, тамоюлҳои асосии он. Нақши шартнома дар танзими муносибатҳои оилавӣ.

3.3. Мафхум ва намудҳои муносибатҳои ҳуқуқии оилавӣ. Субъектон ва объектҳои муносибатҳои ҳуқуқии оилавӣ.

Омилҳои ҳуқуқӣ дар ҳуқуки оилавӣ. Ба вучуд омадан, тағйир ёфтани ва қатъ гардидани ҳуқуқ ва уҳдадориҳои оилавӣ.

3.4. Амалий намудани ҳуқуқҳои оилавӣ ва иҷрои уҳдадориҳои оилавӣ.

Муҳлат дар ҳуқуки оилавӣ.

3.5. Ҳифзи ҳуқуқҳои оилавӣ. Ҷавобгарӣ дар ҳуқуки оилавӣ. Намудҳои мӯҷозотҳои оилавӣ-ҳуқуқӣ.

3.6. Муносибатҳои ҳуқуқии никоҳ. Шартҳои бастани никоҳ. Никоҳи воқеӣ ва ҳифзи он. Асосҳо ва оқибати беътибор эътироф намудани никоҳ. Санатсияи никоҳ. Қатъ гардидани никоҳ.

3.7. Ҳуқуқҳои шахсии гайримолумулкӣ ва уҳдадориҳои ҳамсарон.

Ҳуқуқҳои молумулкӣ ва уҳдадориҳои ҳамсарон. Режими қонунӣ ва шартномавии молумулки ҳамсарон. Ҷавобгарии ҳамсарон аз рӯйи уҳдадориҳо.

Ҳусусиятҳои уҳдадориҳои алиментдиҳӣ. Уҳдадориҳои алиментдиҳии ҳамсарон ва собиқ ҳамсарон.

3.8. Муносибатҳои ҳуқуқии волидайн, асосҳои ба вучуд омадани он.

Хукуки кӯдакони ноболиг. Хукуқ ва уҳдадориҳои волидайн. Бахсҳо оид ба кӯдакон. Ҷавобарии падару модар ва дигар намояндагони қонунӣ дар таълиму тарбияи фарзанд.

Тағиیر додан ва қатъ гардидан муносибатҳои хукукии волидайн. Маҳдуд ва маҳрум кардани хукуқи волидайн.

Уҳдадориҳои алиментдиҳии волидайн ва кӯдакон.

Хукуқ ва уҳдадориҳои алиментии дигар аъзои оила.

3.9. Фарзандхондӣ. Муаммоҳои хукукии фарзандхондии кӯдакони шаҳрвандони хориҷӣ.

Васоят ва парасторӣ барои кӯдакон. Оилаи қабулкунанда.

4. Хукуқи байналмилалии хусусӣ

4.1. Мафҳуми хукуки байналмилалии хусусӣ. Унсури хориҷӣ дар хукуқи байналмилалии хусусӣ. Мавзӯи хукуқи байналмилалии хусусӣ. Муаммои методи танзим дар хукуқи байналмилалии хусусӣ. Тарзҳои танзими байниҳамдигарии коллизионӣ ва моддӣ-хукуқӣ. Табиати хукукии хукуқи байналмилалии хусусӣ. Таносуби хукуқи байналмилалии хусусӣ ва оммавӣ. Хукуқи байналмилалии хусусӣ дар системаи хукуқи миллӣ. Системаи хукуқи байналмилалии хусусӣ.

4.2. Сарчашмаҳои хукуқи байналмилалии хусусӣ. Доктринаи хукуқи байналмилалии хусусӣ ва аҳамияти ҳукукии он. Ташаккули хукуқи байналмилалии хусусӣ, нақши он дар шароити васеъ шудани робитаҳои иқтисоди берунӣ, аҳамияти сармояи хориҷӣ, васеъ шудани қарордодҳобо шаҳрвандони хориҷӣ.

4.3. Методҳои коллизионӣ. Мафҳум, функсияҳо ва табиати хукукии меъёрҳои коллизионӣ. Сохтори меъёрҳои коллизионӣ. Намудҳои меъёрҳои коллизионӣ. Навъҳои (типҳои) якҷояшудаи коллизионӣ. Мутобиқсозии меъёрҳои коллизионӣ ба талаботи муомилоти граждании мусир. Муттаҳидшавии меъёрҳои коллизионӣ. Тафсир ва татбиқи меъёрҳои коллизионӣ. Мушкилии таснифот. Масъалаҳои коллизионии ибтидой.

4.4. Меъёрҳои бевосита татбиқшаванда. Меъёрҳои татбиқшавандай кишвари судӣ ва давлати хориҷӣ. Баргардонидан ва баргардонидан ба хукуқи давлати сеюм. Асли (принсиҳи) мутақобила. Консепсияи саркашӣ аз қонун дар хукуқи байналмилалии хусусӣ.

Амали меъёрҳои хукукии марзӣ. Муқаррарсозии муҳтавои хукуқи хориҷӣ.

4.5. Усули ягонаи танзими моддӣ-хукуқӣ. Тарзҳои ягонаи моддӣ-хукуқӣ. Шартномаҳои байналмилалий ва намудҳои онҳо. Маҷмӯи

меъёрҳои ҳуқуқ, қонунҳои амсилавӣ (моделӣ) ва намунавӣ. Одатҳо, анъанаҳо, қарордодҳои намунавӣ. Назарияи *lex mercatoria*, ҳолати мусори он.

4.6. Субъектони ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ. Шахсони воқеӣ: қонуни шахсии шахси воқеӣ; реҷаҳои ҳуқуқӣ; муайян кардани ҳолати шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрвандӣ. Шахсони ҳуқуқӣ: қонуни шахсӣ ва миллии шахси ҳуқуқӣ. Реҷаҳои ҳуқуқие, ки ҳолати шахсони ҳуқуқии хориҷиро муайян мекунанд. Иштироқи давлат дар муносибатҳои ҳуқуқӣ-граждание, ки унсури хориҷӣ доранд. Масунияти давлат. Мағҳум ва намудҳои масунияти ҳуқуқии давлат ва ташкилоти байналмилалӣ. Назарияи масунияти мутлақ ва маҳдуд.

4.7. Ҳуқуқи ашёй дар ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ. Вазъи ашёй-ҳуқуқӣ, тарзҳои муайян кардани он ва соҳаи амал. Масъалаҳои коллизионии ҳуқуқи моликияти ва дигар ҳуқуқҳои ашёй. Ҳуқуқи татбиқшаванда ба пайдошавӣ ва қатъ гардиданни ҳуқуқи моликияти аз рӯи аҳдҳо. Ҳифзи ҳуқуқи ашёй. Ҳифзи моликияти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа.

Муаммоҳои милликунонӣ дар ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ. Речай ҳуқуқи сармояи хориҷӣ.

4.8. Ҳуқуқ ба натиҷаҳои фаъолияти зеҳни ҳифзшаванда ва воситаҳои инфиродикунонӣ дар ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ: ҳуқуқи муаллиф, ҳуқуқи вобаста бо ҳуқуқи муаллифӣ, ҳуқуқи патентӣ, ҳуқуқ ба тамғаи молӣ ва тамғаи хизматрасонӣ, ҳуқуқ ба номи ҷойи баромади мол. Асли (принципи) амали ҳуқуқии ҳуқуқи истисной. Танзими ягонаи моддӣ-ҳуқуқии намудҳои гуногуни ҳуқуқи зеҳнӣ. Нақши асли (принципи) речай миллӣ. Вазъи коллизионии ҳуқуқи истисной.

4.9. Уҳдадориҳои шартномавӣ дар ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ. Ҳуқуқи татбиқшаванда ба уҳдадориҳои шартномавӣ. Асли (принципи) муҳторияти иродай тарафҳо. Созишинома дар бораи интихоби ҳуқуқи татбиқшаванда. Асли (принципи) иҷрои хоси уҳдадорӣ, инъикоси он дар ҳуқуқи коллизионии Тоҷикистон. Таносуби асли (принципи) бештар зич бо асли (принципи) иҷрои хос. Доираи амали вазъи шартномавӣ.

4.10. Намудҳои алоҳидаи шартномаҳо дар ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ. Шартномаи байналмилалии ҳариду фуруши мол. Шартномаи байналмилалии лизинги молиявӣ. Шартномаи байналмилалии паймонкорӣ (пудрат). Шартномаҳо бо иштироқи шаҳрванд-истеъмолкунанда. Шартномаи байналмилалии факторинг. Шартномаи байналмилалии боркашонӣ.

Муносибатҳои ҳисоббаробаркуй-кредитӣ дар ҳукуки байналмилалии хусусӣ. Кафолати бонкӣ.

4.11. Уҳдадориҳои гайришартномавӣ дар ҳукуки байналмилалии хусусӣ. Танзими ягонаи моддӣ-ҳукуқӣ ва коллизионии уҳдадориҳо вобаста ба расонидани зарар. Мафҳум ва танзими коллизионии деликтҳои фаромарзӣ. Намудҳои маҳсуси деликтҳо. Танзими коллизионии дигар уҳдадориҳои гайришартномавӣ. Доираи амалӣ принципи муҳторияти иродай тарафҳои уҳдадориҳои гайришартномавӣ.

4.12. Ҳукуки мерос дар ҳукуки байналмилалии хусусӣ. Танзими ягонаи моддӣ-ҳукуқӣ ва коллизионии муносибатҳои меросӣ. Мерос тибқи қонун ва тибқи васиятнома. Ҳукуки татбиқшаванд ба шакли васиятнома. Системаи ягона ва сегонаи вазъи меросӣ. Шартномаҳо оид ба ёрии ҳукуқӣ тибқи парвандаҳои гражданий.

4.13. Муносибатҳои оилавие, ки унсури хориҷӣ доранд. Сарчашмаҳои танзими ҳукуқӣ. Ҳукуки татбиқшаванд ба падидаҳои асосии ҳукуки оилавӣ (бастан ва қатъ гардиданни никоҳ, муносибатҳо байни ҳамсарон, байни волидайн ва кӯдакон, рӯёнидани алимент, фарзандҳонӣ).

4.14. Муносибатҳои меҳнатие, ки унсури хориҷӣ доранд. Сарчашмаҳои танзими ҳукуқӣ. Ҳукуки татбиқшаванд ба падидаҳои асосии ҳукуки меҳнатӣ. Танзими коллизионии шартномаи меҳнатӣ ва шартномаҳои колективӣ. Танзими ягонаи моддӣ-ҳукуқии муносибатҳои меҳнатӣ.

4.15. Мурофиаи гражданий байналмилалий. Ҷойгоҳи ҳукуки мурофиаи гражданий байналмилалий дар низоми ҳукуқ ва ҳукуқшиносӣ. Сарчашмаҳои танзими ҳукуқӣ. Парвандаи судии байналмилалий, ки ба унсури хориҷӣ вобаста аст. Ҳолати ҳукуқии шаҳрвандони хориҷӣ дар мурофиаи гражданий. Истеҳсолоти судӣ аз рӯи парвандаҳо бо иштироки шаҳрвандони хориҷӣ. Супориши судӣ. Эътироф ва ичрои қарорҳои судии хориҷӣ.

Амалҳои нотариалий дар ҳукуки байналмилалии хусусӣ.

4.16. Ҳакамоти тиҷоратии байналмилалий ва табииати ҳукуқии он. Танзими ҳукуқии фаъолияти ҳакамоти тиҷоратии байналмилалий. Созишномаи ҳакамӣ. Муайян кардани ҳукуки татбиқшаванд дар ҳакамоти тиҷоратии байналмилалий. Эътироф ва ичрои қарорҳои ҳакамоти тиҷоратии байналмилалий.

IV. Ихтисосҳои мучовир

12.00.01 – Назария ва таърихи ҳукуқ ва давлат, таърихи таълимот оид ба ҳукуқ ва давлат.

12.00.02 – Ҳуқуқи конститутсионӣ, мурофиаи судии конститутсионӣ, ҳуқуқи муниципалӣ (низоми намояндагӣ).

12.00.05 – Ҳуқуқи меҳнатӣ, ҳуқуқи таъминоти иҷтимоӣ.

12.00.06 – Ҳуқуқи замин, ҳуқуқи сарватҳои табиӣ, ҳуқуқи экологӣ, ҳуқуқи кишоварзӣ

12.00.10 – Ҳуқуқи байналмилалӣ; ҳуқуқи Аврупо

12.00.14 – Ҳуқуқи маъмурӣ, мурофиаи маъмурӣ.

12.00.15 – Мурофиаи гражданиӣ; мурофиаи иқтисодӣ

ШИНОСНОМАИ ИХТИСОС 12.00.04

*(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестацисонии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 апрели 2017 № 1/4
тасдиқ шудааст.)*

Рамзи ихтисос:

12.00.04 – Ҳуқуқи молия, ҳуқуқи андоз, ҳуқуқи бучетӣ

I. Соҳаи илм

Илмҳои ҳуқуқшиносӣ

II. Шарҳи ихтисос:

Муҳтавои ихтисоси 12.00.04 – Ҳуқуқи молия, ҳуқуқи андоз, ҳуқуқи бучетиро таҳқиқоти қонунгузорӣ, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва муносибатҳои танзимкунандай ин қонунгузорӣ дар соҳаи фаъолияти молиявии давлат оид ба ҷамъоварӣ, тақсим ва истифодаи маблағҳои пулии бунёдҳои марказонидашуда ва гайримарказонидашуда, таърихи инкишофи қонунгузории молиявӣ ва муносибатҳои ҳуқуқи молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар давлатҳои хориҷӣ ташкил медиҳад.

Ба таҳқиқоти бахши ихтисоси мазкур омӯзиши системаи молиявӣ, муносибатҳои ҳуқуқи молиявӣ, мушкилоти назорати молиявӣ, ҷавобгарӣ барои ҳуқуқвайронкунии молиявӣ, фаъолияти бучетии давлат, танзими ҳуқуқии даромадҳо ва ҳарочоти оммавӣ, речай ҳуқуқии бунёдҳои молиявии гайрибучетии маблағҳои пулиӣ, муносибатҳои ҳуқуқи андоз, асосҳои ҳуқуқии ташкилоти молиявӣ, кредити оммавӣ ва қарзи оммавӣ, аудити оммавӣ, танзими ҳуқуқи молиявии фаъолияти сугуртавӣ ва бонкӣ, муомилоти пулиӣ, муносибатҳои ҳисоббаробаркунӣ, бозори когазҳои қиматнок, танзими асьорӣ ва назорати асьор шомил мегардад.

Методикаи таҳқиқоти илмӣ инфодакунандай системаҳои воситаҳои фалсафӣ, умумиилмӣ ва маҳсуси ҳуқуқӣ, тарзҳои идрок мебошад, ки таъминкунандай воқеяят, таърихият, мачмӯияти омӯзиши ҳуқуқи молия, ҳуқуқи андоз ва ҳуқуқи бучетӣ аст. Ба ҷумлаи онҳо усули (принципҳои) инкишофи мавзӯи омӯзиш, таърифи мантиқии он, яқинии таърихӣ ва робитаи диалектикаи байни тарзҳои идроки мантиқӣ ва таърихӣ, системавӣ ва ҳаматарафа будани таҳқиқот, тарзҳои умумиилмӣ системанокӣ, ирсӣ, фаолиятӣ, методҳои таҳлил, таркиб, банақшагирии назариявӣ, таҳили фарҳангӣ-таърихӣ, чойгузории таърихӣ, қиёс,

экстраполятсия, таҳлили ҳуқуқӣ ва дигар воситаҳои таҳқиқоти мусоири иҷтимоию гуманитарӣ дохил мешаванд.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Ҳуқуқи молия.

1.1. Мавзӯъ ва методи ҳуқуқи молия ҳамчун соҳаи мустақили ҳуқуқ.

1.2. Меъёрҳои ҳуқуқи молия ва вижагиҳои он.

1.3. Муносибатҳои ҳуқуқи молия: мафхум, намуд ва таркиби он.

1.4. Ҳолати ҳуқуқии субъектони ҳуқуқи молия.

1.5. Асосҳои ҳуқуқии назорати молиявӣ, самтҳо, намудҳо, методҳо ва шаклҳои татбиқи онҳо.

1.6. Танзими ҳуқуқии намудҳои алоҳидаи муносибатҳои ҳуқуқи молиявӣ.

1.7. Ҷавобгарӣ барои ҳуқуқвайронкунии молиявӣ.

1.8. Танзими ҳуқуқи молиявии фаъолияти бунёдҳои давлатӣ ва ғайридавлатӣ.

1.9. Танзими ҳуқуқии даромади оммавӣ, қарзи оммавӣ, кредити оммавӣ, харочоти оммавӣ ва идоракунии онҳо.

1.10. Танзими ҳуқуқи молиявии фаъолияти сугуртакунӣ, бонкӣ, бозори коғазҳои қиматнок, системаи пардохтӣ, танзими асьорӣ ва дигар ниҳодҳои молиявӣ.

2. Ҳуқуқи андоз.

2.1. Мавзӯъ, метод ва усули (принципҳо) ҳуқуқи андоз.

2.2. Манбаъҳои ҳуқуқи андоз.

2.3. Муносибатҳои ҳуқуқи андоз.

2.4. Ҳолати ҳуқуқии субъектони ҳуқуқи андоз.

2.5. Мафхум ва табиати ҳуқуқии андоз ва дигар пардохтҳо.

2.6. Уҳдадории андоз ва воситаҳои таъмини иҷрои уҳдадории андоз.

2.7. Системаи андози Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2.8. Үнсурҳои таркибии андозҳо ва пардохтҳо.

2.9. Ҳуқуқвайронкунии андоз, мафхум, таркиб ва намудҳои он, ҷавобгарӣ барои ҳуқуқвайронкунии андоз.

2.10. Системаи андозбандии давлатҳои хориҷӣ.

3. Ҳуқуқи бучетӣ.

3.1. Мавзӯъ, метод ва усули (принципҳои) ҳуқуқи бучетӣ.

3.2. Манбаъҳои ҳуқуқи бучетӣ.

3.3. Муносибатҳои ҳуқуқи бучетӣ.

3.4. Ҳолати ҳукуқии субъектони ҳукуқи бучетй.

3.5. Бучети давлат ҳамчун мақулаи (категорияи) иқтисодй, ҳукуқий ва таркиби он.

3.6. Речай ҳукуқии бунёдхои бучетй ва ғайрибучетии маблағҳои пулӣ.

3.7. Даромад ва харочоти бучет дар системаи бучетии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

3.8. Назорати бучетй ва аудити бучет.

3.9. Ҷавобгарй барои содир кардани ҳукуқвайронқуни бучетй.

3.10. Системаи бучетии давлатҳои хориҷӣ.

IV. Ихтисосҳои мӯҷовир

12.00.01 – Назария ва таърихи ҳукуқ ва давлат, таърихи таълимот оид ба ҳукуқ ва давлат.

12.00.02 – Ҳукуқи конститутсионӣ, мурофиаи судии конститутсионӣ, ҳукуқи муниципалӣ (низоми намояндагӣ).

12.00.03 – Ҳукуқи гражданий; ҳукуқи соҳибкорӣ; ҳукуқи оилавӣ; ҳукуқи байналмилалии ҳусусӣ

12.00.05 – Ҳукуқи меҳнатӣ, ҳукуқи таъминоти иҷтимоӣ.

12.00.06 – Ҳукуқи замин, ҳукуқи сарватҳои табиӣ, ҳукуқи экологӣ, ҳукуқи кишоварзӣ

12.00.07 – Ҳукуқи корпоративӣ, ҳукуқи энергетикӣ.

12.00.08 – Ҳукуқи чиноятӣ ва криминология, ҳукуқи иҷрои ҷазо

12.00.11 – Фаъолияти судӣ, фаъолияти прокурорӣ, фаъолияти ҳимояи ҳукуқ ва ҳифзи ҳукуқ

12.00.14 – Ҳукуқи маъмурӣ, мурофиаи маъмурӣ.

ШИНОСНОМАИ ИХТИСОСИ 12.00.08

*(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестационии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 апрели 2017 № 1/4
тасдиқ шудааст.)*

Рамзи ихтисос: 12.00.08 – Ҳукуқи чиноятӣ ва криминология,
ҳукуқи ичрои ҷазо

I. Соҳаи илм

Илмҳои ҳукуқшиносӣ

II. Шарҳи ихтисос:

Муҳтавои ихтисоси 12.00.08 – Ҳукуқи чиноятӣ ва криминология,
ҳукуқи ичрои ҷазо таҳқиқоте мебошад, ки:

- масъалаҳои илми ҳукуки чиноятии ватаний ва ҷаҳонӣ, инъикос
ва ҳалли он дар муносибатҳои ҳукуқи чиноятӣ, сиёсати ҳукуқи
чиноятии давлат, қонунэҷодкунии ҳукуқи чиноятӣ, қонунгузории
чиноятӣ ва таҷрибаи ҳукуқтатбиқкунии муқарраршуда;

- қонунияти ва афзоиши чинояткорӣ тавсифи сифатӣ ва
микдории он, детерминанти криминологӣ дар марҳилаҳои гуногуни
таъриҳӣ ва дар шароити гуногуни сиёсию иҷтимоӣ, иқтисодӣ
фарҳангии ҷамъиятӣ, шакл ва сифати криминологии шаҳсияти
чинояткор ва шакл ва сифати виктимологии ҷабрдидағони чиноят,
коркарди асосҳои илмии пешгирии чинояткорӣ, намудҳои алоҳидай
он ва чинояти мушаххас;

- масъалаҳои ичрои ҷазои чиноятии ватаний ва ҷаҳонӣ, инъикос
ва ҳалли он дар ҳукуқи ичрои ҷазои чиноятӣ, дар муносибатҳои
ҳукуқии ичрои ҷазо, ҳукуқэҷодкунии ичрои ҷазо, қонунгузории
ичрои ҷазо ва таҷрибаи ҳукуқтатбиқкунии муқарраршуда, натиҷаи
ичрои ҷазоҳои чиноятӣ, нақш ва ҷойгоҳи онҳо дар пешгирии
чинояткорӣ.

Самтҳои муҳим дар доираи таҳқиқоти соҳаҳои нишондодашуда
мавзӯъ ва методҳои танзими ҳукуқӣ, шакл ва методҳои ноил шудан
ба ҳадаф ва вазифаҳои сиёсати чиноятии мусир, мубориза бар
зидди чинояткор ва баланд бардоштани самаранокии ичрои ҷазо
нисбат ба маҳкамушудагон, таҳлили муқоисавии ҳукуқи чиноятӣ ва
ичрои ҷазои чиноятӣ дар қонунгузории давлатҳои хориҷӣ, робитаи
мутақобила бо дигар давлатҳо оид ба масъалаи пешгирии
чинояткорӣ мебошад.

Методи таҳқиқоти илмӣ системаи восита ва роҳҳои донишҳои фалсафӣ, умумилмӣ ва хуқуқӣ-хусусиро нишон медиҳад, ки омӯзиши объективӣ, таъриҳӣ ва корпоративии хуқуқи чиноятӣ, хуқуқи иҷрои ҷазо ва криминологияро таъмин менамояд. Дар миёни онҳо ҷунин усул (принципҳо): инкишофи мавзӯи таҳқиқот, таърифи мантиқии он, мушаххасии таъриҳӣ ва робитаи диалектикаи байни тарзи идроқ, таҳқиқоти системавӣ, ҳаматарафа; методҳои умумиилмӣ: систематикӣ, ирсӣ, фаъолиятӣ; методҳои таҳлил ва таркиб, амсилаи назариявӣ, таҳлили таъриҳӣ-фарҳангӣ, дигаргунсозии таъриҳӣ, қиёсӣ, экстраполиятивӣ, тавзеҳоти хуқуқӣ ва дигар методҳои таҳқиқоти гуманитарӣ ва иҷтимоии муосир.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Хуқуқи чиноятӣ:

- 1.1. Мағҳум, вазифа ва системаи хуқуқи чиноятӣ. Илми хуқуқи чиноятӣ.
- 1.2. Асли(принципи) хуқуқи чиноятӣ.
- 1.3. Қонуни чиноятӣ.
- 1.4. Мағҳуми чиноят.
- 1.5. Ҷавобгарии чиноятӣ ва асосҳои он.
- 1.6. Таркиби чиноят.
- 1.7. Объекти чиноят.
- 1.8. Тарафи объективии чиноят.
- 1.9. Субъекти чиноят.
- 1.10. Тарафи субъективии чиноят.
- 1.11. Давраҳои содиркуни чиноят.
- 1.12. Шарикӣ дар чиноят.
- 1.13. Сершумории чиноятҳо.
- 1.14. Ҳолатҳое, ки чиноят будани кирдорро истисно мекунанд.
- 1.15. Мағҳум ва мақсади ҷазо.
- 1.16. Система ва намудҳои ҷазо.
- 1.17. Таъйин намудани ҷазо.
- 1.18. Шартан татбиқ накардан ҷазо.
- 1.19. Озод кардан аз ҷавобгарии чиноятӣ.
- 1.20. Озод шудан аз ҷазо.
- 1.21. Авф, баҳшиши ҷазо.Доги судӣ. Сафедкунӣ.
- 1.22. Ҷавобгарии чиноятии ноболигон.
- 1.23. Чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ.
- 1.24. Муҳтавои асосии Қисми умумии хуқуқи чиноятии давлатҳои хориҷӣ.

- 1.25. Равияҳои (мактабҳои) асосӣ дар илми ҳуқуқи чиноятӣ.
- 1.26. Асосҳои илмии банду басти (квалификацсияи) чиноят.
- 1.27. Чиноятҳо ба муқобили ҳаёт ва саломатӣ.
- 1.28. Чиноятҳо ба муқобили обрӯ ва эътибори шахсият.
- 1.29. Чиноятҳо ба муқобили озодии чинсӣ ва дахлнапазирии чинсӣ.
- 1.30. Чиноятҳо ба муқобили ҳуқуқ ва озодиҳои конститутсионии инсон ва шаҳрванд.
- 1.31. Чиноятҳо ба муқобили оила ва ноболигон.
- 1.32. Чиноятҳо ба муқобили амнияти иҷтимоӣ.
- 1.33. Чиноятҳо ба муқобили саломатии аҳолӣ.
- 1.34. Чиноятҳо ба муқобили амнияти экологӣ ва муҳити табиат.
- 1.35. Чиноятҳо ба муқобили тартиботи чамъиятӣ ва аҳлоқ.
- 1.36. Чиноятҳо ба муқобили моликият.
- 1.37. Чиноятҳо дар соҳаи фаъолияти иқтисодӣ.
- 1.38. Чиноятҳо ба муқобили амнияти иттилоотӣ.
- 1.39. Чиноятҳо ба муқобили асосҳои соҳти конститутсионӣ ва амнияти давлат.
- 1.40. Чиноятҳо ба муқобили ҳокимијати давлатӣ ва манфиатҳои хизмати давлатӣ.
- 1.41. Чиноятҳо ба муқобили тартиби идоракунӣ.
- 1.42. Чиноятҳо ба муқобили хизмати ҳарбӣ.
- 1.43. Чиноятҳо ба муқобили сулҳу амнияти инсоният.

2. Криминология:

- 2.1. Мағҳум, мавзӯъ, метод ва системаи криминология.
- 2.2. Таърихи криминология.
- 2.3. Чинояткорӣ ва нишондодҳои он.
- 2.4. Шахсияти чинояткор.
- 2.5. Сабаб ва шароити чинояткорӣ.
- 2.6. Сабаб ва шароити чиноятҳои алоҳида.
- 2.7. Пешгирии чинояткорӣ.
- 2.8. Пешгӯй ва баплангирии криминологӣ.
- 2.9. Чинояткорӣ дар кишварҳои хориҷӣ.
- 2.10. Тавсифи криминологии чиноятҳои алоҳида.
- 2.11. Тавсифи чинояткорӣ дар байни ноболигон ва ҷавонон.
- 2.12. Тавсифи криминологии чиноятҳои бо роҳи зӯроварӣ содиршуда.
- 2.13. Тавсифи криминологии чиноятҳои иқтисодӣ.
- 2.14. Тавсифи криминологии чинояткории муташаккилона.
- 2.15. Тавсифи криминологии чинояткории касбӣ.

- 2.16. Тавсифи криминологии чинояткории ресидивӣ.
- 2.17. Тавсифи криминологии чиноятҳои аз беэҳтиётӣ содиршуда.
- 2.18. Дуршавӣ аз меъёрҳои иҷтимоӣ (Риоя накардани талаботи меъёрҳои иҷтимоӣ ҳамчун ҳолати манғӣ дар ҷомеа).

3. Ҳуқуқи иҷрои ҷазои чиноятӣ:

- 3.1. Мағҳуми ҳуқуқи иҷрои ҷазои чиноятӣ.
- 3.2. Усули (принципҳои) ҳуқуқи иҷрои ҷазои чиноятӣ.
- 3.3. Таърихи инкишофи қонунгузории иҷрои ҷазои чиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- 3.4. Қонунгузории иҷрои ҷазои чиноятӣ.
- 3.5. Муассиса ва мақомоти иҷрокунандай ҷазо.
- 3.6. Назорат аз болои фаъолияти муассиса ва мақомоти иҷрокунандай ҷазо.
- 3.7. Вазъи ҳуқуқии маҳкумшудагон.
- 3.8. Танзими ҳуқуқии тартиб ва шароити дар ҳабс нигоҳ доштани гумонбаршуда ва айборшаванд дар содир намудани чиноят.
- 3.9. Таснифи маҳкумшудагон ба маҳрум сохтан аз озодӣ.
- 3.10. Танзими ҳуқуқии низом дар муассисаҳои ислоҳӣ
- 3.11. Тағиیر додани шароити адои ҷазо ва намуди муассисаи ислоҳӣ нисбат ба ашҳоси ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшуда.
- 3.12. Танзими ҳуқуқии таъминоти моддӣ-маишӣ ва тиббиву беҳдоштии ашҳоси ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшуда.
- 3.13. Танзими ҳуқуқии татбиқи чораҳои ҳавасмандгардонӣ нисбат ба маҳкумшудагон ба маҳрум сохтан аз озодӣ.
- 3.14. Танзими ҳуқуқии татбиқи чораҳои музочотӣ ба ашҳосе, ки ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд.
- 3.15. Танзими ҳуқуқии меҳнати ашҳоси ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшуда.
- 3.16. Танзими ҳуқуқии таъсиррасонии тарбиявӣ ба ашҳосе, ки ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд.
- 3.17. Тартиб ва шароити иҷрои ҷазо дар колонияҳои ислоҳии низоми умумӣ, пурзӯр, саҳт ва маҳсус.
- 3.18. Тартиб ва шароити иҷро ва адои ҷазо дар маҳбасҳо.
- 3.19. Тартиб ва шароити иҷро ва адои ҷазо дар колонияҳои ислоҳии сукунат.
- 3.20. Тартиб ва шароити иҷро ва адои ҷазо дар колонияҳои тарбиявӣ.
- 3.21. Танзими ҳуқуқии иҷрои ҷазо дар намуди қатл.

- 3.22. Танзими ҳуқуқии ичрои ҷазо дар намуди маҳдуд кардани озодӣ.
- 3.23. Тартиб ва шароити ичро ва адои ҷазо дар намуди корҳои ислоҳӣ.
- 3.24. Танзими ҳуқуқии ичрои ҷазо дар намуди корҳои ҳатмӣ.
- 3.25. Танзими ичрои ҷарима ва маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян.
- 3.26. Танзими ҳуқуқии ичрои мусодираи амвол ва маҳрум кардан аз рутбаҳои ҳарбӣ, дипломатӣ, рутбаҳо, унвонҳои маҳсус, мукофотҳои давлатӣ ва унвонҳои ифтихории Тоҷикистон.
- 3.27. Ичрои ҷазо нисбат ба хизматчиёни ҳарбии маҳкумшуда.
- 3.28. Озод намудан аз адои ҷазо.
- 3.29. Танзими ҳуқуқии назорат аз болои маҳкумшудагоне, ки бо шартан татбиқ накардани ҷазо маҳкум шудаанд.
- 3.30. Ичрои ҷазо дар давлатҳои хориҷӣ.

V. Ихтисосҳои мӯҷовир

- 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат, таърихи таълимот оид ба ҳуқуқ ва давлат.
- 12.00.02 – Ҳуқуқи конституцсионӣ, мурофиаи судии конституцсионӣ, ҳуқуқи муниципалӣ (низоми намояндагӣ).
- 12.00.09 – Мурофиаи чинойӣ
- 12.00.10 – Ҳуқуқи байналмилалӣ; Ҳуқуқи аврупой 12.00.11 – Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти ҳимояи ҳуқуқ ва ҳифзи ҳуқуқ 12.00.12- Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯй
- 12.00.14 – Ҳуқуқи маъмурӣ; мурофиаи маъмурӣ

ШИНОСНОМАИ ИХТИСОСИ 12.00.09

*(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестацонии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 апрели 2017 № 1/4
тасдиқ шудааст.)*

Рамзи ихтисос: 12.00.09 - Мурофиаи чиноятӣ

I. Соҳаи илм

Илмҳои ҳуқуқшиносӣ

II. Шарҳи ихтисос

Муҳтавои ихтисоси 12.00.09- Мурофиаи чиноятиро таҳқиқоти мағҳумҳои асосӣ, мақсад ва вазифаҳои мурофиаи чиноятӣ, қонунгузории мурофиавии чиноятӣ, асли (принсип) ва субъектони мурофиаи чиноятӣ, далелҳо ва исбот, вижагиҳои муносибатҳои мурофиавӣ-чиноятӣ, шаклҳои амалигардонии меъёрҳои ҳуқуқи мурофиавии чиноятӣ, асосҳо ва тартиби баамалбарории ҳаракатҳои мурофиавӣ ва қабули қарор дар давраҳои гуногуни пешбуруди парвандаҳои чиноятӣ ташкил медиҳад.

Мавзӯи таҳқиқоти илмӣ, ки аз рӯйи ихтисоси мазкур ба амал бароварда мешаванд, масъалаҳои зеринро фаро мегиранд: ҳуқуқи мурофиаи чиноятӣ, амалияни татбиқи он, дастовардҳои илмии мурофиаи чиноятӣ.

Методҳои таҳқиқоти илмӣ аз маҷмӯи тарзу воситаҳои маърифати фалсафӣ, умумиилмӣ ва ҳуқуқӣ иборат аст, ки омӯзиши воқеъбинона, таърихиву қиёсии ҳуқуқи мурофиаи чиноятиро ифода менамояд. Методҳои инкишофёбанда будани мавзӯи таҳқиқот таърифи мантиқии он, яқинии таърихӣ ва робитай диалектикаи байнӣ методҳои маърифатӣ таърихӣ ва мантиқӣ, таҳқиқоти системавӣ ва ҳамаҷониба; методҳои илмӣ: таҳлил ва таркиб, амсиласозии назариявӣ, муқоисавӣ, таҳлили фарҳангӣ-таърихӣ, тавсифи ҳуқуқӣ ва дигар воситаҳои таҳқиқотии иҷтимоӣ - гуманистӣ.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Мағҳум, моҳият, мақсад ва вазифҳои мурофиаи чиноятӣ.
2. Моҳият ва низоми сарчаашмаҳои мурофиаи чиноятӣ.
3. Механизмҳои танзими муносибатҳои мурофиавии чиноятӣ.
4. Шаклҳои мурофиаи чиноятӣ.

5. Усули(принципи) мурофиаи чиноятӣ.
6. Кафолатҳои мурофиавии чиноятӣ.
7. Функцияҳои мурофиавии чиноятӣ.
8. Пайгарди чиноятӣ.
9. Иштирокчиёни мурофиаи чиноятӣ.
10. Ҳимояи давлатии иштирокчиёни мурофиаи судии чиноятӣ
11. Риоя ва ҳимояи ҳуқуқи инсон дар мурофиаи чиноятӣ
12. Санадҳои мурофиавӣ-чиноятӣ.
13. Дарҳост ва шикоят дар мурофиаи чиноятӣ.
14. Ҳуччатҳо, муҳлат ва ҳарочоти мурофиавӣ.
15. Даъвои гражданӣ дар мурофиаи чиноятӣ.
16. Мавзӯи исбот ва далел оид ба парвандай чиноятӣ.
17. Намудҳои далелҳо.
18. Исбот дар мурофиаи чиноятӣ.
19. Чораҳои маҷбуркунии мурофиавии чиноятӣ.
20. Тартиб ва шароити дар ҳабс нигоҳ доштани гумонбаршуда, айборшаванда ва судшаванда
 21. Офиат дар мурофиаи чиноятӣ.
 22. Оғоз намудани парвандай чиноятӣ.
 23. Моҳият, вазифа ва шартҳои умумии тафтишоти муқаддамотӣ.
 24. Амалҳои тафтишотӣ.
25. Ба сифати айборшаванда ба ҷавобгарӣ қашидан ва эълони айб.
26. Боздошт ва аз нав оғоз кардани тафтишоти муқаддамотӣ.
27. Ба итном расидани тафтишоти муқаддамотӣ.
28. Назорати прокурорӣ, идоравӣ ва судӣ оид ба қонунӣ будани фаъолияти мурофиавии мақомоти таҳқиқ ва тафтиши муқаддамотӣ.
29. Тобеияти судии парвандажои чиноятӣ
30. Қоидаҳои мурофиавии таъйин ва омодагӣ ба маҷлиси судӣ.
31. Шартҳои умумии муҳокимаи судӣ.
32. Тартиби муҳокимаи судӣ ва ҳукм.
33. Пешбуруди парванде бо айборкунии ҳусусӣ.
34. Бознигари ҳукм, таъйинот ва қароре, ки эътибори қонунӣ пайдо накардаанд.
35. Ба иҷро расонидани ҳукм, таъйинот ва қарори суд.
36. Бознигари ҳукм, таъйинот ва қароре эътибори қонунӣ пайдо кардаанд.
37. Аз нав оғоз кардани парвандай чиноятӣ бинобар ҳолатҳои навошкоршуда.

38. Пешбурди парвандаҳо оид ба чиноятҳои ноболифон.
39. Пешбурди парвандаҳо доир ба татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ.
40. Пешбурди суръатнок ва соддакардашуда.
41. Ҳамкориҳои байналмилалӣ оид ба парвандаҳои чиноятӣ.
42. Меъёрҳои байналмилалии муҳокимаи одилонаи судӣ оид ба парвандаҳои чиноятӣ.
43. Дурнамои болоравии самаранокии қонунгузории мурофиаи чиноятӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ дар соҳаи ҳуқуқи мурофиаи чиноятӣ.
44. Навъҳои таърихӣ ва намудҳои мурофиаи чиноятӣ.
45. Мурофиаи чиноятии давлатҳои хориҷӣ.
46. Сиёсати ҳуқуқии мурофиавии чиноятӣ ва такмили қонунгузории мурофиаи чиноятӣ.
47. Ҳолати мусосир ва тамоюли инкишофи илми мурофиаи чиноятӣ.
48. Асосҳои ҳуқуқӣ, илмӣ, ахлоқӣ ва психологии мурофиаи чиноятӣ.
49. Таърихи инкишофи мурофиаи чиноятӣ ҳамчун илм ва ҳамчун соҳаи ҳуқуқ.

IV. Ихтисосҳои мӯҷовир

- 12.00.08 – Ҳуқуқи чиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи чиноиу маъмурӣ
- 12.00.11 – Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти химояи ҳуқуқ ва ҳифзи ҳуқуқ
- 12.00.12 – Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯй

ШИНОСНОМАИ ИХТИСОСИ 12.00.14

*(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестационии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 апрели 2017 № 1/4
тасдиқ шудааст.)*

Рамзи ихтисос:

12.00.14 – Ҳуқуқи маъмурӣ, мурофиаи маъмурӣ

I. Соҳаи илм

Илмҳои ҳуқуқшиносӣ

II. Шарҳи ихтисос:

Муҳтавои ихтисоси 12.00.14 – Ҳуқуқи маъмурӣ, мурофиаи маъмуриро маҳфумҳо, падидаҳо, назарияҳое ташкил медиҳанд, ки мақом ва мавзӯи ҳуқуқи маъмурӣ ва мурофиаи маъмуриро дар низоми ҳуқуқии Тоҷикистон, вижагиҳои онҳоро тавзех менамоянд;

- вазифаҳои идоракунӣ, идоракунии давлатӣ ва ҳокимияти икроия, доираи муносибатҳое, ки меъёрҳои ҳуқуқи маъмурӣ ва мурофиаи маъмурӣ дар алоқамандӣ бо амалисозии ҳокимияти икроия танзим менамоянд, инчунин сарчашмаҳои онҳоро муайян месозанд;

- вазифаҳо ва функсияҳои идоракунии давлатро аз дигар масъалаҳои идоракунии иҷтимоӣ чудо менамоянд;

- методҳо ва шаклҳои амалисозии ҳокимияти икроияро нисбат ба дигар шоҳаҳои ҳокимияти давлатӣ (қонунгузор ва судӣ), нақши он, мақомоти идоракунии давлатӣ ва шахсони мансабдори онҳо дар рушду эҳё ва такомули давлатдории миллӣ дар замони мусоир муқаррар менамоянд;

- мақсади таъйинот ва вазифаҳои фаъолияти маъмурию мурофиавиро дар ҳама шаклҳои зуҳуроти он дарк менамоянд.

Мавзӯи таҳқиқоти илмиро падидаҳои зерин ташкил медиҳанд: идоракунӣ, идоракунии давлатӣ ва ҳокимияти икроия; мавзӯъ, усул ва системаи ҳуқуқи маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон; меъёрҳои маъмурию ҳуқуқӣ; муносибатҳои маъмурию ҳуқуқӣ; субъектҳои ҳуқуқи маъмурӣ; шакл ва методҳои маъмурию ҳуқуқии амалисозии ҳокимияти икроия; ҳуқуқвайронкуни маъмурӣ ва ҷавобгарӣ аз рӯйи ҳуқуқи маъмурӣ, инчунин, мурофиаи маъмурӣ, таъмини қонуният ва интизом дар соҳаи идоракунии давлатӣ, асосҳои маъмурию ҳуқуқии ташкили идоракунии давлатӣ, рещаҳои

маъмурию ҳуқуқӣ, идоракунии соҳаҳои иқтисодӣ, иҷтимоию фарҳангӣ ва маъмурию сиёсӣ.

Усули (принципҳои) омӯзиш аз инҳо иборатанд:

- мусоидат намудан ба донишандӯзии ҳуқуқи маъмурӣ чун соҳаи мустақили соҳаи ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, мабдаи он, аз ҷумла муносибатҳои маъмурию мурофиавии ҳуқуқӣ, вижагӣ ва фарқи он аз соҳаҳои дигари ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- муайян ва таҳлил намудани вазифа ва функцияҳои идоракунии давлатӣ, меъёрҳои маъмурию ҳуқуқӣ, таркиби муносибатҳои маъмурию ҳуқуқӣ, субъект, объект ва муҳтавои он, методҳо ва шаклҳои амалисозии ҳокимияти иҷроия, нақши мақомоти ҳокимияти иҷроия, идоракунии давлатӣ ва шахсони мансабдори онҳо дар рушду эҳё ва такомули давлатдории миллӣ дар замони муосир;

- татбиқ намудани шаклҳои ташкилию ҳуқуқии идоракунии давлатӣ дар соҳаҳои гуногуни ҳаёти давлатӣ, ҷамъиятию иқтисодӣ, иҷтимоию фарҳангӣ, маъмурию сиёсӣ ва ташаккули психологияи иҷроқунандағӣ;

- мустаҳкам намудани қонуният ва тартибот дар тамоми сamtҳои фаъолияти идоракунии давлатӣ ва дар сатҳи кофӣ мусоидат намудан дар ташаккули малакаи созандагӣ ва эҳтиром нисбат ба интизоми давлатӣ.

III. Соҳаҳои таҳқиқот

Ҳуқуқи маъмурӣ

1. Мағҳуми умумии идоракунӣ ва ҷузъҳои асосии он. Идоракунӣ чун падидай иҷтимоӣ. Субъект ва объекти идоракунӣ.

2. Мағҳум ва вижагиҳои идоракунии давлатӣ.

3. Мағҳуми ҳокимияти иҷроия ва таносуби он бо идоракунии давлатӣ.

4. Мағҳуми ҳуқуқи маъмурӣ чун соҳаи ҳуқуқ. Доираи муносибатҳои ҷамъиятие, ки ҳуқуқи маъмурӣ танзим менамояд. Аҳамияти ҳуқуқи маъмурӣ.

5. Методи ҳуқуқи маъмурӣ.

6. Усули(принципҳои) ҳуқуқи маъмурӣ.

7. Субъектҳои ҳуқуқи маъмурӣ ва қобилияти ҳуқуқдорӣ ва амалкунии онҳо.

8. Мақоми ҳуқуқи маъмурӣ дар системаи ҳуқуқии Тоҷикистон.

9. Системаи ҳуқуқи маъмурӣ.

10. Тамоюли инкишофи ҳуқуқи маъмурӣ дар шароити иқтисоди бозаргонӣ ва созмони давлати ҳуқуқбунёд.

11. Мафхум ва вижагиҳои меъёрҳои маъмурию ҳуқуқӣ.
12. Намудҳои меъёрҳои маъмурию ҳуқуқӣ.
13. Амалисозии меъёрҳои маъмурию ҳуқуқӣ
14. Сарчашмаҳои ҳуқуқи маъмурӣ.
15. Мафхум ва вижагиҳои муносибатҳои маъмурию ҳуқуқӣ.
16. Таркиби муносибатҳои маъмурию ҳуқуқӣ ва асосҳои пайдоиш, тафйирёбӣ ва қатъшавии онҳо.
17. Намудҳои муносибатҳои маъмурию ҳуқуқӣ.
18. Асосҳои маъмурию ҳуқуқии вазъи маъмурию ҳуқуқии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон.
19. Ҳуқуқ ва уҳдадориҳои шаҳрвандон дар соҳаи идоракунии давлат: ҳуқуқ ба муттаҳидшавӣ, гузаронидани маҷлисҳо, гирдиҳамоиҳо, намоишҳо, роҳпаймоиҳо осоишта, муроциат ба мақомоти давлатӣ, ба мусофират, ба рӯёнидани товони заар; ҳуқуқ ва озодӣ, ба даҳлнапазирии шаҳсӣ ва манзил; уҳдадории эҳтиром ба қонун, озодии шаъну шараф, хифзи Ватан, пардоҳти андоз; хифзи табиат ва ғайра.
20. Кафолатҳои маъмурию ҳуқуқии таъмини ҳуқуқ, озодӣ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон.
21. Муроциати шаҳрвандон: пешниҳод, ариза ва шикоят.
22. Хусусияти вазъи маъмурию ҳуқуқии шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрвандӣ (бетабаа).
23. Мафхуми мақомоти ҳокимияти иҷроия.
24. Намудҳои мақомоти ҳокимияти иҷроия.
25. Усули (принсипҳои) асосии таъсис ва фаъолияти мақомоти ҳокимияти иҷроия.
26. Салоҳиятҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳокимияти иҷроия.
27. Низоми мақомоти марказии ҳокимияти иҷроия: мақомоти назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати ҶТ, вазоратҳо, қумитаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, идораҳои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар идораҳои марказӣ.
28. Низоми мақомоти маҳаллии ҳокимияти иҷроия ва мақомоти ҳудидоракунии шаҳраку дехот. Вазъи маъмурию ҳуқуқии онҳо.
29. Мафхум, аҳамият, намудҳо ва низоми хизмати давлатӣ.
30. Усули (принсипҳои) асосии хизмати давлатӣ.
31. Асосҳои ҳуқуқии ташкили хизмати давлатӣ.
32. Ташкил ва адой хизмати давлатӣ: мансаби давлатӣ, шахси мансабдор ва намояндаи ҳокимият. Доҳилшавӣ ба хизмати давлатӣ: ишғол кардани мансаб, таъиншавӣ ба мансабҳои давлатӣ.

33. Намудҳои хизматчиёни давлатӣ. Танзими пешрафт дар хизмати давлатӣ. Аттестатсияи хизматчиёни давлатӣ ва рутбаҳои таҳассусӣ барои онҳо.

34. Вазъи ҳуқуқии хизматчиёни давлатӣ: ҳуқуқ ва уҳдадориҳои онҳо. Маҳдудиятҳо барои хизматчиёни давлатӣ. Ҷавобгарии интизомии хизматчиёни давлатӣ. Кафолатҳо ва ҳавасмандгардонии хизматчиёни давлатӣ.

35. Қатъшавии хизмати давлатӣ: хориҷкунӣ, истеъро аз хизмати давлатӣ.

36. Мағҳуми шаклҳои маъмурию ҳуқуқӣ.

37. Намудҳо ва шаклҳои маъмурию ҳуқуқӣ.

38. Мағҳум, аҳамият ва хислати ҳуқуқии санадҳои маъмурӣ.

39. Намуди санадҳои идоракуни ва таснифи онҳо.

40. Талаботе, ки нисбат ба санадҳои ҳуқуқии идоракуни пешниҳод карда мешаванд.

41. Амали санадҳои идоракуни, тартиби ворид намудани тағйироту иловаҳо ба онҳо. Боздорӣ ва бекоркунии амали онҳо.

42. Мағҳум ва хислати ҳуқуқии шартномаҳои маъмурӣ.

43. Мағҳуми методҳои маъмурию ҳуқуқӣ.

44. Намудҳои методҳои маъмурию ҳуқуқӣ: боваркунонӣ, маҷбурсозӣ, маъмурӣ, иқтисодӣ, танзим, роҳбарии бевосита, мушиҳида, назорат, коркарди тадбирҳои таъсиррасонӣ ва файра.

45. Моҳияти маҷбурсозии маъмурӣ ва таносуби он бо маҷбурсозии интизомӣ.

46. Намудҳои маҷбурсозии маъмурӣ.

47. Мағҳум ва аломуатҳои ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ.

48. Таркиби ҳуқуқии ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ.

49. Намудҳои ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ.

50. Фарқияти ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ аз ҷиноят.

51. Мағҳум ва хислатҳои асосии ҷавобгарии маъмурӣ.

52. Асосҳои ҳуқуқии ҷавобгарии маъмурӣ.

53. Озоднамоӣ аз ҷавобгарии маъмурӣ ва асосҳои ҳуқуқии он.

54. Мағҳум ва мақсадҳои ҷазои маъмурӣ.

55. Намудҳои ҷазои маъмурӣ.

56. Низоми мақомот ва шахсони мансабдоре, ки дорои салоҳияти баррасӣ намудани парвандаҳо оид ба ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ мебошанд.

57. Татбиқи ҷазои маъмурӣ.

58. Мағҳум ва аломуатҳои маҷбурсозии интизомӣ-ҳуқуқӣ.

59. Ҷавобгарии интизомӣ ва истеҳсолоти интизомӣ аз рӯйи ҳуқуқи маъмурӣ.

60. Җавобарии моддӣ аз рӯйи ҳуқуқи маъмурӣ.
61. Мафхум ва усули (принсипҳои) асосии мурофиаи маъмурӣ.
62. Сарчашмаҳо ва меъёрҳои мурофиаи маъмурӣ: вижагиҳо ва намудҳои онҳо.
63. Мафхум, хусусият, намудҳо ва таркиби муносибатҳои ҳуқуқи мурофиаи маъмурӣ (субъект, объект, мазмун ва асосҳои пайдоиш, тафйирёбӣ ва қатъшавӣ).
64. Таркиби мурофиаи маъмурӣ.
65. Мафхум ва намудҳои мурофиаи расмиётии маъмурӣ.
66. Намудҳои алоҳидай истеҳсолоти расмиётии маъмурӣ: истеҳсолот аз рӯйи санадҳои ҳуқуқии маъмурӣ; истеҳсолот оид ба: ичрои санади маъмурӣ, иҷозатномадиҳӣ (литсензиякунонӣ), бақайдгирии давлатӣ, мукофотонӣ, гузаронидани озмун, аттестатсия, стандартизатсиякунонӣ, арзёбии мутобиқат ва гайра.
67. Мафхум, моҳият, хусусиятҳои мурофиаи юрисдиктсионии маъмурӣ.
68. Намудҳои юрисдиктсионии маъмурӣ: истеҳсолоти ичро, истеҳсолот дар доҳили мақомоти маъмурӣ доир ба шикояти маъмурӣ аз болои санади маъмурӣ, истеҳсолот аз рӯйи шикоят ва баҳсҳои маъмурӣ, истеҳсолоти интизомӣ, истеҳсолот аз рӯйи парвандажо оид ба ҳуқуқвайронкуниҳои маъмурӣ.
69. Мафхум ва қоидаҳои умумии баррасии парвандажо оид ба ҳуқуқвайронкуниҳои маъмурӣ. Иштирокчиёни мурофиа аз рӯйи парвандажо оид ба ҳуқуқвайронкуни маъмурӣ, ҳуқуқ ва вазифаҳои онҳо.
70. Мансубияти (тобеияти) идоравӣ ва судии парвандажо оид ба ҳуқуқвайронкуни маъмурӣ: мақомот ва шахсони мансабдори ваколатдоре, ки парвандажо оид ба ҳуқуқвайронкуни маъмуриро баррасӣ менамоянд.
71. Тартиби баррасии парвандажои ҳуқуқвайронкуниҳои маъмурӣ. Протокол, қарор ва таъйинот оид ба ҳуқуқвайронкуниҳои маъмурӣ.
72. Далелҳо, тартиби пешниҳодкунӣ ва арзёбии онҳо, чораҳои таъминсозии истеҳсолоти маъмурӣ. Муҳлатҳои мурофиавӣ ва аҳамияти ҳуқуқии онҳо.
73. Давраҳои мурофиавӣ аз рӯйи парвандажо оид ба ҳуқуқвайронкуниҳои маъмурӣ: оғози парванд, бознигарӣ намудани парванд, ичрои таъйини ҷазои маъмурӣ.
74. Тартиби ичрои намудҳои ҷудогонаи ҷазои маъмурӣ.
75. Мафхуми қонуният, интизом ва интизоми давлатӣ. Қонуният ва мақсаднокӣ. Таносуби онҳо.

76. Тарзҳои таъмини қонуният ва интизом дар соҳаи идоракуний. Фишангҳои давлатию ҳуқуқии таъмини онҳо.
77. Назорати давлатӣ ва намудҳои он.
78. Салоҳиятҳои назоратии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.
79. Назорати мақомоти ҳокимияти қонунгузорӣ (намояндагӣ).
80. Назорати мақомоти ҳокимияти иҷроия.
81. Назорати судӣ.
82. Назорати прокурорӣ ва мавзӯи он. Шаклҳои амалиёти прокурорӣ ҳангоми ошкорсозии вайронкунии қонуният ва интизом дар соҳаи идоракунии давлатӣ.
83. Моҳияти назорати маъмурий ва субъектҳои амалисозанди он: мақомоти назоратии марказӣ, нозироти (бозрасиҳои) давлатӣ ва хадамот.
84. Зарурат ва моҳияти ташкили идоракуни давлатӣ, система ва таркиби он. Идоракуни соҳаҳои иқтисодӣ, иҷтимоию фарҳангӣ ва маъмурию сиёсӣ.
85. Мағҳум ва мақсадҳои ташкили идоракуний.
86. Асосҳои ҳуқуқии идоракуни давлатӣ.
87. Асосҳои худудӣ, соҳавӣ ва байнисоҳавии ташкили идоракуний.
88. Таносуби идоракуни давлатӣ бо танзими давлатӣ.
89. Хусусияти танзими фаъолияти зиддиинҳисорӣ.
90. Танзими ҳуқуқии речрои маъмурию ҳуқуқӣ.
91. Речрои вазъияти фавқулодда.
92. Речрои дигари маъмурию ҳуқуқӣ: ҳолати ҳарбӣ, речрои сарҳадӣ, речрои гумрукӣ.
93. Системаи ташкилию ҳуқуқии идоракуни саноат ва кишоварзӣ.
94. Мақомоти давлатии идоракуни соҳаҳои саноат ва кишоварзӣ.
95. Назорати давлатӣ дар соҳаҳои саноат ва кишоварзӣ.
96. Системаи ташкилию ҳуқуқии идоракуни соҳтмон ва хочагии манзилию коммуналӣ.
97. Мақомоти идоракуни давлатии идоракуни соҳтмон ва хочагии манзилию коммуналӣ.
98. Назорати давлатӣ дар соҳаи идоракуни соҳтмон ва хочагии манзилию коммуналӣ.
99. Системаи ташкилию ҳуқуқии идоракуни коммуникатсия.
100. Мақомоти идоракуни муҷтамаи роҳу нақлиёт.

101. Идоракунии давлатии соҳаи технологияи иттилоотӣ ва алоқа.
102. Идоракунии алоқаи барқӣ ва хусусияти он.
103. Назорати давлатӣ дар соҳаҳои алоқа.
104. Системаи ташкилию ҳуқуқии идоракунии истифодаи захираҳои табиӣ ва ҳифзи муҳити зист.
105. Мақомоти идоракунии истифодаи захираҳои табиӣ ва ҳифзи муҳити зист.
106. Назорати давлатӣ дар соҳаи истифодаи захираҳои табиӣ ва ҳифзи муҳити зист.
107. Системаи ташкилию ҳуқуқии идоракунии молия ва қарздиҳӣ.
108. Мақомоти давлатии идоракунии молия ва қарздиҳӣ.
109. Ташкили кори қарздиҳӣ.
110. Ташкили кори андозситонӣ.
111. Назорати давлатии молиявӣ.
112. Асосҳои ташкилию ҳуқуқии идоракунии фаъолияти иқтисодии хориҷӣ.
113. Мақомоти давлатии идоракунии фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ва савдо.
114. Ташкили идоракунии минтаقاҳои озоди иқтисодӣ.
115. Ташкили кори гумрук.
116. Назорат дар соҳаи фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ва савдо.
117. Мағхум ва низоми ташкилии маориф. Шаклҳои ташкилию ҳуқуқии идоракунии соҳаи маориф.
118. Мақомоти давлатии идоракунии соҳаи маориф.
119. Вазъи ҳуқуқии муассисаҳои таҳсилоти олӣ ва муассисаҳои дигари таълимӣ.
120. Назорати давлатӣ аз болои фаъолияти муассисаҳои маориф.
121. Худидоракунии маҳаллӣ ва маориф.
122. Мағхум ва асосҳои ташкилии идоракунии системаи тандурустӣ
123. Системаи мақомоти давлатии идоракунии тандурустӣ.
124. Таъмини амнияти санитарию эпидемиологии аҳолӣ.
125. Шаклҳои ташкилию ҳуқуқии идоракунии илм.
126. Мақомоти давлатии идоракунии соҳаи илм.
127. Ташкилот ва муассисаҳои илмӣ. Ҷамъиятҳои илмӣ.
128. Академияи илмҳои Тоҷикистон ва вазифаҳо он.
129. Низоми ташкилию ҳуқуқии идоракунии фарҳанг.
130. Мақомоти давлатии идоракунии соҳаи фарҳанг.
131. Идоракунии воситаҳои ахбори омма.

132. Шаклҳои ташкилию ҳуқуқии идоракунии меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ.

133. Мақомоти давлатии идоракунии меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ.

134. Нақши мақомоти худидоракунӣ дар соҳаи меҳнат ва рушди иҷтимоӣ.

135. Шаклҳои ташкилию ҳуқуқии идоракунии мудофиа.

136. Низоми мақомоти идоракунии мудофиа.

137. Ташкили хизмат дар Кувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон.

138. Уҳдадориҳои умумии ҳарбӣ ва даъват ба Кувваҳои мусаллаҳ.

139. Низоми ташкилию ҳуқуқии идоракунии амният.

140. Системаи мақомоти давлатии амният ва самтҳои асосии фаъолияти онҳо.

141. Сарҳади давлатӣ ва ҳифзи он.

142. Системаи ташкилию ҳуқуқии идоракунии корҳои дохилӣ.

143. Мақомоти давлатии идоракунии корҳои дохилӣ.

144. Мағҳуми тартибот ва бехатарии ҷамъиятий.

145. Асосҳои вазъи ҳуқуқии ташкил ва фаъолияти милиитсия.

146. Хидмат дар мақомоти корҳои дохилӣ. Қабул ба хидмат, ҳайат ва рутбаҳои маҳсус.

147. Назорати давлатии бехатарии ҳаракат дарроҳ ва шаклҳои ташкилию ҳуқуқии таъмини он.

148. Назорати давлатии зидди сӯхтор.

149. Системаи шинонномавӣ ва ташкили он.

150. Қӯшунҳои дохилӣ: таъинот ва вазифаҳои асосии он.

151. Муҳочират ва вазифаҳои асосии он.

152. Шаклҳои ташкилию ҳуқуқии идоракунии корҳои хориҷӣ

153. Мақомоти давлатии идоракунии корҳои хориҷӣ.

154. Вазъи ҳуқуқии намояндагиҳои дипломатӣ ва консулгариҳои Тоҷикистон дар хориҷа.

155. Танзими маъмурию ҳуқуқии воридшавӣ ба Тоҷикистон ва хориҷшавӣ аз Тоҷикистон: реҷаҳои ҳуқуқӣ барои шаҳрвандони Тоҷикистон ва хориҷиён.

156. Шаклҳои ташкилию ҳуқуқии идоракунии адлия.

157. Мақомоти идоракунии адлия.

158. Бақайдгирии давлатии асноди ҳолати шаҳрвандӣ ва моҳияти он.

159. Ташкили ҳадамоти нотариалиӣ, асосҳои ҳуқуқии фаъолият ва вазифаҳои он.

160. Адвокатура ва шакли ташкилию ҳуқуқии фаъолияти он.

IV. Ихтисосҳои мучовир

05.26.02 – Бехатарӣ дар ҳолатҳои фавқулода (тибқи соҳаҳо).

05.26.03 – Бехатарии зиддисӯхтор ва саноатӣ (тибқи соҳаҳо).

05.26.07 – Мудофиаи гражданий.

05.25.02 – Ҳуҷҷатнигорӣ, ҳуҷҷатшиносӣ, бойгонишиносӣ.

12.00.01 – Назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ; таърихи таълимот оиди ҳуқуқ ва давлат.

12.00.02 – Ҳуқуқи конститутсионӣ; мурофиаи судии конститутсионӣ; ҳуқуқи муниципалий.

12.00.03 – Ҳуқуқи шаҳрвандӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оила; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ.

12.00.04 – Ҳуқуқи молиявӣ; ҳуқуқи андоз; ҳуқуқи буҷетӣ

12.00.05 – Ҳуқуқи меҳнат; ҳуқуқи таъминоти иҷтимоӣ

12.00.06 – Ҳуқуқи замин; ҳуқуқи заҳираҳои табиӣ, ҳуқуқи агарӣ; ҳуқуқи экологӣ

12.00.07 – Ҳуқуқи корпоративӣ; ҳуқуқи энергетикий

12.00.10 – Ҳуқуқи байналмилалий; ҳуқуқи аврупойӣ

12.00.11 – Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ ва нигоҳдории тартибот

12.00.12 – Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯй

12.00.13 – Ҳуқуқи иттилоотӣ

20.01.10 – Иктишофи ҳарбӣ.

20.02.03 – Ҳуқуқи ҳарбӣ, проблемаҳои ҳарбии байналмилалий.

20.03.01 – Назария ва амалияи таъмини амнияти миллӣ.

20.03.02 – Фаъолияти иктишофӣ, зиддииктишофӣ ва ҳифзихуқуқии мақомоти амнияти давлатӣ. Фаъолияти иктишофӣ ва дигар фаъолияти созмонҳо ва хадамоти маҳсуси хориҷӣ.

20.03.03 – Фаъолияти ҳифзи ҳуқуқи мақомоте, ки ба онҳо ҳуқуқи оперативӣ-ҷустуҷӯй дода шудааст.

20.03.04 – Назария ва амалияи амнияти сарҳадӣ. Фаъолияти иктишофии мақомоти хадамоти сарҳадӣ.

БЮЛЛЕТЕНИ

**КОМИССИЯИ ОЛИИ АТТЕСТАЦИОНИИ НАЗДИ
ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОЧИКИСТОН**

№1 (5) 2018

СУРОФА:

735140, ш.Душанбе, кӯчаи Шевченко 39.

Тел.: (+992 37) 221 91 92, 227 00 09,

Факс: (+992 37) 221 91 94,

www.vak.tj

Ба матбаа 15.03.2018 супурда шуд.
Ба чоп 20.03.2018 ичозат дода шуд.
Андозаи 70×100 1/16. Гарнитураи
Times New Roman.
Чузъи чопии шартӣ 8,5. Тезъоди нашр 250 нусха.
Фармоиши №45.

734018, ш. Душанбе, хиёбони Саъдии Шерозӣ 16.
КТН «Шарқи озод»-и Дастроҳи иҷроияи Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон